

Programma

BEGROTING 2019

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord		1
Hoofdstuk 1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
1.2	Budgetcyclus	3
1.3	Functies van de begroting en jaarstukken	4
1.4	Bestuurlijke procedure	5
Hoofdstuk 2	Van voorjaarsnota 2018 naar begroting 2019	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Financieel totaaloverzicht	7
2.3	P.M. posten	12
2.4	Overzicht investeringen	13
2.5	Reserves en voorzieningen	14
2.6	Baten en lasten programma's / taakvelden	15
Hoofdstuk 3	Programmplan	16
3.1	Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	16
3.2	Programma B - Verkeer en vervoer	18
3.3	Programma C - Economie & VHROSV	20
3.4	Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	22
3.5	Programma E - Sociaal domein	24
3.6	Programma F - Volksgezondheid en milieu	26
3.7	Recapitulatiestaat begroting van baten en lasten 2019 - 2022	28
Hoofdstuk 4	Paragrafen	29
4.1	Organisatieschema	29
4.1.1	Organisatiestructuur	29
4.2	Bedrijfsvoering	30
4.2.1	Algemeen	30
4.2.2	Personeelsbeleid	31
4.2.3	Personeelssterkte	31
4.2.4	Arbeidsomstandigheden	31
4.2.5	Informatiebeveiliging	31
4.3	Weerstandsvermogen & Risicobeheersing	32
4.3.1	Inventarisatie van risico's	32
4.3.2	Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's / Kwantificeren van risico's	39
4.3.3	Inventarisatie weerstandsvermogen	41
4.3.4	Inventarisatie weerstandscapaciteit	41
4.3.5	Weerstandsvermogen – conclusies	43
4.3.6	Kengetallen	45
4.3.6.1	Netto Schuldquote	45
4.3.6.2	Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	46
4.3.6.3	Solvabiliteit	47
4.3.6.4	Grondexploitatie	47
4.3.6.5	Structurele exploitatieruimte	48
4.3.6.6	Belastingcapaciteit	49

4.4	Onderhoud kapitaalgoederen	50
4.4.1	Wegen	50
4.4.2	Riolering	50
4.4.3	Water	51
4.4.4	Groen	51
4.4.5	Gebouwen	52
4.5	Financiering	53
4.5.1	Renterisiconorm	54
4.5.2	Kasgeldlimiet	55
4.5.3	Renteschema	56
4.6	Lokale heffingen	57
4.6.1	Onroerende zaakbelastingen	57
4.6.2	Afvalstoffenheffing	59
4.6.3	Rioolheffing	60
4.6.4	Toeristenbelasting	61
4.6.5	Grafrechten, begrafenisrechten	61
4.6.6	Bouwleges en overige vergoedingen	62
4.6.7	Kwijtscheldingsbeleid	62
4.6.8	Lastenontwikkeling	63
4.6.9	Totaaloverzicht kostendekkendheid leges	64
4.7	Verbonden partijen	65
4.8	Grondbeleid	74
4.8.1	Visie	74
4.8.2	Beleid inzake reserves en risico	75

Bijlagen:

A.	Programma, functie en portefeuillehouder, budgethouder
B.	Overzicht van reserves en voorzieningen
C.	Specificatie mutaties reserves en voorzieningen
D.	Toelichting aard en reden van reserves en voorzieningen
E.	Overzicht incidentele baten & lasten
F.	Ontwikkeling eigen vermogen
G.	Begrotingsgegevens i.v.m. EMU-saldo
H.	Geprognosticeerde begin- en eindbalans
I.	Staat van opgenomen geldleningen
J.	Basisset (beleids)indicatoren

Voorwoord

Geacht raadslid,

Hierbij bied ik u, mede namens het college, de begroting 2019 aan. In deze begroting zijn ook de meerjarenramingen voor de jaren 2020-2022 opgenomen, overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.

De begroting 2019 is reëel sluitend. Dit geldt tevens voor de meerjarenramingen 2020-2022.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat binnen deze meerjarenramingen rekening is gehouden met de lasten van grootschalige investeringen, zoals Kindpark, Centrumontwikkeling en de Randweg.

De rijksbegroting hanteert het zogenaamde trap op en trap af mechanisme. Neemt de rijksbegroting toe, dan bewegen de decentrale overheden ook mee en resulteert dit in een hogere uitkering vanuit het Rijk. De fluctuaties volgen elkaar echter snel op. Zo gaf de maartcirculaire 2018 nog een positief beeld terwijl bij de meicirculaire 2018 dit beeld meer negatief was.

Met name de uitgaven in het Sociaal Domein - Jeugdzorg, nemen fors toe. Vanaf 2019 wordt geen aparte integratie uitkering meer ontvangen voor de decentralisaties in het Sociaal Domein en maakt dit integraal onderdeel uit van de algemene uitkering. De uitgaven voor deze categorie worden reëel geraamd en de koppeling met de inkomsten is niet aanwezig; de lasten maken onderdeel uit van de integrale afweging binnen de begroting. De toezichthouder, de Provincie Noord-Brabant zal, met name toetsen op de realiteit van de ramingen binnen het Sociaal Domein.

Een nieuw college en nieuwe raad betekent daadwerkelijk nieuwe energie. Energie die zich vertaalt in ambities maar ook financiële consequenties.

De voorjaarsnota 2018 liet reeds een meerjarig tekort zien en nam toe na doorrekening van de ambities vanuit het coalitieprogramma.

Het college heeft integrale afwegingen gemaakt, ambities heroverwogen en stelt de raad voor om de resterende tekorten te bekostigen middels een beperkte en geleidelijke verhoging van de OZB opbrengsten. Hierbij wordt rekening gehouden met de verhouding tussen de woningen en niet-woningen, een onderdeel uit het coalitieprogramma. Om de ambities en de te verwachten tekorten op te kunnen vangen zal de opbrengst OZB in 2019 voor de woningen stijgen met 6% en voor de niet-woningen met 1%, naast de reguliere inflatiecorrectie. Meerjarig (2020-2022) zal de opbrengst OZB per jaar voor beide categorieën met 3% toenemen.

Daarnaast zal in 2019 aandacht worden geschonken aan:

- Uitvoering Coalitieprogramma en Collegeprogramma 2018-2022;
- De verkiezingen: Provinciale Staten, Waterschappen, Europees Parlement;
- Het op orde houden en versterken van de financiële positie;
- Realisatie Kindpark;
- Maatschappelijk vastgoed: huisvesting Heemkundekring en realisatie "Gezondheidsplein";
- Verdere uitwerking van de Centrumvisie via ontwikkeling zuidwand Sint Agathaplein;
- Verdere transformatie van het Sociaal Domein, naast kostenbeheersing en kwaliteitsverbetering zal het integraal werken worden bevorderd;
- Implementatie van het Omgevingsplan buitengebied en met name het belang van de volksgezondheid. Vergunningverlening en gezondheid willen we niet los van elkaar zien; Deze dienen hand in hand te gaan.
- Transitie duurzame veehouderij;
- Vaststellen nieuw bestemmingsplan "De Burgt" en verdere uitvoering "De Run";
- Bestekvoorbereiding en contractvorming inzake de aanleg van de Randweg.

Het jaar 2019 betekent een jaar vol energie samen op weg. Ambities die veel kunnen bieden voor onze gemeenschap en daarbuiten. Een gemeenschap waar men met plezier woont, leeft en werkt en waar men elkaar helpt in het levendig en zelfstandig houden van deze prachtige gemeente met zijn unieke kernen.

Ik ga er vanuit dat de begrotingsstukken u een helder inzicht geven in de financiële en beleidsmatige ontwikkeling en dat de begroting 2019 bijdraagt aan de invulling van onze strategische visie en het coalitieprogramma 2018-2022.

Ik wens u een vruchtbare begrotingsbehandeling toe.

De burgemeester,
P.M.J.H. Bos

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

In het onderhavige hoofdstuk worden enkele algemene onderwerpen zoals 'de budgetcyclus', 'de functie van de begroting en de jaarrekening' en het 'bestuurlijke proces' uiteengezet en toegelicht.

Hoofdstuk twee betreft de financiële vertaling van de voorjaarsnota 2018 naar de begroting 2019 en geeft de aansluiting van de begroting met de voorjaarsnota weer.

Hoofdstuk drie behandelt het programmaplan. Dit plan is een overzicht van de beleidsitems zoals de raad die behandelt. De programma's bestaan uit verzamelingen van gemeentelijke producten.

In hoofdstuk vier worden de in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven paragrafen behandeld. De onderwerpen van de paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting. Het doel van de paragrafen is dan ook om de onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, in een kort overzicht gebundeld weer te geven. De paragrafen geven, gezien het groot financieel en politiek belang, informatie voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente Boekel op korte en (middel) langere termijn.

1.2 Budgetcyclus

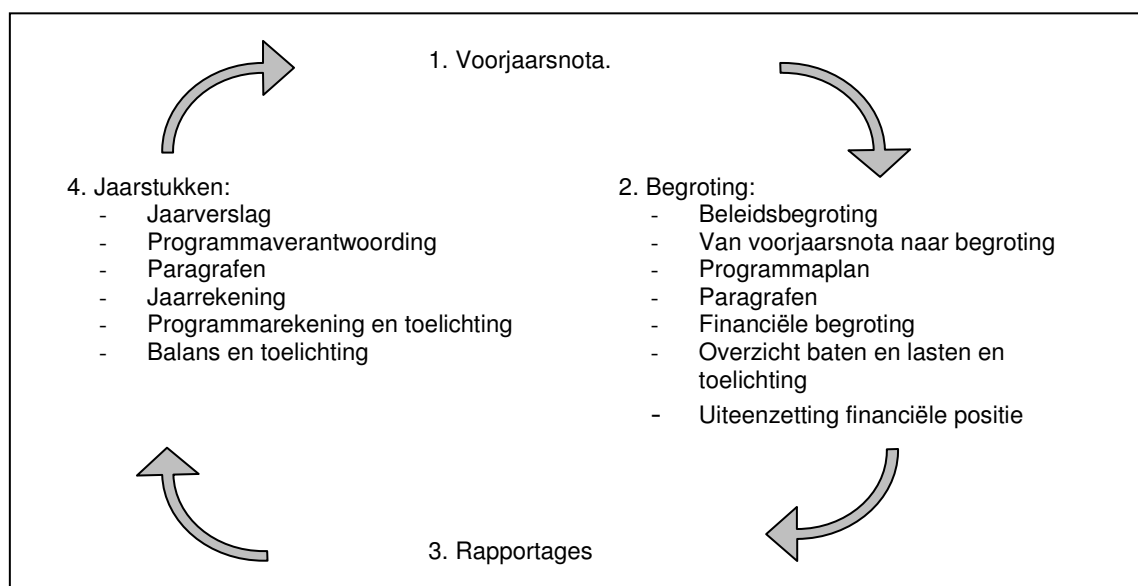
Het BBV onderscheidt een beleids- en een financiële begroting. De begroting van de grondexploitatie is ingepast in alle begrotingsdocumenten, maar kent, exploitatietechnisch, een budgettair neutraal karakter. Daar de mutaties hiervan tot uitdrukking komen in de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden op de balans.

1. Voorjaarsnota

De budgetcyclus start met de voorjaarsnota in de periode april / mei / juni. De voorjaarsnota is als het ware de fundering voor de begroting, die na de algemene beschouwingen in november wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

2. Begroting

Zoals de budgetcyclus aangeeft, is de begroting onderverdeeld in de beleidsbegroting en de financiële begroting.

Budgetcyclus Besluit Begroting en Verantwoording

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting gaat vooral in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op belangrijke onderdelen van het beheer. De begroting is onderverdeeld in de volgende onderdelen:

- Van voorjaarsnota naar begroting:
hier is de opbouw van het saldo van de voorjaarsnota naar het saldo van de begroting terug te vinden.
- Het programmaplan:
dit plan is opgebouwd uit groepen van samenhangende producten, activiteiten en geldmiddelen welke in afzonderlijke programma's worden samengevat.
- De paragrafen:
dit begrotingsonderdeel legt de beleidslijnen vast voor wat betreft relevante beheersmatige aspecten en het lokale heffingenbeleid.

Financiële begroting

De financiële positie en de geraamde inkomsten en uitgaven voor de komende jaren van de gemeente worden in dit onderdeel inzichtelijk gemaakt. De financiële begroting bestaat minimaal uit:

- Het overzicht van de baten en lasten;
- De uiteenzetting van de financiële positie en toelichting: de uiteenzetting van de financiële positie bevat een raming voor het begrotingsjaar van de financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen.

3. Rapportages

Het periodiek rapporteren is een onlosmakelijk onderdeel van de P&C-cyclus. De actuele stand van zaken en de meest recente toekomstverwachtingen worden hierin uiteengezet en nader toegelicht. Daar waar nodig en/of gewenst wordt op verschillende momenten gerapporteerd.

4. Jaarstukken

Na afloop van het boekjaar presenteren wij u de beleidsmatige en financiële resultaten in de jaarstukken, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening. In tegenstelling tot de begroting gaat het dan niet om ramingen, maar om financiële en beleidsmatige realisaties. Het jaarverslag is onderverdeeld in de programmaverantwoording en de paragrafen. In het jaarverslag staan de resultaten ten aanzien van het beleid centraal. De jaarrekening bevat de programmarekening met een toelichting en de balans met bijbehorende toelichting. De jaarrekening gaat merendeels in op de behaalde financiële resultaten.

1.3 Functies van de begroting en jaarstukken

De begroting en jaarstukken zijn om vier redenen belangrijk voor de raad. In de eerste plaats is dat vanwege het budgetrecht van de raad. Dit houdt in dat alleen de raad bevoegd is het college te machtigen tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen. Dit is de **autorisatiefunctie**. Het grote belang van deze functie komt ook tot uitdrukking in het feit dat deze functie ook wel de staatsrechtelijke functie wordt genoemd. Of zoals de Staatscommissie Dualisme en lokale democratie het zegt: 'Het budgetrecht is een fundament van elke volksvertegenwoordiging, dus ook van de raad'.

In het verlengde van de autorisatiefunctie ligt de 2^e functie van de begroting, de **allocatiefunctie**. Omdat de middelen beperkt zijn, moet gekozen worden aan welke doeleinden wel of geen en aan welke minder of meer middelen worden besteed. Bij deze functie komt nadrukkelijk tot uiting dat het bij de begroting om zowel het beleid als de financiële vertaling gaat. In het BBV komt dat tot uitdrukking doordat de begroting bestaat uit een programmabegroting en een financiële begroting. In de programmabegroting wordt ingegaan op de maatschappelijke effecten die nagestreefd worden, hoe men deze effecten wil gaan bereiken en welke middelen daarvoor nodig zijn en hoe deze worden ingezet.

In de derde plaats heeft het sluitstuk van de begroting, de jaarstukken, de **controlerende functie**. Deze functie is in het duale stelsel in belang toegenomen. Versterking van de controlerende functie van de raad is een van de oogmerken van de dualisering. Bij de controle zijn diverse aspecten van belang. De jaarrekening moet een getrouw beeld geven: de baten en lasten, alsmede de balansmutaties, moeten op een rechtmatige manier tot stand zijn gekomen. Door het vaststellen van de jaarrekening wordt het college decharge verleend voor het gevoerde financieel beleid/beheer in het

betreffende jaar. Het jaarverslag moet verenigbaar zijn met de jaarrekening, wat wil zeggen dat de cijfers in beide documenten met elkaar overeenstemmen en de conclusies ten aanzien van de financiële positie eenzelfde beeld geven. Voorts is het jaarverslag van belang voor de toetsing van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid. Op het jaarverslag wordt hier verder niet ingegaan, omdat het jaarverslag zich, net zoals zijn tegenhanger de begroting, richt op beleid.

De raad maakt bij zijn controlerende taak gebruik van de controleverklaring waarin de accountant zijn oordeel geeft over zowel de getrouwheid als rechtmatigheid. Ook kan de raad gebruik maken van onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid.

Tenslotte, heeft de raad tot taak ervoor te zorgen dat de begroting in evenwicht is. Voor deze taak is een adequaat inzicht in de financiële positie noodzakelijk. **Het geven van een goed inzicht in de financiële positie** is de vierde begrotingsfunctie. Van de eis dat de begroting in evenwicht is, mag worden afgeweken als aannemelijk gemaakt kan worden dat de begroting in de eerstvolgende jaren in evenwicht wordt gebracht (artikel 189, derde lid van de Gemeentewet). Voorts kan de raad besluiten tot instelling van een Rekenkamer of een Rekenkamercommissie. Deze taak is in Boekel ondergebracht bij de Commissie Algemene Zaken.

1.4 Bestuurlijke procedure

Het tijdspad van de begroting ziet er vanaf het moment van aanbieden tot het moment van vaststelling in de raad als volgt uit:

- Aanbieding begroting 2019 aan de commissie- en raadsleden 11-09-2018
- Ambtelijke technische toelichting begroting 2019 20-09-2018
- Inleveren algemene beschouwingen door de raad (1^e termijn, tot 09:00 uur) 15-10-2018
- Verzending antwoorden algemene beschouwingen 1^e termijn aan de raad 01-11-2018
- Behandeling begroting 2019 in raad (vanaf 16.00 uur) 08-11-2018

HOOFDSTUK 2 Van voorjaarsnota 2018 naar begroting 2019

2.1 Inleiding

Op basis van het vastgestelde onderdeel van de voorjaarsnota 2018 (Raadsbesluit d.d. 28.06.2018) is de financiële begroting 2019 – 2022 doorgerekend.

Een begroting die qua programma indeling is aangepast aan de eisen die de wet (BBV) vanaf begrotingsjaar 2017 stelt. Deze aangepaste indeling betreft de gewijzigde programma indeling op basis van de nieuwe taakvelden indeling. In bijlage A vindt u de programma / taakvelden indeling.

Tenslotte zijn er in de onderhavige begroting nog enkele mutaties als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving en voortschrijdend inzicht opgenomen. In de volgende paragraaf worden deze mutaties inzichtelijk gemaakt en kort (per mutatie) toegelicht.

2.2. Financieel totaaloverzicht

Van voorjaarsnota 2018 naar begroting 2019		2019		2020		2021		2022	
- = negatief (hogere uitgaven of lagere inkomsten)		Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel
1.) Door de raad vastgesteld saldo voorjaarsnota 2018			-436.000		-423.000		-383.000		-292.000
2.) Mutaties bestaand beleid begroting 2019		455.000		431.000		398.000		298.000	
	<i>Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid</i>								
A.01	Pensioen voorziening Wethouders		-16.000		-16.000		-16.000		-16.000
A.02	Wachtgeld, voormalig Wethouder	55.000		52.000		28.000		0	
A.03	Salarissen en sociale lasten								
	- Wethouders		-35.000		-35.000		-35.000		-35.000
	- Personeel		-71.000		-79.000		-75.000		-87.000
A.04	Algemene uitkering (gemeentefonds)		-69.000		-123.000		-168.000		-283.000
A.05	Stelpost loon- prijsontwikkeling	233.000		225.000		229.000		214.000	
A.06	Taakmutaties	174.000		200.000		221.000		247.000	
A.07	Duurzaamheid (stimuleringsregeling)		-10.000		-5.000		-5.000		-5.000
A.08	Bijdrage BSOB	20.000		20.000		20.000		20.000	
A.09	Bijdrage Brandweer Brabant Noord		-8.000		-8.000		-8.000		-8.000
A.10	OZB - opbrengsten	99.000		178.000		261.000		349.000	
A.11	Diverse kleine mutaties PA		-3.000		-1.000	1.000			5.000
	<i>Programma B - Verkeer en vervoer</i>								
B.01	Wegbeheer (storting voorziening)		-50.000		-50.000		-40.000		-40.000
B.02	Herinrichting centrum		0		0		0		-60.000
B.03	60 km Erpseweg / fietsoversteek		0		-15.000		-15.000		-15.000
B.04	Afsluiting Goor		0		-5.000		-5.000		-5.000
B.05	Wegbeheer bermen		-9.000		-15.000		-21.000		-27.000
	<i>Programma C - Economie & VHRQSV</i>								
C.01	Duurzaamheid en buitengebied		-25.000		-25.000		-15.000		-15.000
C.02	Inbreng gemeentegrond - de Run	200.000		150.000		0		0	
C.03	Anterieure en exploitatie overeenkomst(en)	100.000		70.000		50.000		50.000	
C.04	Doorbelaste kosten grondbedrijf	50.000		70.000		70.000		70.000	
C.05	Leges omgevingsvergunning	25.000		25.000		25.000		25.000	

Van voorjaarsnota 2018 naar begroting 2019		2019		2020		2021		2022	
- = negatief (hogere uitgaven of lagere inkomsten)		Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel
	<i>Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie</i>								
D.01	Tijdelijke huisvesting		-40.000						
D.02	Onderwijsachterstanden		-50.000		-50.000		-30.000		-30.000
D.03	EVZ Meerkensloop						-5.000		-5.000
D.04	Groenonderhoud (areaal uitbreiding)		-30.000		-30.000		-30.000		-30.000
D.05	Diverse kleine mutaties PD		-1.000		-2.000		-2.000		-2.000
	<i>Programma E - Sociaal domein</i>								
E.01	Uitkering BUIG	136.000		136.000		136.000		136.000	
E.02	Subsidie stichting leergeld		-19.000		-24.000		-24.000		-24.000
E.03	Actieve aanpak Armoedebeleid		-30.000		-30.000		-20.000		-20.000
E.04	Bijdrage Werkvoorzieningsschap	14.000			-9.000		-38.000		-45.000
E.05	Bijdrage Participatiebudget		0		0	24.000		27.000	
E.06	Maatwerk mensen met een uitkering		-20.000		-20.000		-20.000		-10.000
E.07	Jeugdhulp	21.000		21.000		21.000		21.000	
E.08	Lokale maatwerkoplossing complexe jeugdzorg		-50.000		-50.000		-30.000		-30.000
E.09	Versterken preventieve jeugdzorg		-100.000		-100.000		-50.000		-50.000
E.10	Diverse kleine mutaties PE	5.000		5.000		5.000		5.000	
	<i>Programma F - Volksgezondheid en milieu</i>								
F.01	Kosten handhaving (350 extra uren)		-30.000		-30.000		-30.000		-30.000
F.02	Bijdrage SSIB		-8.000		-8.000		-8.000		-8.000
F.03	Diverse kleine mutaties PF		-3.000	9.000			-3.000	9.000	
3.) Beginsaldo begroting 2019 - 2022 (som van 1 + 2)		19.000		8.000		15.000		6.000	
4.) Effecten september-circulaire									
4.01	Effecten septembercirculaire 2018								
5.) Saldo begroting 2019 - 2022 (som 3 + 4)		19.000		8.000		15.000		6.000	
6.) Saldo van incidentele baten en lasten (conform bijlage E)		210.000		170.000		0		0	
7.) Gecorrigeerd saldo begroting 2019 - 2022 (som 5 - 6)			-191.000		-162.000	15.000		6.000	

Toelichting mutaties: van voorjaarsnota 2018 naar begroting 2019

1.) Door de raad vastgesteld saldo voorjaarsnota 2018

Betreft het saldo van de voorjaarsnota 2018 (Raadsbesluit 28.06.2018).

2.) Mutaties bestaand beleid begroting 2019

Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid

- A.01 Uitbreiding van het aantal FTE college leden leidt naar rato tot een extra storting in de pensioen voorziening.
- A.02 Met de voorjaarsnota 2018 is budget opgevoerd voor wachtgeld van één voormalig wethouder, inmiddels is deze weer aan de slag en komt de verplichting te vervallen.
- A.03 *Wethouders*
Uitbreiding van het aantal FTE college leden leidt naar rato tot extra salariskosten.
- Personeel*
Met de voorjaarsnota 2018 is reeds rekening gehouden met een cao verhoging van 1.5%, voortschrijdend inzicht laat een verwachte verhoging zien van 2% loonsverhoging.
- A.04 Betreft bijstelling van de algemene uitkering (meicirculaire 2018) t.o.v. de maartcirculaire 2018 zoals deze in de voorjaarsnota 2018 is opgenomen.
- A.05 Betreft bijstelling van de stelpost loon- en prijsontwikkeling (meicirculaire 2018) t.o.v. de maartcirculaire 2018 zoals deze in de voorjaarsnota 2018 is opgenomen.
- A.06 Betreft niet functioneel geraamde taakmutaties die opgenomen zijn in de meicirculaire 2018. Derhalve worden de lasten als stelpost geraamd.
- A.07 Betreft budget voor het stimuleren van duurzaamheidsmaatregelen (cf. coalitie akkoord).
- A.08 Betreft bijstelling van de bijdrage aan de BSOB cf. begroting 2019 zoals verwoord in het raadsbesluit van d.d. 28.06.2018.
- A.09 Betreft bijstelling van de bijdrage aan de Brandweer Brabant Noord cf. begroting 2019 van de veiligheidsregio zoals verwoord in het raadsbesluit van d.d. 28.06.2018.
- A.10 Om de ambities en de te verwachten tekorten op te kunnen vangen zal de opbrengst OZB in 2019 voor de woningen stijgen met 6% en voor de niet-woningen met 1%, naast de reguliere inflatiecorrectie. Meerjarig (2020-2022) zal de opbrengst OZB per jaar voor beide categorieën met 3% toenemen, naast de reguliere inflatiecorrectie.
- A.11 Diverse kleine mutaties op programma E.

Programma B - Verkeer en vervoer

- B.01 Actualisatie van het wegbeheerplan is op dit moment onderhanden werk. Naar verwachting zal dit leiden tot extra kosten. Vooruitlopend zal meerjarig de storting structureel worden verhoogd.
- B.02 Na afronding van het centrumplan (zuidwand) zal het complete gebied (St. Agathaplein) worden heringericht. De eerste schatting is dat deze complete herinrichting € 1.200.000 zal gaan kosten, met een afgeleide afschrijvingslast van € 60.000 per jaar.
- B.03/04 Betreft een tweetal afgeleide projecten naar aanleiding van de aanleg van de randweg. Met een investering van € 300.000 voor de herinrichting van de Erpseweg en de aanleg van een fietsoversteek met een afschrijving van € 15.000 per jaar. Tevens zullen er kosten gemaakt worden voor de afsluiting van het Goor van € 100.000 met een afschrijving van € 5.000 per jaar.
- B.05 In het coalitie akkoord is afgesproken extra te investeren in het beheer en onderhoud van wegbermen voor de periode 2018 - 2022. Deze investeringen zullen worden geactiveerd, dit zal leiden tot extra afschrijvingslasten. Zie paragraaf 2.4 overzicht investeringen van de totaal te verwachten investeringen.

Programma C - Economie & VHROSV

- C.01 Betreft budget voor het stimuleren van duurzaamheid in het buitengebied (cf. coalitie akkoord).
- C.02 50% van de gronden in het plangebied de Run staat op de balans bij de algemene dienst, deze zal gronden zullen worden ingebracht in het gemeentelijk grondbedrijf. Het verschil in boekwaarde en inbrengwaarde is hiermee verklaard.
- C.03 In het verleden gesloten anterieure en exploitatie overeenkomst(en) met derden zullen in de komende jaren worden geëffectueerd. Na afronding van de betreffende projecten zal het restant (na gemaakte kosten) worden afgedragen aan de algemene dienst.

- C.04 Het oppakken van actief grondbeleid zal leiden tot meer ambtelijke inzet en hierbij samengaande kosten. Derhalve worden de doorbelaste kosten naar het grondbedrijf evenredig verhoogd.
- C.05 Naar verwachting zullen de leges opbrengsten inzake omgevingsvergunningen gaan toenemen als gevolg een toename van het aantal te verstrekken omgevingsvergunningen.

Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie

- D.01 Betreft de kosten voor tijdelijke huisvesting in 2019 van de Uilenspiegel cf. raadsbesluit van d.d. 28.06.2018.
- D.02 Extra lokale middelen voor onderwijsachterstandenbeleid en passend onderwijs. In verband met herverdeling rijksbijdragen (verlaging rijksbijdragen) voor onderwijskansenbeleid en ten behoeve van nieuwe preventieve programma's vanuit passend onderwijs ter voorkoming van (financiële) inzet gemeentelijke jeugdhulp.
- D.03 Aan de noordrand van de gemeente ligt de Meerkensloop die onderdeel uitmaakt van het Natuurnetwerk Brabant. Een natuurnetwerk dat bestaat uit waardevolle natuurgebieden, zorgvuldig met elkaar verbonden door natuurcorridors in het landschap waardoor soorten kunnen migreren door de hele provincie en door het hele land. Het is een nationale en provinciale ambitie om deze ecologische verbindingzone te realiseren en een deel van die opgave ligt in de gemeente Boekel.
Op basis van de nog te realiseren kilometers is een eerste inventarisatie gemaakt van de te verwachten kosten. De totale kosten voor het realiseren van de totale Ecologische Verbindings Zone (EVZ) in Boekel bedraagt € 395.000. Er is op dit moment echter een subsidieregeling die 75% van de kosten vergoed, dit betekent dat we met een kleine € 100.000 de gehele EVZ opgave in Boekel kunnen realiseren.
- D.04 Vanaf 2019 gaat het nieuwe integrale onderhoudsbestek van IBN in. Op dit moment vinden onderhandelingen plaats over het nieuwe bestek en de uit te voeren werkzaamheden, de daadwerkelijke kosten zijn nog niet inzichtelijk. Door areaal uitbreiding zullen de kosten in 2019 ten opzichte van voorgaande jaren toenemen. Hierop vooruitlopend wordt € 30.000 extra geraamd, dit is een terughoudende raming en mogelijk zullen de kosten hoger uitvallen.
- D.05 Diverse kleine mutaties op programma D.

Programma E - Sociaal domein

- E.01 Verwachte stijging van het BUIG-budget op basis van gemaakte uitkeringskosten in 2017 (jaar T-2).
- E.02 Verhoging van het subsidiebudget volgens collegebesluit voor het verstrekken van kledingvouchers aan kinderen in armoede en uitbreiding van het bereik van deze doelgroep. De raad is hierover per memo nummer 2018/31 geïnformeerd.
- E.03 Budget voor ontwikkeling van nieuw beleid op het voorkomen en bestrijden van armoede. Het nieuwe beleid wordt t.z.t. aangeboden aan de raad.
- E.04/05 Betreft budgettaire neutrale bijstelling van de ontwikkelingen binnen de budgetten in het (oude deelfonds sociaal domein) algemene uitkering.
- E.06 Budget om in voorkomende schrijnende situaties waar geen wettelijke regeling in voorziet binnen het sociaal domein een (financiële) oplossing te kunnen bieden.
- E.07 Budget bijgesteld cf. raadsbesluit "Beleidsuitgangspunten en budgettair kader specialistische jeugdhulp ZIN 2019 en bijstelling budgettair kader 2018" d.d. 28.06.2018.
- E.08 Het komt voor dat er voor een jeugdige zorg op maat gevraagd wordt welke niet geboden wordt binnen de regionale contractering maar die wel passend is voor de jeugdige. De gemeente is verplicht om de jeugdhulp te organiseren die nodig is, hiervoor is financiële ruimte nodig.
- E.09 Door vroege signalering en interventie kan ondersteuning zo licht en dichtbij mogelijk ingezet worden, waardoor we trachten de oplopende kosten van (zware)zorg aan de achterkant te verminderen dan wel te voorkomen.
- E.10 Diverse kleine mutaties op programma E.

Programma F - Volksgezondheid en milieu

- F.01 Door een niet actueel inrichtingenbestand is onduidelijkheid tussen de gemeente en ODBN ontstaan over de te controleren bedrijven. Het inrichtingenbestand wordt voor eind 2019 geactualiseerd. Om de onduidelijkheid over 2019 weg te nemen is bestuurlijk afgesteld dat in 2019 meer uren beschikbaar worden gesteld voor controles. Dit resulteert in € 30.000 aan extra kosten voor toezicht en handhaving.
- F.02 Samen Sterk in Brabant is een brabantbrede samenwerking op het gebied van toezicht in het buitengebied. Zowel Boa's als andere toezichthouders treden op tegen overtredingen in het buitengebied, zoals afvaldumpingen, stroperij of wildcrossen. De gemeente Boekel deed tot op heden niet mee aan deze regeling, omdat door een meerderheid van het AB werd besloten dat iedereen deel moest nemen aan deze regeling door middel van een verplichte verzoektaak. Met deze werkwijze was de gemeente Boekel het niet eens. De huidige bestuurder ziet de meerwaarde van deze samenwerking en wil graag op een positieve manier bijdrage aan de samenwerking met ODBN. Bestuurlijk is toegezegd dat de gemeente Boekel vanaf 2019 deel zal nemen aan Samen Sterk in Brabant. Er is wel de kritische opmerking gemaakt om goed na te denken over een juiste en eerlijke verdeelsleutel van de kosten.
- F.03 Diverse kleine mutaties op programma F.

3.) Beginsaldo begroting 2019 - 2022 (som van 1 + 2)

Saldo bestaand beleid: Stand na voorjaarsnota 2018 en mutaties binnen het bestaand beleid.

4.) Effecten septembercirculaire 2018

Zodra de effecten van de septembercirculaire 2018 bekend zijn zal de raad hierover geïnformeerd worden.

5.) Saldo begroting 2019 - 2022 (som 3 + 4)

Betreft het saldo van de begroting 2019 - 2022.

6.) Incidentele baten en lasten

Betreft het saldo van incidentele baten en lasten conform bijlage E.

7.) Gecorrigeerd saldo begroting 2019 - 2022 (som 5 + 6)

Betreft het gecorrigeerd saldo van de begroting 2019 - 2022.

2.3 P.M. posten

In de programma's staan diverse onderdelen opgenomen zonder financiële kaders omdat die onderdelen/ontwikkelingen zich nog in de plan fase bevinden. In deze paragraaf worden deze inzichtelijk gemaakt en waar mogelijk nader toegelicht. Er worden géén activiteiten ondernomen totdat u als Raad goedkeuring heeft gegeven tot het uitvoeren ervan en het bijbehorende krediet heeft vastgesteld.

Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid
Structurele versteviging Brandweer cf. beleidskader 2019
Digitale agenda 2020
Doorbelasting van het Rijk inzake wet GDI
Programma B - Verkeer en vervoer
Herinrichting Kerkstraat – aanpassingen openbare ruimte
Programma C - Economie & VHROSV
Effecten actief grondbeleid
Invoering omgevingswet
Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie
-
Programma E - Sociaal domein
Open einde karakter Jeugdzorg – beperkte sturing op toegang
Open einde karakter SoZa - ontwikkelingen uitkeringen
Programma F - Volksgezondheid en milieu
-

2.4 Overzicht investeringen

Hieronder treft u een overzicht aan van alle verwerkte investeringen in de begroting 2019.

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
Verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (cf. vGRP 2017)*	969.500	109.100	0	0	0
* direct afschrijven cf. ideaal complex					
Groot onderhoud gebouwen (cf. MOP 2018)	38.594	13.705	33.468	13.884	22.141
Wegbeheer (plan 2017 - 2021)*					
- Groot onderhoud	258.647	317.916	80.106	194.854	0
- Planbegeleiding	12.932	15.896	4.005	9.743	0
- Tweejaarlijkse actualisatie wegbeheerplan	12.000	0	12.000	0	0
* eind 2018 zal in het geactualiseerde wegbeheerplan de jaarschijf 2022 & 2023 in beeld komen					
Openbare Verlichting (vervangen armaturen)	53.000	57.000	83.000	78.000	23.500
Vervanging voetbalvelden					
Boekel Sport - Veld 5					
- Te activeren investering (kapitaallasten)		21.000			
RKSV Venhorst - Veld 2					
- Te activeren investering (kapitaallasten)		21.000			
Randweg					
- Te activeren investering (kapitaallasten)		650.000	2.000.000		
Kind Park					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	2.000.000	3.000.000			
Frisse scholen (binnenklimaat en duurzaamheid)					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	310.000				
- Te activeren investering (kapitaallasten)	75.000				
Herinrichting gebied rondom scholen					
- Te activeren investering (kapitaallasten)		361.000			
Klussenbus					
- Te activeren investering (kapitaallasten)			25.000		
Herinrichting centrum					
- Te activeren investering (kapitaallasten)					1.200.000
60 km Erpseweg/fietsoversteek					
- Te activeren investering (kapitaallasten)			300.000		
Afsluiting Goor					
- Te activeren investering (kapitaallasten)			100.000		
Wegbeheer bermen					
- Te activeren investering (kapitaallasten)	60.000	120.000	120.000	120.000	120.000
EVZ Meerkensloop					
- Te activeren investering (kapitaallasten)				100.000	
Totaal investeringen	3.789.673	4.686.617	2.757.579	516.481	1.365.641

Vervanging voetbalvelden:

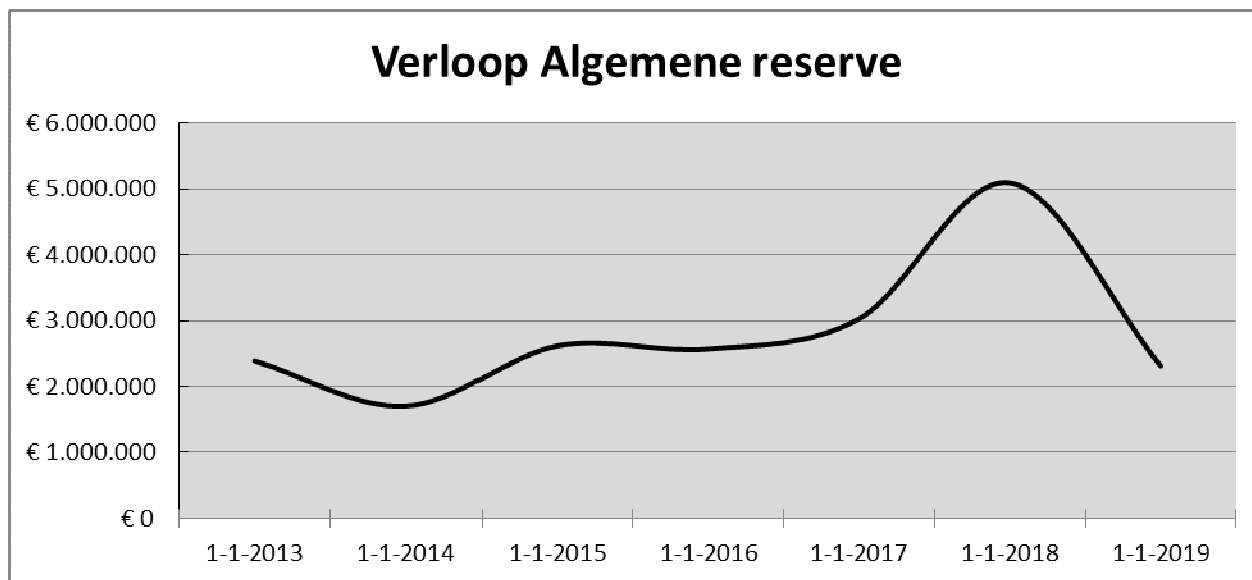
In afwachting op expliciet raadsbesluit inzake vervangingsinvesteringen cf. notitie accommodatiebeleid (raadsbesluit 23 februari 2017). In navolging op deze notitie is het streven om in 2018 een beleidsnotitie vast te stellen over hoe om te gaan met vervangingsinvesteringen.

2.5 Reserves en voorzieningen

Het overzicht van de reserves en voorzieningen over de periode 1-1-2018 tot 1-1-2023 (incl. specificatie claims) treft u aan in de bijlagen B en C. Hierin zijn alle vermogensmutaties tot en met de voorjaarsnota 2018 verwerkt. In bijlage D vind u een toelichting per reserve en voorziening. Een realisatie van het overzicht 'van voorjaarsnota 2018 naar begroting 2019' (conform paragraaf 2.1) resulteert in het volgende saldo van de Algemene Reserve:

Algemene Reserve per 1-1-2019 (cf. bijlage B)

€ 2.311.000

*Bovenstaand grafiek vertoont het verloop van de algemene reserve in de periode 2013-2019.

In vergelijking met de begroting 2018 een afname van € 2.780.000 wat betreft de geprognosticeerde stand van de Algemene Reserve aan het einde van de meerjarige begrotingsperiode. De voornaamste oorzaken hiervan zijn het voordeel van de jaarrekening 2017 ad € 3.351.000, het treffen van een voorziening i.v.m. de Centrumontwikkeling ad € 4.100.000 en de afkoop van de claim intensieve veehouderij Langstraat ad € 1.852.000.

Ten behoeve van een stabiel financieel beleid, waarin grote financiële uitschieters zowel in positieve als negatieve zin in enig jaar zoveel mogelijk worden gemitigeerd, worden (bestemmings)reserves en (spaar)voorzieningen gevormd. Er worden als het ware 'spaarpotjes' gevormd die in latere jaren worden ingezet ter dekking van lasten en/of projecten zodat de lasten daarvan niet op de dan lopende exploitatie drukken. Het vormen en aanwenden van (bestemmings)reserves en (spaar)voorzieningen dient echter wel op een verantwoorde basis te geschieden zodat er:

- voldoende dekkingsmiddelen overblijven om eventuele onvoorziene tegenvallers in de toekomst op te vangen;
- niet onnodig veel potjes worden gevormd waardoor de financiële ruimte in de begroting en/of exploitatie te zeer wordt ingeperkt.

De gemeente Boekel houdt rekening met een vaste reserve van circa € 1.000.000. In de nota Financieel Beleid 2015 is een bedrag van € 100 per inwoner als norm opgenomen. Dit bedrag is bedoeld om onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen. Voor reguliere aanspraken op het eigen vermogen zijn bestemming reserves gevormd die een bepaalde vooropgestelde bestemming hebben, bijvoorbeeld het fonds Kunst & Cultuur.

Voor meer en gedetailleerdere informatie met betrekking tot de reserves en de voorzieningen wordt verwezen naar de volgende bijlagen:

- Bijlage B Overzicht van reserves en voorzieningen
- Bijlage C Specificatie mutaties reserves en voorzieningen
- Bijlage D Toelichting op de gevormde reserves en voorzieningen

2.6 Baten en lasten programma's / taakvelden

De diverse programma's zijn vanaf begroting 2017 opgebouwd uit de nieuwe gemeentelijke taakvelden, gebaseerd op de indeling zoals deze door het Rijk is voorgeschreven.

Wil je inzicht in de baten en lasten op programma / taakveld niveau. Deze is te vinden in de financiële begroting, bestaande uit de volgende onderdelen die ter inzage ligt, is opgenomen:

- Recapitulatie van de baten en lasten per programma, inclusief het geraamde resultaat voor en na bestemming, inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Recapitulatie van de baten en lasten per programma (splitsing Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien), inclusief het geraamde resultaat voor en na bestemming, inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Recapitulatie van de baten en lasten per taakveld, inclusief het geraamde resultaat voor en na bestemming, inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Specificatie per programma van de taakvelden, kostenplaatsen en kostensoorten voor het realisatie jaar 2017.
- Specificatie per programma van de taakvelden, kostenplaatsen en kostensoorten voor het jaar 2018 inclusief mutaties voorjaarsnota 2018.
- Specificatie per programma van de taakvelden, kostenplaatsen en kostensoorten voor de jaren 2019 tot en met 2022.

3.1 Programma A. Bestuur en ondersteuning & Veiligheid

Portefeuillehouder

- P. Bos

Waar gaat dit programma over?

Onder dit programma vallen de volgende taakvelden:

- Bestuur (raad, college, burgemeester, raadscommissies, regionale samenwerkingen, voorlichting, accountantscontrole).
- Burgerzaken (rijbewijzen, paspoorten en burgerschap, leges, verkiezingen, referenda).
- Beheer overige gebouwen (beheer, verhuur, instandhouding van gebouwen, gronden en landerijen die de gemeente in bezit heeft en niet in exploitatie neemt).
- Ondersteuning en organisatie (overheadkosten: loonkosten overhead, ICT-kosten, huisvestingskosten, uitbestedingskosten bedrijfsvoering, bestuursondersteuning).
- Treasury (financiering, beleggingen, dividenden etc.).
- OZB (uitvoering wet WOZ).
- Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds.
- Overige baten en lasten (stelposten, taakstellenden bezuinigingen, mutaties reserves, VPB etc.).
- Crisisbeheersing en brandweer (brandbestrijding, preventie, rampenbestrijding).
- Openbare orde en veiligheid (integraal veiligheidsbeleid, toezicht en handhaving openbare orde, preventie, APV, parkeerpolitie/Boa's).

Wat willen wij bereiken in 2019, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- De inwoners van Boekel activeren en zo onafhankelijk mogelijk maken van de (gemeentelijke) overheid, door de verantwoordelijkheid voor de fysieke en sociale leefomgeving zoveel als mogelijk, op een verantwoorde manier, bij de inwoners te laten.
- We willen de sociale samenhang en leefbaarheid van de Boekelse gemeenschap versterken.
- Een effectieve en efficiënte dienstverlening richting de Boekelse inwoners tegen zo laag mogelijke kosten.
- De gemeentelijke lasten voor de inwoners van Boekel zijn passend bij het aanwezige voorzieningenniveau en lokale ambities en zijn over 4 jaar op een gemiddeld regionaal niveau..
- Risicospreiding met behulp van marktpartijen
- Een gezonde vermogenspositie
- Reëel sluitende meerjarenbegrotingen t/m 2022
- Brandbestrijding en preventie goed op orde hebben.
- Rampenbestrijding: zorgen dat de organisatie is toegerust op de aanpak van crises en rampen.
- Voeren van Integraal veiligheidsbeleid.
- Toezicht en handhaving openbare orde.
- Preventie.
- Handhaving APV.

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- Uitvoering van het collegeprogramma 2018-2022.
- Een gemeentelijke regie organisatie zijn die niet overnemend is, maar faciliteert en zo nodig ondersteunt.
- Het op orde houden en versterken van de financiële positie van de gemeente Boekel.
- Gebruik van kengetallen om meetbare doelen te monitoren
- Bij bovenlokale onderwerpen de meerwaarde van het (regionale) samenwerken opzoeken.
- Brandweer Brabant Noord zorgt voor uitvoering van de brandbestrijding en preventie. De gemeente Boekel draagt hier financieel aan bij. Via het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio en periodiek overleg met vertegenwoordigers van de brandweer wordt hierop gestuurd.
- Rampenbestrijding vindt plaats door vier partijen: de politie, de brandweer, de GHOR (geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de Regio), en gemeenten. Indien nodig schuiven andere relevante organisaties aan zoals defensie, het waterschap, Rijkswaterstaat, Essent etc. De gemeentelijke taken op het gebied van rampenbestrijding worden via bevolkingszorg door de gemeenten in de regio Brabant-Noord gezamenlijk opgepakt. Dit gebeurt deels via regionale functies en deels via lokale. Via opleiden, trainen en oefenen worden alle personen met een rol in het kader van bevolkingszorg in staat gesteld om deze optimaal te vervullen. Ook de

(loco)burgemeester en het gemeentelijk beleidsteam krijgen gelegenheid om naar behoefte te oefenen.

- Uitvoering kadernota integrale veiligheid 2019-2022.
- Toezicht en handhaving openbare orde vindt plaats door de gemeente en de politie. Zaken die bestuursrechtelijk opgepakt kunnen worden, worden opgepakt: denk hierbij aan feiten die gerelateerd zijn aan de APV en bijvoorbeeld het sluiten van panden waarin drugs wordt gevonden (Opiumbeleid).
- Preventie vindt onder andere plaats via het buurtpreventie-project. Vanuit buurtpreventie is een coördinator gevonden en is een werkgroep actief die prioriteiten stelt en fungeert als agendacommissie voor de vergaderingen. De buurtcoördinatoren worden vanuit de gemeente Boekel ondersteund.
- De APV wordt up-to-date gehouden en indien nodig aangepast.
- De boa's voeren hun taken op het gebied van controleren in de blauwe zone en APV-gerelateerde feiten uit. Er wordt bekeken hoe de boa-werkzaamheden op de langere termijn georganiseerd kunnen worden.

Verbonden partijen (zie paragraaf 4.7 verbonden partijen)

- Brabant Historisch Informatiecentrum (BHIC)
- Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
- Brabant Water N.V.
- AgriFood Capital
- Veiligheidsregio Brabant-Noord
- Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf
- RIEC (Regionaal Expertise en InformatieCentrum)

Beleidsindicatoren (zie bijlage J)

- Formatie
- Bezetting
- Apparaatskosten
- Externe inhuur
- Overhead
- Verwijzingen Halt
- Harde kern jongeren
- Winkeldiefstallen
- Geweldsmisdrijven
- Diefstallen uit woning
- Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totale lasten	10.221.000	6.751.000	6.164.000	6.574.000	6.956.000	7.399.000
Totale baten	16.835.000	16.634.000	16.272.000	16.809.000	17.331.000	17.801.000
Saldo voor bestemming	6.613.000	9.883.000	10.108.000	10.235.000	10.375.000	10.402.000
Mutaties reserves	-14.000	-13.000	-18.000	-22.000	-22.000	-22.000
Saldo na bestemming	6.627.000	9.896.000	10.126.000	10.257.000	10.397.000	10.423.000

3.2 Programma B. Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder

- M. Tielemans

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de gemeente Boekel.

Wat willen wij bereiken in 2019, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

Inwoners, bedrijven en overige gebruikers zijn tevreden over de inrichting, functioneren en het beheer en onderhoud van de totale openbare ruimte.

- Bereikbaarheid
De wegenstructuur van de gemeente Boekel is dusdanig ingericht dat de bereikbaarheid gewaarborgd is. Hierdoor wordt een de gemeente een aantrekkelijk plek om te verblijven en recreëren.
- Leefbaarheid en veiligheid
Het verkeer veroorzaakt voor bewoners en gebruikers zo min mogelijke onveilige situatie, hinder van geluid of slechte luchtkwaliteit.
- Toekomstbestendig
De openbare ruimte is toekomstbestendig samen met onze burgers creëren we een duurzame, groene, gezonde en toekomstbestendige inrichting van de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

De inrichting en het beheer van de openbare ruimte vormen een belangrijk visitekaartje voor onze gemeenten,

- Bereikbaarheid voor iedereen, daarbij aandacht voor een adequaat openbaar vervoer dan wel alternatieven.
 - Voorbereiden realisatie Randweg Boekel om Boekel goed te ontsluiten op het provinciale en landelijke wegennet.
 - Samenwerken met de provincie om de besteksvoorbereiding en contractvorming inzake de aanleg van de randweg af te ronden.
 - Samen met de provincie voeren we een studie uit naar een toekomst bestendige N605 en N264.
 - Continueren regionale samenwerking door het deelnemen aan GGA Noordoost Brabant, GebiedsGerichte Aanpak Mobiliteit Noordoost Brabant op het gebied van verkeer en mobiliteit om te borgen dat de aansluiting op de regio logisch en efficiënt is ingericht.
- Leefbare en veilige omgeving
 - Continueren regionale samenwerking door het deelnemen aan GGA Noordoost Brabant op het gebied van verkeer en mobiliteit om te borgen dat de aansluiting op de regio logisch en efficiënt is ingericht
 - Uitvoering convenant verkeersveiligheid "Maak van de nul een Punt" met als doel een gerichte aanpak om de verkeersveiligheid op een beter niveau te krijgen.
 - Samen met VVN afdeling Boekel/Venhorst worden educatieve verkeersveiligheidsprojecten georganiseerd.
 - Bewustwordingscampagne 'Zichtbaar in het verkeer'.
- Toekomstbestendig
 - Overleg met de provincie Noord Brabant over het openbaar vervoer en overleg met het Servicepunt regiotaxi over alternatieven voor ontbrekend openbaar vervoer

Verbonden partijen (zie paragraaf 4.7 verbonden partijen)

- Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost (alternatieven openbaar vervoer)

Overige partijen

- Provincie Noord Brabant (concessiehouder openbaar vervoer)
- GebiedsGerichte Aanpak Mobiliteit Noordoost Brabant (GGA Noordoost Brabant)
- De lokale partners van VVN

Beleidsindicatoren (zie bijlage J)

- Ziekenhuisopname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig
- Ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met fietser

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totale lasten	808.000	744.000	798.000	918.000	930.000	1.010.000
Totale baten	64.000	52.000	52.000	52.000	52.000	52.000
Saldo voor bestemming	-744.000	-693.000	-746.000	-867.000	-878.000	-958.000
Mutaties reserves	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-744.000	-693.000	-746.000	-867.000	-878.000	-958.000

3.3 Programma C. Economie & VHROSV*

* Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing

Portefeuillehouder

- M. Tielemans
- M. Buijsse

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over het bevorderen van de economische activiteiten en het verbeteren van de structuur voor zowel het buitengebied, de bedrijventerreinen en centrum. Boekel moet een innovatieve en actieve plattelandsgemeente zijn met een goede balans en samenhang tussen de fysieke omgeving, sociaal maatschappelijke effecten en economische vooruitgang.

Het bebouwen en inrichten van het grondgebied wordt afgestemd op de lokale behoeften van alle doelgroepen waarbij het in de gemeente Boekel prettig leven is en er voldoende voorzieningen zijn voor alle leeftijdscategorieën.

Wat willen wij bereiken in 2019, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- Het bevorderen van en behouden van werkgelegenheid.
- Het behouden en waar nodig verbeteren van de leefbaarheid in de gemeente.
- Het bevorderen van de welvaart in economische en sociale zin.
- Transitie in de landbouw resulterend in een meer duurzame sector.
- Ruimte voor omschakeling en herontwikkeling in het buitengebied in samenhang met verbeteren van de omgevingskwaliteit.
- Het verbeteren van de bereikbaarheid zowel fysiek als digitaal.
- Realiseren van voldoende woningbouw voor alle doelgroepen.
- Een samenleving waar het goed wonen is, waar het voorzieningenniveau op orde is en die volop kansen biedt voor werk.

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- Implementatie van het Omgevingsplan.
- Verder uitwerken van de Centrumvisie via ontwikkeling van de zuidwand Sint Agathaplein.
- Uitvoering van het Bestemmingsplan De Run.
- Uitvoering van het bestemmingsplan Randweg.
- Uitgifte bouwkavels woningbouw en kavels bedrijventerrein.
- Meewerken aan ontwikkelingen in het kader van Vitaal Buitengebied Boekel.
- Faciliteren circulaire en grondgebonden landbouw.
- Toeristische en recreatieve ontwikkelingen stimuleren en versterken.
- Vaststellen nieuw bestemmingsplan woningbouwlocatie "De Burgt" met bijbehorende exploitatie.

Verbonden partijen (zie paragraaf 4.7 verbonden partijen)

- Agrifood Capital

Overige partijen

- Ondernemersvereniging
- Peelrand Wonen
- Zlto
- Regiogemeenten
- Provincie

Beleidsindicatoren (zie bijlage J)

- Functiemenging
- Vestigingen (van bedrijven)
- Gemiddelde WOZ waarde
- Nieuw gebouwde woningen
- Demografische druk
- Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden
- Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totale lasten	5.988.000	5.509.000	6.723.000	7.193.000	5.735.000	2.781.000
Totale baten	8.689.000	5.386.000	7.008.000	7.362.000	5.700.000	2.749.000
Saldo voor bestemming	2.700.000	-124.000	285.000	168.000	-36.000	-32.000
Mutaties reserves	-54.000	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	2.754.000	-124.000	285.000	168.000	-36.000	-32.000

3.4 Programma D. Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie

Portefeuillehouder

- H. Willems
- M. Tielemans

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over het faciliteren van een evenwichtig onderwijsaanbod, afgestemd op de lokale behoefte en in samenhang met de directe omgeving. Het faciliteren van een uitgebreid sportaanbod met daarin een stimulans voor onze inwoners om actief deel te nemen. Het faciliteren van de culturele ontwikkeling van de gemeenschap en het bevorderen van het recreatieve gebruik van onze buitenruimte. Veel van deze activiteiten worden feitelijk verzorgd door lokale verenigingen en organisaties. Die zijn van groot belang voor de leefbaarheid van onze kernen. Hierdoor kunnen we ontspannen middels sport en spel, genieten van muziek en toneel, onszelf ontwikkelen door onderwijs en kunst en fietsen en wandelen door de natuur. Om dit in stand te houden zijn heel veel vrijwilligers actief. Deze willen wij ondersteunen en helpen.

Wat willen wij bereiken in 2019, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- Een leven lang leren met goede voorschoolse voorzieningen.
- Basisonderwijs, met een goede aansluiting op vervolgonderwijs.
- Voorkomen voortijdig schoolverlaten en aansluiting op de arbeidsmarkt.
- Passende onderwijshuisvesting, frisse en duurzame schoolgebouwen voor alle leerlingen
- Een systeem van vervoer waarbij kinderen die aangewezen zijn op speciaal onderwijs dat niet in onze gemeente beschikbaar is op een gepaste manier op hun leerplek kunnen komen.
- Een florerend verenigingsleven dat met inzet van veel vrijwilligers zorgt voor een breed aanbod van activiteiten.

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- Voortzetting onderwijsachterstandenbeleid met lokale partners: voor- en vroegschoolse educatie, leesbevordering, bibliotheek op school, peuterwerk – voortzetting met lokale partners.
- Project passende onderwijshuisvesting in Boekel en Venhorst: Realisatie KindPark.
- Aanpassingen Octopus: binnenklimaat en duurzaamheid
- Coördinatie passend onderwijs: regionaal met samenwerkingsverbanden passend onderwijs, lokaal goede aansluiting voorschool en jeugdhulpverlening.
- Uitvoering leerplicht: door regionaal bureau leerplicht BNO.
- Voorkomen voortijdig schoolverlaten: door regionaal bureau leerplicht, samenwerkingsverbanden passend onderwijs.
- Volwasseneneducatie ten behoeve van participatie en bestrijding laaggeletterdheid.
- Uitvoering leerlingenvervoer in regionaal verband.
- Het buitengebied aantrekkelijker maken voor toeristen en recreanten, bijvoorbeeld kwaliteitsimpuls van het recreatief fietsen en wandelen.
- Oprichten van een platform voor toeristisch-recreatieve ondernemers.
- Sport meer als middel in gaan zetten, bijvoorbeeld binnen het Sociaal Domein.
- Samenwerking tussen sportverenigingen stimuleren.
- Uitvoering geven aan de puzzel maatschappelijk vastgoed, met als belangrijkste punten:
 - Herhuisvesting van de Heemkundekring op locatie Kennedystraat 2
 - Realisatie van een 'Gezondheidsplein'

Verbonden partijen (zie paragraaf 4.7 verbonden partijen)

- WGR Openbaar Onderwijs NoordOost Brabant
- Leerplicht en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RBL BNO)
- Vereniging van eigenaren Octopus

Overige partijen

- Stichting GOO; Opvang en Primair Onderwijs
- Stichting SAAM Onderwijs
- Stichting Binnensport Boekel
- Stichting Gemeenschapshuis Venhorst
- Nia Domo

- Bibliotheek de Lage Beemden
- Sport- en cultuurverenigingen
- Culturele verenigingen

Beleidsindicatoren (zie bijlage J)

- Absoluut verzuim
- Relatief verzuim
- Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)
- % Niet-wekelijkse sporters

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totale lasten	2.841.000	2.257.000	2.427.000	2.390.000	2.380.000	2.375.000
Totale baten	471.000	418.000	354.000	389.000	395.000	407.000
Saldo voor bestemming	-2.370.000	-1.839.000	-2.073.000	-2.001.000	-1.985.000	-1.969.000
Mutaties reserves	-9.000	-5.000	-5.000	-5.000	-	-
Saldo na bestemming	-2.361.000	-1.834.000	-2.068.000	-1.996.000	-1.985.000	-1.969.000

3.5 Programma E. Sociaal domein

Portefeuillehouder

- H. Willems

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over het Sociale Domein. Het Sociale Domein betreft alle organisaties, diensten en voorzieningen in Boekel die onze inwoners ondersteunen, de leefbaarheid vergroten en de participatie (het meedoen) bevorderen. Het gaat hier over het welzijn van onze inwoners, de zelfredzaamheid en samenredzaamheid, aangevuld met de gemeentelijke vangnetvoorzieningen voor onze meest kwetsbare inwoners. Daarbij is onderscheid te maken tussen voorzieningen: van sociale basisvoorzieningen, eerstelijns zorg/ondersteuning, tweedelijns zorg / ondersteuning tot bescherming en veiligheid.

Wat willen wij bereiken in 2019, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

Kwetsbare inwoners met ondersteunings-, zorg- en/of werk- en inkomensvragen kunnen een beroep doen op de gemeente, waarbij:

- Iedereen prettig kan blijven wonen, werken en leven, inclusief onze kwetsbare inwoners zoals kinderen, ouderen, vluchtelingen/statushouders, mensen met een minimum inkomen en mensen met een lichamelijke, psychiatrische, verstandelijke of een arbeidsbeperking.
- Iedereen mogelijkheden heeft om mee te (blijven) doen in onze samenleving.
- Iedereen zo lang mogelijk zelfstandig kan blijven wonen.
- Iedereen de ondersteuning of zorg krijgt die zij nodig heeft, die:
 - Zo nauw mogelijk aansluit op hun persoonlijke (thuis)situatie, mogelijkheden en netwerk
 - Zo tijdelijk, dichtbij en eenvoudig mogelijk is ingericht en zo specifiek en langdurig als noodzakelijk
 - Het zelf oplossend vermogen van onze inwoners en de Boekelse gemeenschap vergroot
 - Gekenmerkt wordt door een opbouw in verantwoordelijkheden: van eigen verantwoordelijkheid, sociale verantwoordelijkheid en professionele verantwoordelijkheid
 - Problemen integraal aanpakt en in samenhang is met het aanbod van ondersteuning en zorg
 - Oplossingen inzet in volgorde van beschikbaarheid van voorzieningen: algemene – collectieve – individuele voorzieningen
 - In goede samenwerking tussen en met professionals, vrijwilligers, mantelzorgers en inwoners tot stand komt
 - Als uitgangspunt heeft *'één gezin, één plan'*.
- Iedereen die anderen zorg of hulp (willen) biedt, daarvoor alle ruimte en steun krijgt.
- Ruimte en stimulansen voor initiatieven mogelijk zijn.

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- De ramingen voor 2019 tot en met 2022 zijn gebaseerd op de realisatiecijfers 2017, lopende actuele ontwikkelingen 2018 en een doorkijk naar 2019 (al dan niet opgenomen in contracten / overeenkomsten). De koppeling met de inkomsten met betrekking tot de taken in het sociaal domein is niet aanwezig. Vanaf 2019 maken de inkomsten onderdeel uit van de Algemene Uitkering en is er geen sprake meer van een afzonderlijke Integratie Uitkering.
- De oplosagenda Beschermd Wonen in praktijk brengen en daarmee een sluitende keten van zorg realiseren.
- Verdere transformatie van het Sociale Domein vorm geven: het integraal werken tussen professionals, taken en wetgeving bevorderen.
- Het verder in praktijk brengen van de pilot van Zorg naar Werk en daarmee een sluitende doorstroom realiseren tussen dagbesteding/begeleiding en participatie/werk.
- De overlap tussen (arbeidsmatige) dagbesteding en beschut werk verder in beeld brengen en daar waar mogelijk transformeren.
- De ontwikkelingen binnen de doelgroepen beschut werk en arbeidsgehandicapten volgen en het partnership met IBN daarin bijsturen als dat nodig is.
- Uitvoering geven aan de vier pijlers uit de Transformatieopgaven voor Jeugdzorg. Deze pijlers zijn: 1. Toegang op sterkte, 2. Wonen doe je thuis, 3. Regionale zorg waar dat kan, 4. Complexe problematiek.
- Bij de (regionale) inkoop van zorg en welzijn sturen op een sterke regievoering, kwaliteit van zorg en ruimte voor het bieden van lokaal maatwerk.

- Een nieuw Beleidsplan Wmo wordt opgesteld en we treffen voorbereidingen om de regionale Centrumregeling Wmo te verlengen.
- Een doorontwikkeling van het armoedebeleid met daarbij specifieke aandacht voor preventiemaatregelen.

Verbonden partijen (zie paragraaf 4.7 verbonden partijen)

- Werkvoorzieningschap Noordoost Brabant
- Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost
- Vereniging van eigenaren Ontmoetingscentrum Boekel Boszicht

Overige partijen

- Adviesraad Sociaal Domein (ASD)

Beleidsindicatoren (zie bijlage J)

- Banen
- Jongeren met een delict voor de rechter
- Kinderen in uitkeringsgezinnen / Kinderen in armoede
- Netto Participatiegraad
- Werkloze jongeren / Jeugdwerkloosheid
- Personen met een bijstandsuitkering
- Personen met een lopend re-integratietraject
- Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp
- Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming
- Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering
- Cliënten met een maatwerkarrangement WMO

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totale lasten	7.928.000	8.572.000	8.831.000	8.787.000	8.710.000	8.705.000
Totale baten	1.949.000	1.654.000	1.787.000	1.787.000	1.787.000	1.787.000
Saldo voor bestemming	-5.979.000	-6.918.000	-7.044.000	-7.000.000	-6.923.000	-6.918.000
Mutaties reserves	-5.000	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-5.974.000	-6.918.000	-7.044.000	-7.000.000	-6.923.000	-6.918.000

3.6 Programma F. Volksgezondheid en milieu

Portefeuillehouder

- M. Buijse
- M. Tielemans
- H. Willems

Waar gaat dit programma over?

Het programma volksgezondheid en milieu heeft als doel dat alle inwoners in de gemeente Boekel leven, wonen en werken in een gezonde en veilige omgeving. Er wordt gestreefd naar een duurzame samenleving waarbij een gezonde leefstijl wordt gestimuleerd, de kwaliteit van de leefomgeving verbetert en een circulaire economie centraal staat.

Wat willen wij bereiken in 2019, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- Meer nadruk op positieve gezondheid, waarbij aandacht is voor het bevorderen van de volksgezondheid van alle inwoners en het stimuleren van een gezonde leefwijze.
- De innovatiekracht en efficiëntie van de GGD Hart voor Brabant in stand houden en waar nodig verbeteren, zodat de dienstverlening richting onze inwoners optimaal is.
- Voldoen aan de zorgplichten zoals beschreven in het vGRP, dit betreft onder andere het inzamelen en transporteren van afvalwater en bestrijden van verontreiniging van het oppervlaktewater.
- Samenwerking met regiogemeenten in de watersamenwerking As50+ met als doel de gezamenlijke middelen dusdanig in te zetten dat deze maximaal renderen.
- Het faciliteren van een meer circulaire en grondgebonden landbouw in 2025.
- Invulling geven aan de transitie duurzame veehouderij van de provincie Noord-Brabant
- De daadwerkelijke geurbelasting in kaart brengen en de belasting op de bebouwde kommen terugdringen.
- De verschillende gemeentelijke regels met betrekking tot milieu duidelijk en begrijpelijk maken voor alle burgers in Boekel.
- Het aandeel restafval van Boekelse huishoudens verder terugdringen om zo samen te werken naar 100% afvalscheiding in 2030.

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- Er wordt uitvoering gegeven aan de Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2017-2020, de uitvoering bestaat onder andere uit activiteiten op het gebied van middelenpreventie en stimulering van een gezonde leefstijl.
- Zoeken naar mogelijkheden voor het realiseren van een gezondheidsplein.
- Monitoren van de uitvoering van het gezondheidsbeleid door de GGD, zowel lokaal als regionaal.
- Onderhoud aan riolering en uitvoeren benoemde projecten conform vGRP.
- Deelname aan regionale samenwerking in de afvalwaterketen/waterbeheer en uitvoeren van projecten met de samenwerkingspartners.
- Renovatie rioolgemalen.
- Project operatie Steenbreek t.b.v. van het klimaatproef maken van de gemeente Boekel.
- Er wordt een aanspreekpunt duurzaam buitengebied aangesteld die proactief cross-overs stimuleert, initiatieven aanjaagt en begeleidt. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de transitie duurzame veehouderij
- We willen naast het aanstellen van aanspreekpunt invulling geven aan de transitie duurzame veehouderij door de uitstoten van veehouderijen verder terug te dringen
- Een eerste stap is het actualiseren van de geurkaart op basis van de nieuwe regeling geurhinder en veehouderij. Vervolgens wordt gekeken waar de knelpunten liggen.
- Een samenvattend overzicht maken van alle bestaande regels die in de gemeente Boekel op het gebied van milieu van toepassing zijn.
- Samen met de Bestuurscommissie afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel op zoek gaan naar innovatieve initiatieven die kunnen bijdragen aan 100% afvalscheiding

Verbonden partijen (zie paragraaf 4.7 verbonden partijen)

- GGD Hart voor Brabant
- Regionale Ambulance Voorziening (RAV)
- Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)
- Bestuurscommissie Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel (BCA)

Overige partijen

- Watersamenwerking As50+

Beleidsindicatoren (zie bijlage J)

- Omvang huishoudelijk restafval
- Hernieuwbare elektriciteit

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totale lasten	2.459.000	2.142.000	2.354.000	2.371.000	2.402.000	2.417.000
Totale baten	2.082.000	1.815.000	1.801.000	1.809.000	1.826.000	1.870.000
Saldo voor bestemming	-376.000	-328.000	-553.000	-563.000	-576.000	-547.000
Mutaties reserves	-75.000	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-301.000	-328.000	-553.000	-563.000	-576.000	-547.000

3.7 Recapitulatiestaat begroting van baten en lasten 2019 - 2022

Omschrijving	Lasten 2019	Baten 2019	Nadelig Saldo 2019	Batig Saldo 2019	Lasten 2020	Baten 2020	Nadelig Saldo 2020	Batig Saldo 2020	Lasten 2021	Baten 2021	Nadelig Saldo 2021	Batig Saldo 2021	Lasten 2022	Baten 2022	Nadelig Saldo 2022	Batig Saldo 2022
A Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	2.209.000	139.000	2.070.000		2.605.000	139.000	2.466.000		2.981.000	175.000	2.806.000		3.433.000	166.000	3.267.000	
B Verkeer en vervoer	798.000	52.000	746.000		918.000	52.000	867.000		930.000	52.000	878.000		1.010.000	52.000	958.000	
C Economie & VHROSV	6.723.000	7.008.000		285.000	7.193.000	7.362.000		168.000	5.735.000	5.700.000	36.000		2.781.000	2.749.000	32.000	
D Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	2.427.000	354.000	2.073.000		2.390.000	389.000	2.001.000		2.380.000	395.000	1.985.000		2.375.000	407.000	1.969.000	
E Sociaal domein	8.826.000	1.782.000	7.044.000		8.782.000	1.782.000	7.000.000		8.705.000	1.782.000	6.923.000		8.700.000	1.782.000	6.918.000	
F Volksgezondheid en milieu	2.354.000	1.801.000	553.000		2.371.000	1.809.000	563.000		2.402.000	1.826.000	576.000		2.417.000	1.870.000	547.000	
Algemene dekkingsmiddelen *	378.000	16.120.000		15.742.000	400.000	16.657.000		16.257.000	400.000	17.144.000		16.744.000	399.000	17.622.000		17.223.000
Overhead *	3.522.000	13.000	3.509.000		3.513.000	13.000	3.500.000		3.521.000	13.000	3.508.000		3.513.000	13.000	3.500.000	
Heffing VPB *	55.000		55.000		55.000		55.000		55.000		55.000		55.000		55.000	
Bedrag onvoorzien *	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal programma's (incl. alg.dekk.mirr overhead, VPB en onvoorzien)	27.292.000	27.269.000	16.050.000	16.027.000	28.229.000	28.202.000	16.452.000	16.425.000	27.108.000	27.086.000	16.765.000	16.744.000	24.682.000	24.660.000	17.245.000	17.223.000
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reservers per programma	5.000	28.000		23.000	5.000	32.000		27.000	5.000	27.000		22.000	5.000	27.000		22.000
Geraamd Resultaat	27.297.000	27.297.000	0	0	28.234.000	28.234.000	0	0	27.113.000	27.113.000	0	0	24.687.000	24.687.000	0	0
Structureel begrotingssaldo				19.000				8.000				15.000				6.000

* Betreffende onderdelen maken deel uit van programma A, echter dienen separaat te worden weergegeven. De wetgever heeft hiermee beoogd de transparantie en vergelijkbaarheid te bevorderen.

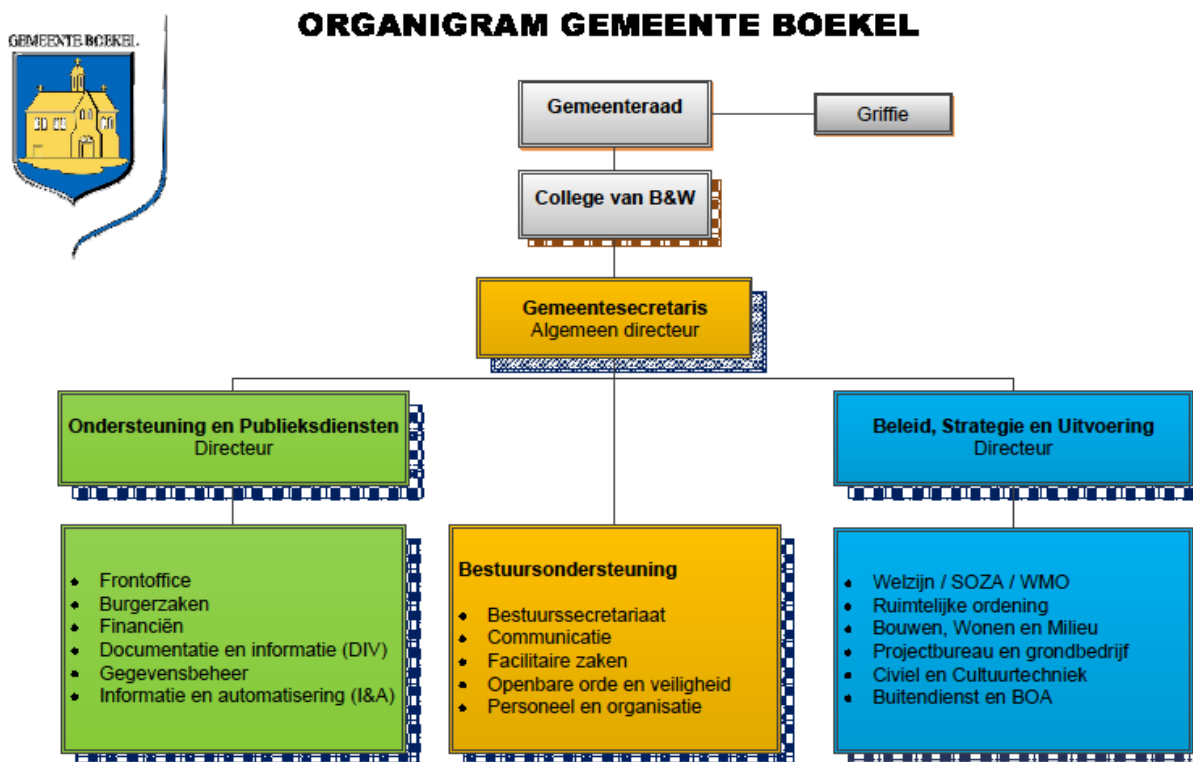
4.1 Organisatieschema

4.1.1. Organisatiestructuur

De gemeente Boekel wil een actieve en gastvrije gemeente zijn, gekenmerkt door veiligheid, sociale cohesie en leefbaarheid.

Daar is een bepaalde soort organisatie en dito medewerkers voor nodig: de overheid is regievoerend en faciliterend en legt de verantwoordelijkheid waar mogelijk terug bij de burgers en/of instellingen.

Om de beoogde dienstverlening richting de Boekelse burger en het bedrijfsleven te verwezenlijken is gekozen voor het directiemodel.

Met het directiemodel wordt een betere afstemming tussen de diverse disciplines nagestreefd, evenals een betere balans tussen strategie en uitvoering, maar wordt vooral ook de burgergerichtheid (vraaggericht werken en 1-loketgedachte) gestimuleerd.

In Boekel is gekozen voor een variant die het publieksmodel heet. Geen onderscheid meer tussen de harde en zachte sector, maar tussen een front- en een back-office. De afstand van de burger tot de gemeentelijke organisatie is dan leidend voor de inrichting.

4.2 Bedrijfsvoering

4.2.1 Algemeen

Organisatiedoel

Zoals al in de vorige paragraaf is omschreven, wil de gemeente Boekel een actieve en gastvrije samenleving zijn, die gekenmerkt wordt door sociale cohesie en leefbaarheid.

Dit willen we bereiken door te kiezen voor een overheid, die de verantwoordelijkheid zo veel mogelijk als verantwoord neerlegt bij haar burgers en/of instellingen.

Bovendien ziet gemeente Boekel vergaande deregulering als een strategische opgave.

Gemeente Boekel is er voor haar burgers. Ze wil daadwerkelijk iets doen aan de kloof tussen overheid en burgers door te kiezen voor een andere rol van de overheid. Niet alleen meer transparantie en een betere communicatie, maar vooral meer zeggenschap geven aan onze burgers. Geen overheid die vooral controleert en beheerst, maar een die regie voert en faciliteert. De inwoners van Boekel kunnen zelf meer vorm gaan geven aan hun leefomgeving en toekomst. Deze eigen verantwoordelijkheid leidt tot meer respect, samenwerken en rekening houden met elkaar, de belangrijkste fundamenten voor een betere leefbaarheid.

De gemeente wil daarnaast een betrouwbare overheid zijn met een goede dienstverlening naar haar inwoners. Zij stelt zich op als een pro-actieve partner in de richting van haar inwoners.

Organisatiestrategie

De gemeenteraad stelt de kaders in een meerjarenperspectief vast. De organisatiestrategie is erop gericht om te werken met een kleine, regievoerende organisatie met hoogopgeleide generalisten. Zij dienen in te spelen op snelle maatschappelijke ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente. Door de regiefunctie zal bezien worden welke de efficiëntste en effectiefste manier van uitvoeren van de taken zal zijn.

Daarbij zal gekeken worden naar samenwerking met derden (gemeenten en bedrijfsleven) op contractbasis, het outsourcen, het privatiseren, maar ook, indien het belang van de inwoners dat vraagt, het zelf realiseren door de inwoners en/of omwonenden.

De ingezette weg naar verdergaande deregulering en terugdringing van de bureaucratie zal, met oog voor behoud van de integraliteit, doorgezet worden. Daarbij zal de gemeente ook de (digitale) dienstverlening en de klantcontacten verder uitbouwen.

Organisatiecompetenties

Om de hiervoor benodigde organisatie zó te bemensen dat aan de missie en de organisatiestrategie een optimale invulling kan worden gegeven, zal het management ernaar moeten streven bij elke medewerker de meest relevante competenties aanwezig te doen zijn. Deze competenties worden onderscheiden in generieke en functiespecifieke competenties.

De generieke competenties zoals vastgesteld:

- Servicegericht;
- Initiatief;
- Zelfstandig;
- Flexibiliteit.

Anderzijds behoren medewerkers te beschikken over specifieke competenties, toegespitst op de functie die zij in de organisatie hebben. Zo dient bijvoorbeeld een leidinggevende over andere, specifieke competenties te beschikken dan een beleidsmedewerker.

Een organisatie als hiervoor omschreven word je niet zomaar. De cultuur binnen een organisatie is minstens net zo belangrijk. Hoe ga je met elkaar om, welke managementprincipes hanteer je. Ook dat gaat niet vanzelf. Daar blijven we tijd en energie in steken.

4.2.2 Personeelsbeleid

De organisatie is er op gericht om te werken als kleine, regievoerende gemeente.

De medewerkers dienen in te spelen op snelle maatschappelijke ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente. Door de regiefunctie zal gekeken worden wat de efficiëntste en effectiefste manier van het uitvoeren van de taken zal zijn. Om de organisatie zó te bemensen dat aan de missie en de organisatiestrategie kan worden voldaan, streven we ernaar bij medewerkers de meest relevante competenties aanwezig te doen zijn.

Daarnaast is het personeelsbeleid er op gericht een substantiële bijdrage te leveren aan het zijn van een aantrekkelijke werkgever. Niet alleen in het kader van het werven van nieuw personeel, maar vooral in het kader van het boeien en binden van het huidige personeel.

In het kader van de participatiewet, maar ook vanwege afspraken die landelijk zijn gemaakt, dienen we extra banen te creëren voor mensen met een beperking en jongeren. In samenwerking met IBN is daar dit jaar invulling aan gegeven. Via het in het kader van de gemeentelijke cao tot stand gekomen generatiepact, kunnen banen voor jongeren geschapen worden.

4.2.3 Personeelssterkte

Voor de komende jaren varieert de formatie tussen 48 en 50 fte (\pm 60 medewerkers) in de meerjarenbegroting.

Dit moet niet gezien worden als een absoluut cijfer. Zo kan een autonome toe- en/of afname van gemeentelijke taken, zoals bijvoorbeeld op het vlak van de drie transities, leiden tot bijstelling van de personeelsformatie.

4.2.4 Arbeidsomstandigheden

Binnen de organisatie wordt op diverse manieren aandacht geschonken aan de arbeidsomstandigheden. Een veilig, gezond, stimulerend maar ook prettig werkklimaat voor de medewerkers staat daarbij voorop. Het ziekteverzuimpercentage bedroeg 3% in 2016 en 3,6% in 2017. Doordat wij een relatief kleine organisatie zijn, betekent één langdurig ziektegeval al snel een aanzienlijke toename van het ziekteverzuimpercentage. Omdat dit soort verzuim veelal buiten de invloedssfeer van de werkgever valt, is daar zeer lastig op te sturen.

4.2.5 Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging is het middel om informatieveiligheid te bereiken. Het doel hierbij is dat wij een betrouwbare partner zijn voor inwoners, organisaties en ketenpartners. Informatieveiligheid wordt bereikt door een samenhangend pakket van maatregelen ter waarborging van de beschikbaarheid, integriteit en de vertrouwelijkheid van informatie binnen de gemeente Boekel. De maatregelen zijn gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) en worden op basis van risicoanalyse toegepast.

In het jaarverslag 2018 zal voor de tweede keer middels de ENSIA systematiek worden gerapporteerd over de stand van zaken omtrent informatiebeveiliging. De precieze vorm van deze rapportage zal waarschijnlijk anders zijn dan in het eerste verantwoordingsjaar 2017, omdat ENSIA nog volop in ontwikkeling is. De gemeente Boekel kijkt hiervoor naar de beste landelijke praktijkervaringen.

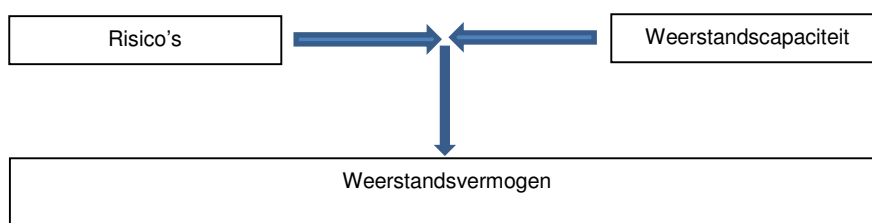
In 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht geworden. Het voldoen aan de privacywetgeving was geen eenmalige actie, maar een continu proces zoals dat ook geldt voor informatiebeveiliging. In het jaarverslag 2018 zal wederom kort worden stilgestaan bij de stand van zaken omtrent de invoering van de AVG.

4.3. Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat sinds begrotingsjaar 2004 van kracht is, bevat regels voor de financiële verslaglegging. Volgens artikel 11 van het BBV moeten gemeenten en provincies inzicht verschaffen in hun weerstandsvermogen. Het gaat hierbij om het verband tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor géén (beheers)maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Onder weerstandscapaciteit verstaat het BBV de middelen en mogelijkheden waarover provincies of gemeenten kunnen beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Het gaat hier om de elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden zoals Algemene Reserve, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves.

Het weerstandsvermogen voor de gemeente is gedefinieerd als: 'het vermogen van de gemeente Boekel om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten'. En is eigenlijk niet meer of minder dan een confrontatie van de risico's met de weerstandscapaciteit.

Een eerste stap bij het beoordelen van het weerstandsvermogen is het in kaart brengen c.q. identificeren van eventuele risico's. Zoals uit de onderstaande figuur blijkt en in de volgende paragraaf gebeurt.

4.3.1. Inventarisatie van de risico's

Financiële risico's

De risico's, relevant voor het weerstandsvermogen, zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen en waarvoor géén voorzieningen worden gevormd. De hiertoe behorende risico's worden hieronder nader toegelicht. Het gaat hier dus niet om reguliere risico's die zich regelmatig voordoen, die meetbaar zijn en waarvoor een verzekering is afgesloten dan wel een voorziening is gevormd.

Loon- & prijsontwikkelingen

Reguliere loon- & prijsontwikkelingen vormen géén financieel risico voor de gemeente aangezien deze zijn doorgerekend en als één budget/post opgenomen in de onderhavige begroting:

2019	n.v.t.
2020	€ 241.960
2021	€ 460.717
2022	€ 704.106
2023	€ 947.758.

Openeindregelingen

Het financiële risico dat de gemeente bij een 'openeindregeling' loopt zit in het feit dat de gemeente verplicht is een voorziening te verstrekken indien een aanvrager hier volgens de geldende wet- en regelgeving recht op heeft. Ongeacht of hiervoor voldoende budget en/of financiële middelen beschikbaar zijn en ongeacht volumegroei in één jaar. Voorbeelden van de belangrijkste 'openeindregelingen' zijn:

- Bijstandsverlening (o.a. Participatiewet –IOAW – IOAZ & Bbz)
- Minimabeleid (o.a. individuele inkomensoeslag – kwijschelding gemeentelijke belastingen & Bijzondere Bijstand)
- Wmo (o.a. huishoudelijke verzorging, dagbesteding & begeleiding, woningaanpassingen, rolstoel- & vervoersvoorzieningen)
- Leerlingenvervoer
- Jeugdzorg

Met maatschappelijke veranderingen en veranderingen in het Sociale Domein zullen er naar verwachting de komende jaren meer mensen een beroep doen op gemeentelijke voorzieningen. In hoeverre hier daadwerkelijk sprake van zal zijn in Boekel en wat de financiële consequenties hiervan zijn zal altijd pas achteraf blijken. Een kritische toets bij het toekennen van dergelijke voorzieningen, preventieve maatregelen en een sober beleid zijn middelen die ingezet worden om de negatieve financiële effecten van een toenemende vraag zoveel mogelijk te beperken.

Invoering abonnementstarief in de Wmo

Het kabinet wil in 2019 een vaste maximale bijdrage Wmo van € 17,50 invoeren. Het abonnementstarief houdt in dat alle cliënten die gebruik maken van Wmo-voorzieningen een vaste bijdrage van € 17,50 gaan betalen per vier weken. Deze bijdragen wordt daarmee onafhankelijk van zorggebruik, inkomen en vermogen. In 2019 wordt nog gewerkt met een tussenvariant. Het kabinet wil met deze maatregel een stapeling van zorgkosten tegengaan. Risico's van het abonnementstarief voor de gemeente zijn:

- Strijdig met de uitgangspunten van de Wmo: het is in strijd met de decentralisatiebeleid en doorkruist het gemeentelijk eigen bijdrage-beleid van Boekel vastgesteld door de gemeenteraad: de gebruiker betaalt, de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten, kanteling naar eigen kracht en medeverantwoordelijkheid.
- Risico op aanzuigende werking: nu maken cliënten nog de afweging of zij de voorziening beter en goedkoper zelf kunnen regelen, dit kan doorslaan naar 'je bent een dief van je eigen portemonnee als je niet bij de gemeente aanklopt'.

Vertaalt naar de financiële risico's in de begroting 2019 verwachten wij bij de volgende Wmo-voorzieningen een kostenstijging:

1. Minder inkomsten: door minder inkomsten uit eigen bijdragen Wmo, zal een deel van de Wmo-dekking wegvallen.
2. (Grote) Woonvoorzieningen: cliënten betalen nu nog een groot deel van de woningaanpassingen zelf op grond van inkomen en vermogen, tot maximaal de kostprijs. Na invoering kunnen de kosten bijna geheel afgewenteld worden op de gemeente, zonder dat hier compensatie van het Rijk tegenover staat. Het huidige budget is dan niet meer toereikend.
3. Huishoudelijke Verzorging: verwacht wordt dat vooral voor Huishoudelijke Verzorging een aanzuigende werking gaat ontstaan waardoor meer mensen die nu zelf in een oplossing voorzien, toch een beroep gaan doen op de gemeente. Een grote stijging in cliënten, veroorzaakt een grote kostenstijging.
4. Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV): Het CVV valt onder een algemene voorziening waarvoor het nieuwe tarief ook gaat gelden. Dit betekent dat het wegvallen van een deel van de dekking door eigen bijdragen voor dit vervoerssysteem, een extra kostenstijging zal veroorzaken. Nog los van de verwachte kostenstijging als gevolg van een nieuwe aanbesteding per 2019.
5. Vervoersvoorzieningen: Ook hier verwachten we een kostenstijging als gevolg van het abonnementstarief.

Hulpmiddelen Wmo:

Als gevolg van een nieuwe aanbesteding en een krimpemde markt zullen kosten van hulpmiddelen Wmo in 2019 fors hoger uitvallen dan in voorgaande jaren. Hoewel hiervoor is gereserveerd binnen de Wmo-budgetten, weten we in 2019 pas wat de precieze gevolgen zijn.

Huishoudelijke Verzorging:

Met de invoering van Algemene Maatregel van Bestuur 'reële kostprijs' door het Rijk, een invoering nieuwe HV-loonschalen in de nieuwe CAO en een nieuwe reguliere CAO-loonsverhoging van 4% stijgen de (loon)kosten voor Huishoudelijke Verzorging de komende jaren tot wel 30% (dit is exclusief de gevolgen van het abonnementstarief).

Jeugdhulp:

De komende jaren wordt een landelijk tekort verwacht op de specialistische Jeugdzorg, veroorzaakt door de bezuinigingen in de afgelopen jaren. Daarbij zien we een toename van zorggebruik, toename van complexe-, multiprobleem situaties en onvoldoende doorstroom-mogelijkheden voor jongvolwassenen naar passende zorg, waardoor maatwerkoplossingen noodzakelijk zijn en financiële risico's binnen de Jeugdzorg toenemen.

Dienstverleningsovereenkomst sociale zaken met Meijerijstad

De gemeente Boekel neemt met ingang van 1 januari 2017 op het gebied van sociale zaken diensten af van de gemeente Meijerijstad. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten in 2016. In deze overeenkomst is afgesproken dat indien de gemeente Boekel na drie jaar niet verlengt de gemeente Boekel een opslagpercentage moet betalen ter compensatie van de financiële (personele) verplichtingen van Meijerijstad. In totaal bedraagt deze opslag voor het beëindigen van de dienstverleningsovereenkomst € 138.705.

Financieringssystematiek Participatiewet

Het budget om de bijstandsuitkeringen (BUIG) te betalen is gebaseerd op de gemaakte uitkeringskosten in jaar T-2. Dat betekent dat we met dit budget altijd achterlopen op de ontwikkeling van het klantenbestand. Ontstane tekorten moeten we aanvullen uit eigen middelen. Ondanks de aantrekkende economie zien we dat de uitstroom naar werk achterblijft op de aantrekkende arbeidsmarkt. In casuïstiek speelt steeds vaker multi-problematiek waardoor de afstand tot de arbeidsmarkt erg groot is.

Grondbedrijf

De woningmarkt draait op volle toeren. De prognose voor de uitgifte van bouw kavels 2018 wordt gehaald.

We zijn gestart met de voorbereiding van de ontwikkeling van een nieuwe woningbouw locatie en het centrum.

De markt geeft duidelijk aan dat de kosten voor bouwen en infra stijgen.

Deze kostenstijging, in combinatie met een mogelijke stijging van de hypotheekrente, vorm een aanvullend risico voor onze exploitaties.

De kleinere grondbedrijf complexen, met name Peelhorst, blijven onder druk staan.

Het ligt voor de hand om de kostenstijging op te vangen in een verhoging van de uitgifteprijs voor de grond in 2019.

Reconstructie: Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG)

Boekel heeft overeenstemming bereikt inzake het laatste openstaande onderwerp van de LOG exploitatie zijnde de nieuwvestiging Langstraat. Nu kunnen we de financiële consequenties daarvan vertalen in het eindresultaat op de exploitatie LOG. Met deze eindbalans willen we met de provincie schikken. Het resultaat zal financieel tussen het eerdere provinciale aanbod en onze claim liggen.

Randweg

In januari 2015 heeft de provincie besloten om de randweg daadwerkelijk ten uitvoer te brengen. In het voorjaar van 2015 zijn met de provincie afspraken gemaakt over de rolverdeling van het verdere proces tot en met de vaststelling van het bestemmingsplan. De voortgang verloopt voorspoedig. In het najaar van 2016 is het ontwerp bestemmingsplan gepubliceerd en zijn er 12 beroepszaken opgestart bij de Raad van State. In haar uitspraak van juli 2018 heeft de Raad van State alle beroepen op hoofdlijnen naast zich neergelegd en is het bestemmingsplan nagenoeg ongewijzigd definitief geworden.

Eerder al heeft de raad de uitgangspunten van de uitvoeringsovereenkomst waarin de kostendeling tussen gemeente en provincie is vastgelegd bekrachtigd. Kern daarbij is dat dit een provinciale weg wordt waarbij het merendeel van de kosten en risico's bij de provincie liggen. De gemeentelijke bijdrage aan de randweg is geschat op € 2,82 miljoen. Dat is in het voorjaar van 2017 vastgelegd en in de begroting is een bedrag van € 2,65 opgenomen waarbinnen dit moet kunnen worden uitgevoerd. Binnen het project is aandacht voor de financiële risico's. Op basis van een inhoudelijke analyse blijkt deze binnen de kaders van het project te vallen. In de overeenkomst is vastgelegd dat eventuele toekomstige onvoorziene risico's die niet binnen het projectbudget vallen naar rato van inbreng worden gedeeld.

Glasvezel

In het voorjaar van 2016 hebben we ingestemd met overname van de aandelen van BoekelNet (door de gemeente gefinancierd) tegen betaling van de gehele openstaande lening met rente. Daarmee is dat risico vervallen. Wel is de bankgarantie ad € 1 miljoen gehandhaafd. Deze wordt jaarlijks met 25% afgelost te starten in 2017. In mei 2018 is de bankgarantie volgens planning verlaagd tot € 532.000,-- Daarmee loopt ook dit risico sterk af en zal in de loop van 2020 geheel vervallen.

Startersleningen

Vanaf 2014 heeft de gemeente 22 startersleningen verstrekt. Het bedrag dat door de gemeente verstrekt is bedraagt € 154.337 (stand 31-12-2017). Over de hoofdsom van deze leningen loopt de gemeente geen risico omdat deze som gegarandeerd is via de NHG. Wel loopt de gemeente risico over misgelopen rente. Dit nadeel kan maximaal oplopen tot € 53.300.

Garantieverstrekingen – Particulieren

Door de gemeente zijn tot 1 januari 1995 garanties aan particulieren verstrekt door de betaling van rente en aflossing op de door hen aangegane hypothecaire geldleningen. Per 1 januari 1995 verstrekt de Stichting Waarborgfonds Eigen Woning (SWEW) deze garanties. Voor de garanties van vóór 1 januari 1995 heeft de gemeente het risico afgekocht, waarmee deze ten laste van de SWEW komen. Alleen in de situatie, dat de gemeente toestemming zou geven voor een wijziging van een gegarandeerde hypothecaire lening van vóór 1 januari 1995, welke niet past binnen de criteria van de SWEW en de hypotheeknemer betalingsproblemen krijgt, kan de gemeente hierop financieel worden aangesproken. Op dit moment is dit niet van toepassing. Als laatste kan de gemeente worden aangesproken bij financiële problemen van de SWEW.

Gewaarborgde geldleningen woningbouw

De gemeente staat garant voor diverse leningen die PeelrandWonen in het verleden is aangegaan. Het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) neemt de betaalverplichtingen voor een lening over wanneer de corporatie de rente en aflossing op een door het WSW geborgde lening niet meer kan betalen. Wanneer het deze betaalverplichting niet kan voldoen, moeten rijk en gemeenten bijspringen. Zij moeten dan een renteloze lening aan het WSW verstrekken. Het Rijk verstrekt in alle gevallen 50% van de renteloze leningen. De zogenoemde 'schadegemeente' (in geval van een lening van PeelrandWonen dus de gemeente Boekel) verstrekt 25% van de renteloze leningen. Alle gemeenten die achtereenvolgens zijn van het (met inbegrip van de 'schadegemeenten') verstrekken samen de resterende 25% van de renteloze leningen.

Tot dusver is het landelijk nog niet voorgekomen, dat rijk en gemeenten moesten bijspringen. Voor wat betreft PeelrandWonen is de garantie nog nimmer aangesproken.

Voor een bedrag van € 22,950 miljoen heeft het WSW leningen van PeelrandWonen geborgd. Over circa € 11,475 miljoen loopt de gemeente momenteel nog risico (situatie 31-12-2017).

Verzekeringen

De gemeente beschikt over een uitgebreid verzekeringspakket (o.a. op het gebied van wettelijke aansprakelijkheid en brand/stormschade). Of de hoogte van de dekking afdoende is voor het risico, blijft steeds een onzekere factor. De toekomstige premies staan steeds onder druk vanwege verliezen bij verzekeraars. Eventuele stijging van de premies zijn het gevolg van het feit dat het gemiddelde claimgedrag blijft toenemen.

Risico's op eigendommen

Het gebouwenbeheer vraagt een goede afstemming tussen klein en groot onderhoud. Verder is een integrale benadering tussen gebouwen die door de gemeente zelf worden beheerd en gebouwen die door derden worden beheerd noodzakelijk. Om op een efficiënte en effectieve manier invulling te kunnen geven aan het gebouwenbeheer in de komende jaren wordt de onderhoudsstatus en de behoefte van de diverse gebouwen jaarlijks bekeken. Aan de hand hiervan wordt vervolgens jaarlijks het meerjaren onderhoudsplan (MOP) geactualiseerd. Deze actualisatie wordt jaarlijks vertaald naar de meerjarenbegroting.

Hetgeen overigens op een soortgelijke manier, maar met een andere frequentie, gebeurt voor wegen en rioleringen. Gezien de structurele en planmatige aanpak hiervan wordt het (financiële) risico tot een minimum beperkt.

Latente juridische claim

Met één belanghebbende bestaat een mogelijk geschil over een omgevingsvergunning voor een mestverwerkingsinstallatie. Als er een verplichting voor de gemeente bestaat dan kan deze van substantiële omvang zijn. Aangezien op dit moment nog onvoldoende duidelijk is of wel/niet sprake zal zijn van een verplichting voor de gemeente kan dit risico op dit moment nog niet worden gekwantificeerd.

Latente fiscale claim

De fiscale wet- en regelgeving inzake 'gelegenheid geven tot sport', waardoor het voor gemeenten mogelijk wordt bij deze kosten BTW te verrekenen, staat momenteel ter discussie. En is mogelijk in

strijd met Europese wet- en regelgeving. Een definitieve uitspraak in deze wordt niet eerder dan in eind 2018 verwacht. Mocht deze regeling inderdaad in strijd met Europese wet- en regelgeving zijn dan kunnen we geconfronteerd worden met een naheffing van ten onrechte gedeclareerde / gecompenseerde BTW van circa € 110.000.

Vennootschapsbelasting

Grondbedrijf

Ten aanzien van het grondbedrijf bestaan op dit moment nog veel onduidelijkheden. Om toch een zo goed mogelijke schatting te kunnen maken van de vpb-last voor de activiteit 'grondbedrijf' hebben we onze adviseur gevraagd om een aantal scenario-analyses te maken ten aanzien van de mogelijke waardering op de fiscale openingsbalans alsmede om een inschatting te maken van de mogelijke belastbare bedragen voor de jaren 2016 en 2017.

De uiteindelijke vpb-last voor zowel het jaar 2016 als 2017 is sterk afhankelijk van de nog in te nemen standpunten als het gaat om bijvoorbeeld de waardering op de fiscale openingsbalans per 1 januari 2016. Van belang daarbij is dat de Belastingdienst heeft aangekondigd nog met een (landelijke) vaststellingsovereenkomst te komen. Het is op dit moment nog onzeker welke onderwerpen de VSO zal omvatten.

Daarnaast zijn de huidige (voorzichtige) openingsbalansberekeningen gebaseerd op de prospectie zoals die bestond op 1 januari 2016 (MPG 2016). Echter is de gronduitgifte gedurende de jaren 2016 en 2017 sneller gegaan dan was geprognosticeerd. Daarbij is de uitgegeven grond ook nog tegen een hogere prijs verkocht. Dit betekent feitelijk dat de prospectie per 1 januari 2016 in veel gevallen te somber is geweest. Voor de vpb heeft dit een nadelig effect, aangezien de fiscale openingsbalans is gebaseerd op deze 'te voorzichtige' prospectie. De vraag is hoe moet worden omgegaan met 'feiten en omstandigheden na balansdatum'. Het tijdsverloop tussen het moment waarop de openingsbalans betrekking heeft (1 januari 2016) en het daadwerkelijk indienen van de aangifte (lees: het formaliseren van de fiscale openingsbalans) wordt immers steeds groter. De huidige fiscale situatie is dat na 1 januari 2016 opgedane kennis omtrent de feiten en omstandigheden op openingsbalansdatum of bijgestelde toekomstverwachtingen die op openingsbalansdatum voor een (hypothetische) koper niet bekend konden zijn, in beginsel niet mogen worden meegenomen bij het waarderen van vermogensbestanddelen op de openingsbalans. Het is niet zeker hoe de Belastingdienst hier mee om zal gaan. Het is van belang voor de gemeente Boekel om dit kritisch te volgen en op basis van de dan relevante wetgeving een standpunt in te nemen.

De geruchten worden stelliger dat de vpb-last niet zou hoeven worden meegerekend in de kasstromen die bepalend zijn voor de fiscale openingsbalans. Dit standpunt is nog niet volledig uitgekristalliseerd en is niet in overeenstemming met de berekeningssystematiek uit de Handreiking Grondbedrijf van het SVLO. Het financiële effect van het niet-meenemen van de vpb-kasstroom in de openingsbalansberekeningen is echter substantieel te noemen. In overleg met BDO wordt bekeken of dit standpunt kan worden ingenomen.

Met bovenstaande berekeningen is geen rekening gehouden met de eventuele effecten van het Centrumplan Boekel. Dit plan wordt in 2018 opgestart en is (op basis van BBV-cijfers) sterk verlieslatend (ca. € 4 miljoen). Berekeningen van de fiscale effecten op ons grondbedrijf als gevolg van het opstarten van dit project wordt binnenkort uitgevoerd middels een "Post-quick-scan" (handreiking SVLO).

Afval

In de parlementaire geschiedenis bij de Wet modernisering vpb-plicht overheidsondernemingen heeft de Staatssecretaris meermaals aangegeven dat de inzameling van huishoudelijk afval niet kwalificeert als onderneming in fiscale zin aangezien geen sprake is van deelname aan het economische verkeer. In de praktijk zien we dat de Belastingdienst zich veelvuldig op het standpunt stelt dat dit wel het geval is bij de verkoop van reststromen.

Vanwege het feit dat het resultaat op de activiteit 'inzameling van huisvuil' veelal positief is (als gevolg van het feit dat een BCF-compensatie niet hoeft worden meegerekend in de bepaling van de kostendekkendheid van de tarieven), kan dit er toe leiden dat de gehele activiteit vpb-plichtig wordt. Er zijn echter een aantal alternatieve mogelijkheden:

1. De activiteit afval dient te worden onderverdeeld in twee activiteiten: inzameling van afval en verwerking van afval. Ten aanzien van de inzameling is geen sprake van deelname aan het

economische verkeer (gezien de toezeggingen van de Staatssecretaris in de parlementaire geschiedenis) en ten aanzien van de verwerking is geen sprake van een winststreven aangezien de kosten voor de verbranding hoger zijn dan de opbrengsten uit de verkoop van reststromen. Mogelijk dat een deel van de ontvangen afvalstoffenheffing moet worden toegerekend aan de verwerking, waardoor met deze activiteit alsnog een positief resultaat wordt behaald.

2. De activiteit afval dient te worden onderverdeeld in twee activiteiten: 'inzameling en verwerking van afval' en 'verkoop van reststromen'. De activiteit inzameling en verwerking van afval wordt niet als onderneming in fiscale zin gezien omdat geen sprake is van deelname aan het economische verkeer. Op het moment dat de te verkopen reststromen over gaan naar de (mogelijk belaste) activiteit 'verkoop van reststromen' dienen de reststromen te worden gewaardeerd op de waarde in het economische verkeer. Deze waarde is gelijk aan de verkoopprijs, aangezien de reststromen direct na overgang worden verkocht aan een derde. Derhalve is het resultaat op deze activiteit structureel nihil.

De gemeente heeft de inzameling en verwerking van afval volledig uitbesteed aan een derde partij. De gemeente verkoopt zelf geen reststromen en is derhalve geen sprake van deelname aan het economische verkeer. Kanttekening bij dit standpunt is dat de opbrengsten uit reststromen wel worden verrekend met de kosten voor inzameling. De Belastingdienst kan derhalve het standpunt innemen dat wel sprake is van deelname aan het economische verkeer.

De gemeente neemt vooralsnog het standpunt in dat de (al dan niet geclusterde) activiteiten met betrekking 'inzameling van afval' niet worden gekwalificeerd als onderneming in fiscale zin. Wij achten dit (nader te onderbouwen) standpunt verdedigbaar. De Belastingdienst en de Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten (hierna: NVRD) zijn onderling niet tot overeenstemming gekomen. Op ministerieel niveau vindt op dit moment overleg plaats met de Nederlandse Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement (hierna: NVRD) over de fiscale duiding van de activiteit 'afval'. De gemeente wacht de uitkomsten van dit overleg af en bepaalt daarna welk standpunt inzake het afval passend is.

Verantwoording 2017

Op basis van voorlopige aanslagen over 2016 en 2017 is respectievelijk € 11.817 en € 11.646 verantwoord in de jaarrekening 2017.

Conclusie

Ten aanzien van de activiteiten afval en het grondbedrijf dient de gemeente waarschijnlijk een aantal standpunten in te nemen. M.b.t. het grondbedrijf wachten we met stellingname tot het moment waarop de VSO wordt gepubliceerd. Bij afval is het goed om aan te geven dat we de landelijke discussie monitoren.

Planschadeclaim(s) in verband met bestemmingsplan

Op dit moment zijn geen planschade verzoeken ingediend.

Mogelijk komen dergelijke verzoeken voor bestemmingsplan De Run. Ingeval tot uitkering zou moeten worden overgegaan, komen de kosten ten laste van de gemeentelijke exploitatie.

Voor individuele bestemmingsplannen wordt doorgaans een planschadeovereenkomst gesloten, waarmee de eventuele kosten van planschade kunnen worden afgewenteld op de initiatiefnemer.

Nieuwe omgevingswet

De huidige wet- en regelgeving wordt vervangen door de Omgevingswet, naar het zich nu laat aanzien per 1 januari 2021. Behalve een benadering van deze wet vanuit instrumentele en ruimtelijke-juridische focus is het ook belangrijk om inzicht te krijgen in de gevolgen van de implementatie en organisatorische capaciteit. Wel wordt verwacht dat voor Boekel de invoering een geringere impact heeft dan voor andere gemeenten, omdat een belangrijk deel (de cultuurverandering) in Boekel al is geëffectueerd door de ontwikkeling van het Boekels model. Bovendien wordt al ervaring opgedaan met het Omgevingsplan, dat op de nieuwe Omgevingswet is geschoeid.

Belangrijkste kostenpost van de Omgevingswet zal de aanpassing van de ICT met zich meebrengen. Grotendeels komen deze kosten (ontwikkeling systeem) voor rekening van het rijk. Ook de gemeente zal echter moeten investeren in de aansluiting op het landelijk systeem.

De uitrol van het nieuwe systeem loopt van 2021 (inwerkingtreding Omgevingswet) tot 2029.

Over de kosten daarvan valt nu nog niets te zeggen.

Realisatie KindPark

De gemeenteraad heeft een budget van € 5 miljoen beschikbaar gesteld voor realisatie KindPark. Dit betreft bouwvoorbereiding, sloop, tijdelijke huisvesting en stichtingskosten nieuwbouw. Daarnaast gaan nog kosten gemaakt worden voor inrichting openbare ruimte (buiten het schoolterrein) en inrichting schoolplein (samen met schoolbesturen). Komend najaar wordt dit nader voorbereid en wordt een voorstel met kredietaanvraag aan de raad voorgelegd.

Datalekken

Als informatieverwerkende organisatie werken we veel met (persoons)gegevens. Het risico bestaat dat gegevens onbedoeld vrijkomen of dat gegevens onrechtmatig verwerkt worden. In deze gevallen is er sprake van een datalek. Bij een datalek gaat het om toegang tot of vernietiging, wijziging of vrijkomen van persoonsgegevens bij een organisatie zonder dat dit de bedoeling is van deze organisatie. Onder een datalek valt dus niet alleen het vrijkomen (lekkens) van gegevens, maar ook onrechtmatige verwerking van gegevens. We hebben al diverse maatregelen getroffen om een datalek te voorkomen. Echter is een datalek nooit 100% uit te sluiten.

De Autoriteit Persoonsgegevens is toezichthouder van de Wet Bescherming Persoonsgegevens en controleert organisaties of zij deze wet naleven. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft een boetebevoegdheid. Zij kunnen een boete uitdelen van maximaal € 820.000. Deze boete wordt niet bij ieder datalek uitgedeeld maar kan wel worden uitgedeeld als uit onderzoek blijkt dat de wet niet goed is nageleefd en er onvoldoende maatregelen zijn getroffen om het datalek te voorkomen.

Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV)

Het Kleinschalig collectief vervoer wordt vanuit de gezamenlijke regeling KCV aangestuurd.

In 2018 zijn een aantal ontwikkelingen geweest die een risico vormen voor de financiën voor deze taak.

Vanuit landelijke regelgeving zal waarschijnlijk m.i.v. januari 2019 een wmo- abonnementstarief ingevoerd worden. Dit houdt in dat een maximum is aan eigen bijdrage tbv wmo-voorzieningen. Dit heeft consequenties voor de bijdrage CVV Noord-Oost Brabant vanaf 2019.

Door het vervallen van de eigen bijdrage voor KCV wordt de gemeente niet meer gecompenseerd voor een gedeelte van de kosten. De gemeente loopt daarmee een financieel nadeel van circa € 16.000

Op dit moment is een nieuwe aanbesteding voor KCV in voorbereiding. Naar verwachting worden de kosten (prijs per km) een stuk hoger. De komende periode wordt uitgezocht welke financiële consequenties dit heeft voor de gemeente.

4.3.2. Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's / kwantificeren van risico's

Als onderdeel van risicomangement wordt de weerstandscapaciteit van de gemeente periodiek afgezet tegen een inschatting van de mogelijke financiële risico's die zich kunnen manifesteren. Voor het belangrijkste risico (de grondexploitatie) wordt al jaren de 'vinger aan de pols gehouden' middels het jaarlijks actualiseren van de exploitatieberekeningen, het doorrekenen van verschillende scenario's en de confrontatie van het gewenste met het beschikbare weerstandsvermogen. Met een organisatiebrede beoordeling van het weerstandsvermogen zijn de afgelopen jaren de eerste ervaring opgedaan. Een leer- en groeitraject dat continue aan verandering en verbetering onderhevig is.

Ondanks dat er géén zekerheid aan ontleend kan worden is risicomangement wel van toegevoegde waarde; het geeft een beeld van wat verwacht kan worden en of de organisatie hierop voldoende voorbereid is.

Hieronder zijn de belangrijkste risico's (o.b.v. de eerder uitgevoerde inventarisatie) waarmee de organisatie te maken kan krijgen in de toekomst weergegeven. Om een confrontatie van deze risico's met het weerstandscapaciteit mogelijk te maken dienen deze eerst financieel te worden gekwantificeerd. Hiertoe wordt een methode gebruikt waarbij, per geïdentificeerd risico, een inschatting wordt gemaakt van de volgende drie parameters:

Kans	de kans dat een risico zich manifesteert wordt ingeschat op basis van een kwalitatief oordeel. Ten behoeven van een transparant en handelbaar model zijn er (slechts) drie categorieën benoemd met een wegingsfactor: laag (0,05) – middel (0,50) – hoog (0,75).
Impact	wat is het (financiële)effect voor de organisatie als het risico zich voordoet? Ook hier wordt eerst een kwalitatief oordeel aan gegeven. Daarna wordt, afhankelijk van het kwalitatieve oordeel, een inschatting gemaakt van het financiële effect; in procenten afgezet tegen de totale lasten conform begroting. Waarbij de volgende indeling wordt gehanteerd:
	klein impact tussen de 1 & 10 %
	middel impact tussen de 10 & 50 %
	groot impact tussen de 50 & 100%
Effect	voor het kwantificeren van het (financiële) risico is het van belang te weten of een risico van incidentele danwel structurele aard is. Indien het een incidenteel karakter kent wordt de factor '1' gehanteerd. Het risico kan zich immers maximaal één keer voordoen. Betreft het een structureel risico dan wordt de factor '3' toegekend. Dit wil zeggen dat het financiële effect van dit risico 'drie keer wordt ingerekend'; zodat de organisatie als het ware drie jaar de tijd heeft om adequaat te reageren en passende maatregelen te treffen.

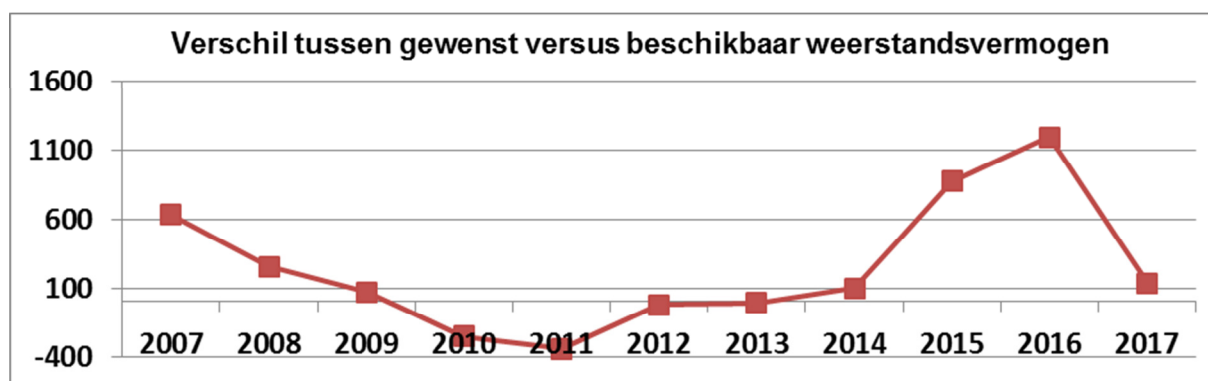
Het 'minimabeleid' als voorbeeld:

De kans dat de komende jaren meer aanspraak op onze minima-voorzieningen wordt gedaan wordt als 'gemiddeld' ingeschat (wegingsfactor 0,50). Het financiële effect hiervan voor de organisatie wordt eveneens als 'gemiddeld' ingeschat, met een impact van 15%. Aangezien dit risico een structureel effect zal hebben wordt bij het kwantificeren van het financiële risico een factor '3' toegepast. Het financiële risico voor dit onderdeel wordt dan als volgt berekend:

Budget cf. Begroting	Kans	Impact	Effect	Financieel risico
€ 370.000	* 0,5	* 15%	* 3	= € 83.000

Grondbedrijf

Voor het Grondbedrijf is, op basis van de door Arcadis in 2018 opgestelde exploitatieberekeningen, een berekening gemaakt van het gewenste versus beschikbare weerstandsvermogen. Op basis van de systematiek en rekenmodellen die hier in de afgelopen jaren voor zijn gebruikt. Uit deze berekening is gebleken dat de omvang van de reserves van het grondbedrijf, inclusief de gecalculerde post onvoorzien in de grondexploitatie toereikend is. Het is van belang de ontwikkelingen ter zake in de nabije toekomst nauwlettend te blijven volgen zodat tijdig kan worden bijgestuurd.

Op basis van de omvang van de grondbedrijf rapportage 2018 is een benodigde weerstandvermogen berekend van € 1.936.000. Er is € 2.074.000 beschikbaar (31-12-2017). Dit veroorzaakt een overschot op het weerstandvermogen op het grondbedrijf van € 138.000.

Overige risico's

Naast de financiële risico's in de grondexploitatie wordt er ook gekeken naar de andere risico's en de mogelijke financiële impact hiervan voor de gemeente.

Het kwantificeren van alle geïdentificeerde risico's levert het volgende beeld op:

Risico	Onderbouwing	Kans	Bedrag cf. begroting 2019	Impact	Effect	Weerstands- vermogen	
Wegbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	313.000	Klein	5%	Structureel	2.000
Rioolbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	805.000	Klein	5%	Structureel	6.000
Gebouwenbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	134.000	Klein	5%	Structureel	1.000
Afgegeven garanties	Gewaarborgde geldleningen	Laag	11.475.000	Groot	75%	Incidenteel	430.000
	Glasvezel (BoekelNet)	Laag	532.000	Groot	100%	Incidenteel	38.000
	Startersleningen	Laag	154.000	Groot	75%	Incidenteel	6.000
Rijksoverheid	Wmo (2015) - Transitie AWBZ	Laag	1.186.000	Groot	75%	Structureel	133.000
	Jeugdzorg (2015) - Transitie Jeugdzorg	Laag	2.773.000	Groot	75%	Structureel	312.000
	Participatie (2015) - Transitie Sociale Werkvoorziening	Laag	1.161.000	Groot	75%	Structureel	131.000
Randweg	Uitvoering binnen gestelde kaders / meerwerk etc.	Middel	2.650.000	Middel	15%	Incidenteel	199.000
Opneindregelingen	Leerlingenvervoer	Middel	210.000	Middel	15%	Structureel	47.000
	Bijstandsverlening	Middel	1.270.000	Middel	15%	Structureel	286.000
	Minimabeleid	Middel	370.000	Middel	15%	Structureel	83.000
	Wmo (2007)	Middel	676.000	Middel	15%	Structureel	152.000
Autoriteit persoonsgegevens	Datalekken	Middel	820.000	Klein	5%	Incidenteel	21.000
Fiscale claims	BTW-sport	Hoog	110.000	Groot	75%	Incidenteel	62.000
							€ 1.909.000

Nu de financiële risico's van de gemeente Boekel gekwantificeerd zijn dienen deze te worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit (zie volgende paragraaf) om uiteindelijk een uitspraak te kunnen doen over het weerstandsvermogen van de gemeente.

4.3.3 Inventarisatie weerstandscapaciteit – eigen vermogen

Evenals iedere organisatie heeft ook onze gemeente op vele fronten te maken met onzekerheden die het risico van financiële nadelen met zich meebrengen. Bij het becijferen van het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De vaste reserve (€ 1.000.000) wordt niet ingezet, maar dient als extra buffer voor onvoorziene omstandigheden;
- Financieringskosten (rente) van nieuwe investeringen worden in de onderhavige uiteenzetting niet gedekt vanuit het eigen vermogen en komen diensgevolge ten laste van de dan lopende exploitatie.
- De reserves van het Grondbedrijf worden buiten beschouwing gelaten voor de Algemene Dienst. Het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf is immers afzonderlijk in kaart gebracht en wordt als 'één totaal' in de vergelijking meegenomen;
- Fondsvorming vanuit de grondverkoop is stopgezet en geen mogelijkheid meer om de fondsen te laten groeien / te voeden in de toekomst.

De hiervoor genoemde uitgangspunten resulteren in het 'vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves' van:

- Algemene Reserve + Fondsen (per 01-jan-2019)	€ 2.485.000
- Bestaande claims (zie overzicht hieronder & Bijlage C)	€ 35.000 -/-
Totaal verwacht vrij aanwendbaar deel Eigen Vermogen	€ 2.450.000

Specificatie bestaande claims:

Omschrijving	Jaar	Bedrag	Dekking uit het fonds
-Boecult	2019-2021	15.000	Fonds Kunst & Cultuur
-Deelname de cultuurloper	2019-2020	10.000	Fonds Kunst & Cultuur
-Groen-Blauwe diensten (uitvoering pva)	2019-2019	10.000	Fonds Groen voor Rood
		35.000	

3.3.4. Inventarisatie weerstandscapaciteit – breder perspectief

De weerstandscapaciteit van de gemeente wordt doorgaans berekend uit de posten onbenutte belastingcapaciteit, het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserve en de stille reserves. Een 'breder perspectief' op deze materie dan alleen vanuit de invalshoek 'vrij aanwendbaar deel van het eigen vermogen'; zoals in de voorgaande paragraaf becijferd.

Weerstandscapaciteit (volgens OZB art. 12, lid 2 FVW)	
1. OZB-ruimte	€ 926.500 -/-
2. vrij aanwendbare deel Algemene Reserve / Eigen Vermogen	€ 2.450.000
3. stille reserves:	
* gebouwen en bezittingen	€ 10.700.000
* gronden, niet zijnde bouwgrond (bos, landbouw, gras, erf & tuin)	€ 867.000
Totaal weerstandscapaciteit	€ 13.090.500

Ad.1 De limitering van de OZB is per 1 januari 2008 vervallen. Dat is voor de gemeentelijke belastingen de belangrijkste uitkomst van het bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten van 4 juni 2007. Het vervallen van de limitering van de OZB mag niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk en het instellen van een macronorm moet dat voorkomen. Als de ontwikkeling van de lokale lasten tot overschrijding van die norm leidt, kan het Rijk ingrijpen via correctie van het volume van het gemeentefonds. Op grond van doorrekeningen van de begroting 2018 kan worden gesteld dat de OZB-ruimte (het verschil tussen de rekkentarieven zoals opgenomen in de meicirculaire 2017 versus de gehanteerde tarieven) volledig ingezet is. In tegenstelling tot ons verleden halen we nu meer OZB-opbrengsten binnen dan waarmee bij het vaststellen van de Algemene Uitkering rekening wordt gehouden.

Ad.2 Het saldo per 1 januari 2019 van het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve / eigen vermogen is opgebouwd zoals in paragraaf 4.3.3. uiteengezet.

Daar de Algemene Reserve van het grondbedrijf specifiek gevormd is voor het opvangen van risico's die voortvloeien uit de actieve grondpolitiek die de gemeente Boekel voert, is deze financiële buffer in de bovenstaande vergelijking buiten beschouwing gelaten.

- Ad. 3 De stille reserve van gebouwen en bezittingen zoals hierboven weergegeven betreft het verschil tussen de WOZ-waarde per 01.01.2017 (aanslag 2018) en de boekwaarde conform de balans per 31.12.2017. In de onderstaande overzichten wordt inzichtelijk gemaakt hoe deze stille reserve grofweg is opgebouwd;

	WOZ-waarde per 01-01-2017	Boekwaarde per 31-12-2017	Stille reserve 2018
Gebouwen - AD	€ 4.084.000	€ 5.112.000	€ -1.028.000
Sportterrein - Sporthal - Sportzaal	€ 6.520.000	€ 2.384.000	€ 4.136.000
Gemeenschapshuizen	€ 5.117.000	€ 2.265.000	€ 2.852.000
Clubhuizen	€ 1.862.000	€ 163.000	€ 1.699.000
Scholen & Peuterspeelzalen	€ 7.395.000	€ 4.934.000	€ 2.461.000
Diversen	€ 637.000	€ 128.000	€ 509.000
Trafo's	€ 71.000	€ -	€ 71.000
			€ 10.700.000

In de onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt hoe de stille reserve in de grondvoorraad, niet zijnde bouwgrond, is opgebouwd;

Soort	Oppervlakte	Prijs per m ²	Stille reserve
Grasland	0 m ²	€ 6,50	€ -
Bos	434.165 m ²	€ 1,00	€ 434.000
Akkerland	35.170 m ²	€ 6,50	€ 229.000
Erf & Tuin	2.044 m ²	€ 100,00	€ 204.000
			€ 867.000

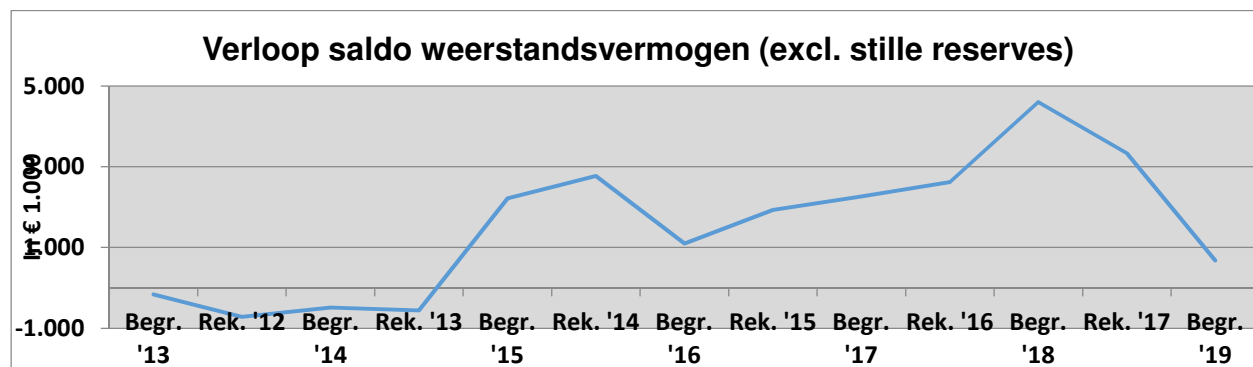
Basis Begroting 2018, inventarisatie juli 2017

4.3.5. Weerstandsvermogen – conclusies

De laatste stap van dit proces is de confrontatie van het berekende financiële risico aan het verwacht vrije deel van het eigen vermogen en aan de totale weerstandscapaciteit van de gemeente:

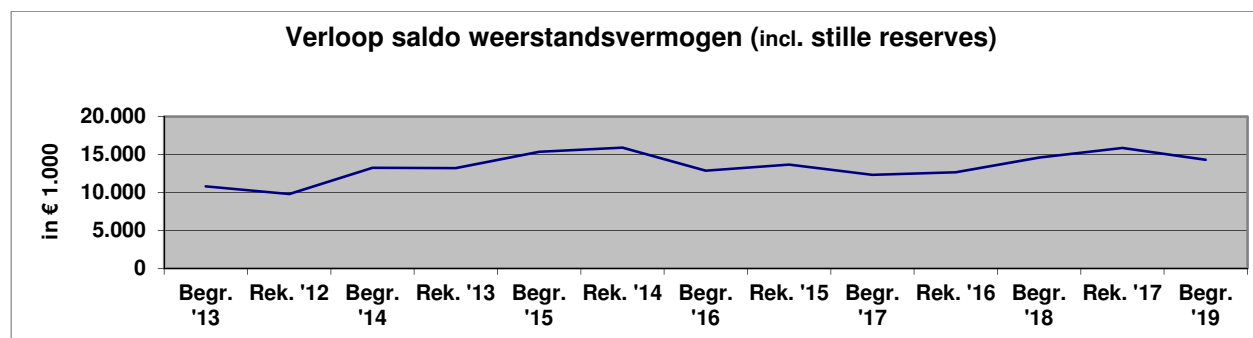
Confrontatie met verwacht vrije deel eigen vermogen

Financiële risico's (paragraaf 3.3.2)	€ 1.909.000 -/-
Verwacht vrije deel eigen vermogen (paragraaf 3.3.3)	€ 2.450.000
	€ 541.000
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 3.3.2)	€ 138.000
	€ 679.000

Confrontatie met weerstandscapaciteit

Financiële risico's (paragraaf 3.3.2)	€ 1.909.000 -/-
Weerstandscapaciteit (paragraaf 3.3.4)	€ 13.090.500
	€ 11.181.500
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 3.3.2)	€ 138.000
	€ 14.319.500

Conclusie:

Bovenstaand overzicht geeft aan de impact van de investeringen op de vermogenspositie van de gemeente Boekel. In de investeringen zijn de o.a. Randweg, KindPark en Centrumplan opgenomen. Hieruit blijkt dat de reservepositie van de gemeentelijke exploitatie na rekening houden met deze investeringen nog € 2.450.000 bedraagt.

De gekwantificeerde risico's bedragen € 1.909.000. Indien deze risico's zich allemaal tegelijkertijd voordoen, dan resteert nog een bedrag aan vrije reserve van € 679.000.

Grondbedrijf

Op basis van de omvang van de grondbedrijf rapportage 2018 is een benodigd weerstandvermogen berekend van € 1.936.000. Er is € 2.074.000 beschikbaar. Dit resulteert in een overschot op het weerstandvermogen op het grondbedrijf van € 138.000.

Investerings ruimte

Voor genoemde investeringen is voldoende ruimte aanwezig is om de nog niet gekwantificeerde risico's (inclusief eerdergenoemde juridische claims) te kunnen bekostigen.

Daarbij dient vermeld te worden dat vanuit het voorzichtigheidsbeginsel alleen de lasten/risico's zijn benoemd en dat mogelijke voordelen niet zijn opgenomen.

Ook zijn de stille reserves buiten beschouwing gelaten, terwijl een deel van de stille reserves ook als buffer zou kunnen worden gebruikt (bijvoorbeeld te verkopen akkerland).

Uit bovenstaande gegevens kan geconcludeerd worden dat de uitvoering van de kerntaken van de gemeente Boekel niet onder druk komen staan en het vermogen van voldoende omvang is om de investeringen en risico's, zoals die op dit moment bekend zijn, te kunnen bekostigen.

4.3.6 Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 zijn de volgende kengetallen een verplicht onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing geworden. Hierna volgt een toelichting van de kengetallen, waarna ze in de onderstaande tabel zijn opgenomen.

Gebleken is dat gemeenteraden het lastig vinden om de financiële positie van hun gemeente te interpreteren en daarop te sturen. Om hen daarbij te ondersteunen is er, bij de vernieuwing van de begrotings- en verantwoordingsvoorschriften voor gemeenten, een aantal kengetallen ontwikkeld. Deze zijn met ingang van de begroting 2016 en jaarrekening 2015 verplicht gesteld.

De kengetallen stellen de gemeenteraad in staat om normen vast te stellen voor de sturing van de financiële positie via de meerjarenbegroting. De normen in hun onderlinge samenhang bepalen hoe risicovol het financieel beleid is dat gevoerd wordt. Een afweging die is voorbehouden aan de raad. Met de kengetallen wordt de raad in staat gesteld het beleid te sturen en te monitoren ten aanzien van:

- Netto-schuldquote (zonder correctie)
- Netto-schuldquote (met correctie)
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit

Deze aandachtsgebieden vormen met de sluitende meerjarenbegroting en de planning en control cyclus de pijlers voor de sturing van onze financiële positie.

Signaleringswaarden kengetallen

De kengetallen maken het de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente. De gezamenlijke provinciale toezichthouders zijn van mening dat het financiële beeld dat uit de kengetallen naar voren komt, voor de toezichthouder ook belangrijk is voor het inzicht in de financiële positie van de gemeenten.

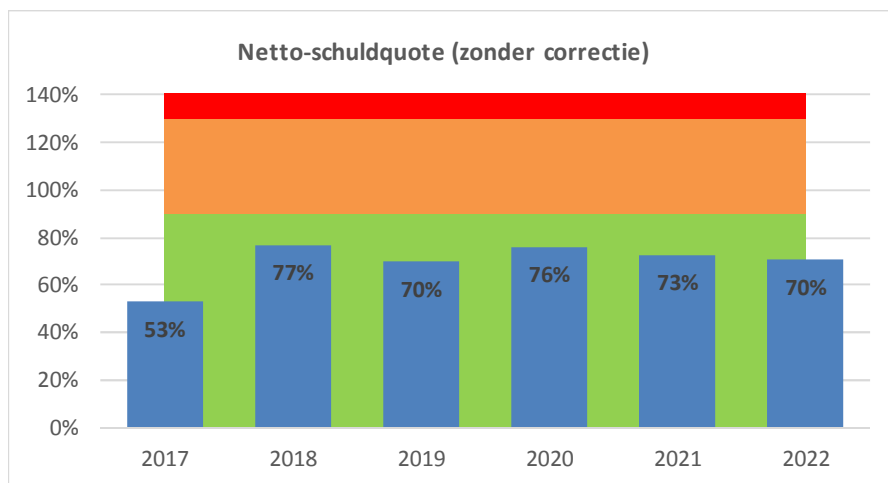
Oorspronkelijk was het idee dat gemeenten een eigen beleid met bijbehorende normen dienden vast te stellen met betrekking tot de kengetallen. Dit idee heeft de eindstreep niet gehaald. In de ministeriële regeling is nu slechts opgenomen, dat het behulpzaam kan zijn dat de kengetallen worden gerelateerd aan bijvoorbeeld de signaleringswaarden zoals die bij stresstesten worden gehanteerd. De gezamenlijke toezichthouders zijn van mening dat zonder (normen)kaders er geen conclusies getrokken kunnen worden. Er is door de toezichthouders op 10 september 2015 besloten om, voor het verkrijgen van een goed en uniform beeld, signaleringswaarden te benoemen. Hierbij wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit de stresstest voor 100.000+ gemeenten. In de legenda's onder de grafieken per kengetal is te zien welke signaleringswaarden zijn besloten en in welke categorie deze vallen.

4.3.6.1 Netto Schuldquote (zonder correctie)

Het kengetal netto schuld als aandeel van de inkomsten zegt het meest over de financiële (vermogens)positie van een gemeente. Dit kengetal wordt wel de netto-schuldquote genoemd. De netto-schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op haar tellen moet passen. Het eigen vermogen in de vorm van reserves zegt daar weinig over. Het eigen vermogen geeft aan in hoeverre het gemeentebezit vrij van schuld is. Dat zegt niets over de hoogte van de schuld waarmee het bezit wel is belast.

De netto-schuldquote (zonder correctie) wordt als volgt berekend:

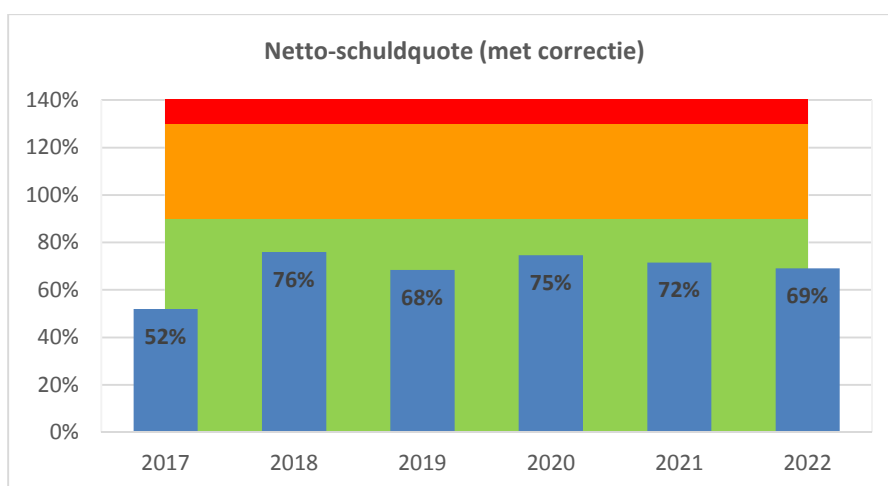
$$\frac{(\text{langlopende schulden} + \text{kortlopende schulden} + \text{crediteuren} + \text{overlopende passiva})}{\text{inkomsten voor bestemmingsreserves}} -/-$$

4.3.6.2 Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto-schuldquote (met correctie) wordt als volgt berekend:

$$\frac{(\text{langlopende schulden} + \text{kortlopende schulden} + \text{crediteuren} + \text{overlopende passiva}) - (\text{langlopende uitzettingen} + \text{kortlopende vorderingen} + \text{liquide middelen} + \text{overlopende activa})}{\text{inkomsten voor bestemmingsreserves}}$$

Algemene normwaarden Netto schuldquote	Schuldquote
Normaal	< 90%
Voorzichtigheid geboden	90-130%
Zeer hoge schuld	> 130%

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte exploitatie totaal van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Omdat bij verstrekte leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt ook de netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen bepaald. Deze wijkt voor onze gemeente nauwelijks af van de netto schuldquote omdat we beperkt geld hebben doorgeleend.

De Netto schuldquote en Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen kunnen meerjarig als normaal worden aangemerkt.

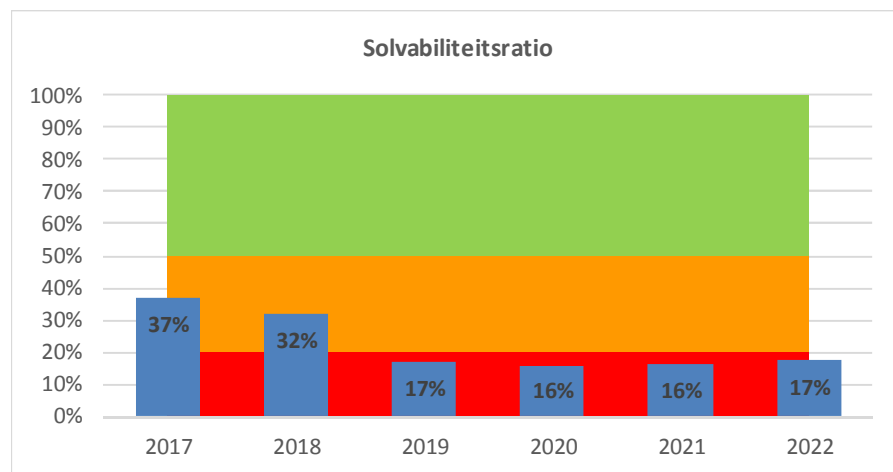
4.3.6.3 Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio wordt berekend als verhouding tussen de verschillende vermogenscomponenten. Het gaat erom inzicht te krijgen in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Een methode is het bekijken in hoeverre de in de activa geïnvesteerde vermogen door het eigen vermogen kan worden gefinancierd. In feite wordt er gekeken naar in hoeverre, in geval van nood, de verschaffers van het vreemde vermogen kunnen worden betaald.

De solvabiliteitsratio wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{eigen vermogen}}{\text{totaal vermogen}}$$

Algemene normwaarden solvabiliteit	Ratio Solvabiliteit
Weinig tot geen schuld	> 50%
Voorzichtigheid is geboden	20 - 50%
Bezit zeer zwaar belast met schuld	0% - 20%

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit van de gemeente is afbetaald en in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het betreft het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal.

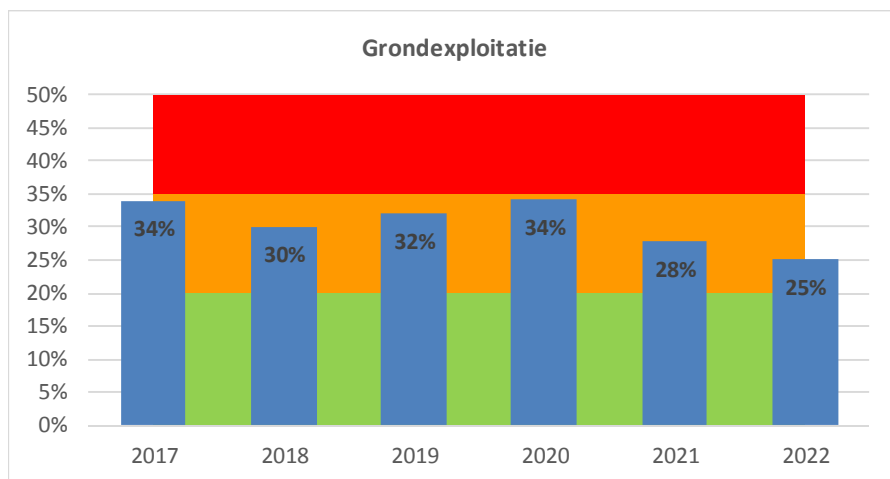
De solvabiliteitsratio voor 2019 bedraagt 17%. Dat betekent dat de organisatie veel bezit heeft wat is gefinancierd met vreemd vermogen. Dit beeld trekt zich meerjarig door. Voorzichtigheid vanaf 2019 is geboden bij het maken van investeringskeuzes waarbij vreemd vermogen dient te worden aangetrokken. Bij grote investeringen is het verstandig eerst te zien of er in komende jaren een stijgend exploitatieresultaat bestaat alvorens langlopende leningen af te sluiten en daarmee het risico te lopen voor de jaren erop volgend geen vreemd vermogen meer te kunnen aantrekken.

4.3.6.4 Grondexploitatie

Het financiële kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen de veel lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en nu de vraag naar woningen is gestagneerd.

Het kengetal grondexploitatie wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{boekwaarde in- en nog niet in exploitatie genomen gronden}}{\text{totale baten voor bestemming}}$$

Algemene normwaarden grondexploitatie	Ratio Grondexploitatie
Veel grond in exploitatie t.o.v. de omzet	> 35%
Redelijk veel grond in exploitatie t.o.v. de omzet	20 - 35%
Normale hoeveel grond in exploitatie t.o.v. de omzet	< 20%

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

De boekwaarden van verliesgevende plannen zijn gebaseerd op de actuele marktwaarde en voor verwachte verliezen zijn voorzieningen getroffen. De verwachting is dat de huidige plannen binnen de verwachte termijnen zoals in de grondbedrijf rapportage 2018 zijn vermeld worden afgerond.

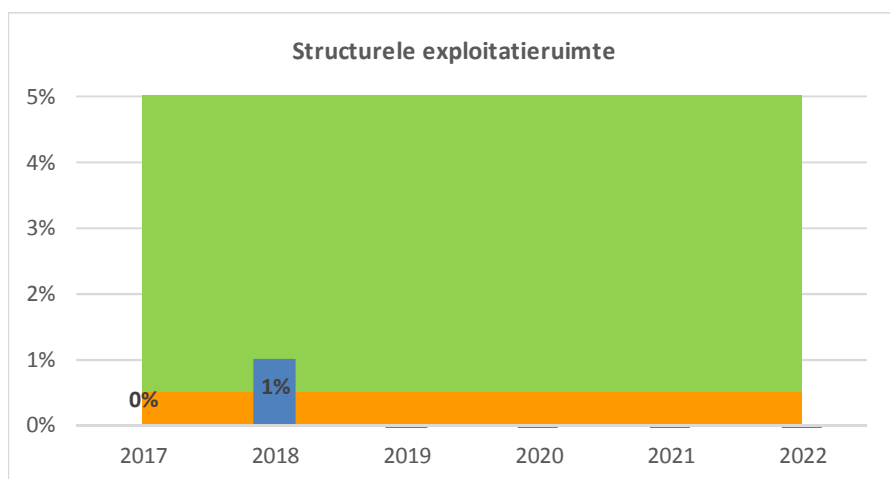
De ratio grondexploitatie voor 2019 bedraagt 32%. Dit is een waarde waarbij voorzichtigheid is geboden.

4.3.6.5 Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

De structurele exploitatie ruimte wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{structurele baten} - \text{structurele lasten}}{\text{totale baten voor bestemming}}$$

Algemene normwaarden structurele exploitatieruimte	Ratio Exploitatieruimte
Beschikbare structurele exploitatieruimte	> 0%
Vrijwel geen structurele exploitatieruimte	0%
Geen structurele exploitatieruimte	< 0%

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

Bij incidentele lasten en baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten.

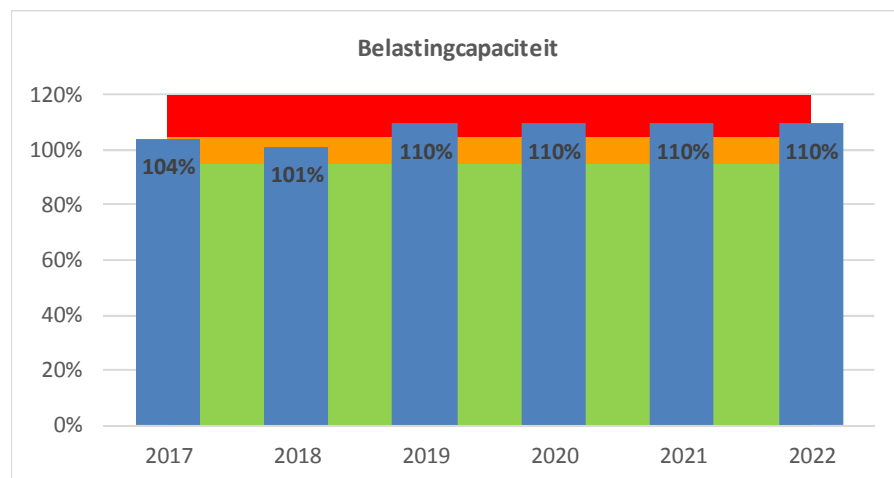
Op basis van het kengetal blijkt dat er geen structurele ruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen. Dit past binnen ons beleid om strak te begroten maar kan nieuwe investeringsplannen in de weg staan. De structurele exploitatieruimte ratio voor 2019 bedraagt 0%.

4.3.6.6 Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

De belastingcapaciteit wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar)}}{\text{woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar)}}$$

Algemene normwaarden belastingcapaciteit	Ratio Belastingcapaciteit
Ruimte in belastingcapaciteit	> 0%
Vrijwel geen ruimte in belastingcapaciteit	0%
Geen geen ruimte in belastingcapaciteit	< 0%

De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente. Deze cijfers worden in de jaarlijkse meicirculaire bekend gemaakt.

Het kengetal belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar te vergelijken met het landelijke gemiddelde in het jaar daarvoor. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten in 2018 bedragen € 721.

De gemiddelde woonlasten 2019 volgens een eerste voorlopige berekening komen uit op € 790. Het kengetal komt daarmee op € 110%, dus 10% boven het gemiddelde van 2018 van € 721.

4.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Om de leefbaarheid in de gemeente op peil te houden is infrastructuur benodigd. Voor zover deze infrastructuur in beheer en onderhoud is bij de gemeente zijn deze opgenomen in deze paragraaf en hebben we het over kapitaalgoederen. We denken hierbij aan wegen, riolering, water, groen en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. In deze paragraaf wordt stilgestaan bij het beleid en de (financiële) consequenties ervan, ten aanzien van de hiervoor genoemde kapitaalgoederen.

4.4.1 Wegen

Beleidskader

In de raadsvergadering van 13 december 2018 wordt het nieuwe weg beleid en beheerplan 2019-2023 vastgesteld. Daarbij is geconstateerd dat er een uitbreiding van het areaal heeft plaatsgevonden van 0,6%. Wij beheren circa 830.000 m2 verhardingen.

Geconcludeerd wordt dat Boekel voorlopig vasthoudt aan een relatief (op basis van normen) laag budget. Om eventuele problemen of afname in kwaliteit tijdig te kunnen constateren blijven we tweejaarlijks het gehele wegennet controleren. In 2020 is de volgende inspectie gepland.

Financiële consequentie

In het wegenbeheerplan 2019-2023 wordt voorzien in een storting in de voorziening wegbeheer voor 2019 & 2020 van € 313.000 per jaar, vanaf 2021 zal de storting jaarlijks € 303.000 bedragen.

Begroting

De voorziening wegbeheer heeft op 1 januari 2019 een niveau van € 354.000

4.4.2 Riolering

Beleidskader

Het gemeentelijk beleid inzake riolering wordt verwoord in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2017 - 2022 (vGRP Boekel 2017-2022). Het vGRP is op 1 juni 2017 door de Raad vastgesteld. In dit plan wordt aangegeven hoe de gemeente haar zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater de komende periode gaat invullen.

De gemeente Boekel beheert in totaal 56,3 km vrij verval riolering dat wordt afgepompt door in totaal 19 rioolgemalen. Verder heeft de gemeente in het buitengebied nog 367 mini gemaaltjes in het drukriool met daaraan zo'n 64 km persleiding.

Financiële consequenties

In de raadsvergadering van 4 oktober 2018 wordt het kostendekkingsplan 2018-2020 vastgesteld. blijkt dat de rioolheffing voor 2019 € 195 voor een gemiddelde woning bedraagt.

Begroting

De voorziening riolering heeft op 1 januari 2019 een niveau van € 0,00 overeenkomstig het geactualiseerde kostendekkingsplan.

4.4.3 Water

Beleidskader

In 2007 is gestart met de zogenaamde gebiedsprocessen om de totale wateropgave te bepalen. Deze opgave bestaat uit het op orde brengen van de watersystemen, zoals verwoord in de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en Waterbeleid 21^e eeuw (WB21). Inmiddels zijn in deze gebiedsprocessen voor de waterthema's als waterkwaliteit, ecologie, verdroging en wateroverlast, de opgaven bepaald en zijn oplossingsrichtingen beschreven. De eigen regionale visie van het waterschap en de gemeenten op het gebied van waterbeheer en ruimtelijke ordening en regionale specifieke gebiedssituaties zijn hierin meegenomen. De doelen en maatregelen zijn voor onze gemeente terug te vinden in het waterprogramma van het deelstroomgebied Wetering, Leijgraaf, Snelle en Peelse Loop.

De maatregelen betreffen de realisatie van de drie EVZ's die binnen onze gemeentegrenzen liggen, te weten de Aa, de Leijgraaf en de Meerkensloop. De Aa en de Leijgraaf zijn al grotendeels gerealiseerd door de gemeente Meierijstad. De Meerkensloop moet nog (grotendeels) gerealiseerd worden.

In het voorjaar van 2017 is een tweede aanzet gegeven voor een aanpak van de EVZ Meerkensloop. Dit omdat er opnieuw subsidies in het vooruitzicht zijn gesteld bij uitvoering. Momenteel kijken waterschap en de provincie naar de prioritering van de EVZ's in de provincie Noord-Brabant. Als de Meerkensloop daarin prioriteit krijgt zal deze als project worden opgevoerd.

Financiële consequenties

Op basis van de nog te realiseren kilometers is een eerste inventarisatie gemaakt van de te verwachten kosten. De totale kosten voor het realiseren van de totale EVZ in Boekel bedraagt € 395.000. Er is op dit moment echter een subsidieregeling die 75% van de kosten vergoed, dit betekent dat we met een kleine € 100.000 de gehele EVZ opgave in Boekel kunnen realiseren.

Begroting

De inspanning die de gemeente levert op het gebied van water zijn opgenomen in meerdere onderhoudsposten in de begroting.

In de begroting 2019 is een budget opgenomen van € 100.000 voor de EVZ Meerkensloop (zie overzicht investeringen) met een kapitaallast van € 5.000 per jaar (zie financieel totaaloverzicht).

4.4.4 Groen

Beleidskader – Integraal onderhoudsbestek

Beleid op het gebied van groenvoorzieningen wordt (vijf) jaarlijks bijgesteld in het groen-onderhoudsbestek. In totaal beheert de gemeente 23,5 hectare plantsoenen, 66,8 hectare bossen, 2 hectare parkbos en 24,6 hectare grasvelden en een onbekend areaal boomsingels als vrijstaande bomen. In 2008 is een groenbeheerplan opgesteld. Doel daarvan is een goede inventarisatie te verkrijgen van de te beheren onderdelen, het gewenste onderhoudsniveau en de daarbij horende middelen. Dit beheerplan is in het najaar van 2008 door de raad vastgesteld. In 2013 is een nieuw integraal onderhoudsbestek voor het onderhoud van de openbare ruimte aanbesteed en gegund voor 5 jaar aan IBN. Aan het einde van elk jaar worden de mutaties in de openbare ruimte verwerkt in het bestek. In dit bestek zijn naast het onderhoud van de plantsoenen, ook het onderhoud van de gazons, het vegen van de goten en de onkruidbestrijding opgenomen. Sinds april 2016 is het verboden om chemische bestrijdingsmiddelen op bestrating te gebruiken. De gemeente Boekel is vanaf deze datum overgestapt op het bestrijden van onkruid door middel van hete lucht.

Beleidskader – Bomen/Snoeibestek

Het bomenonderhoud en het uitvoeren van de boomveiligheidscontroles wordt eind 2018 opnieuw aanbesteed voor een periode van 3 jaar met een optie om nog 3 jaar te verlengen. Op die manier kunnen we aan onze zorgplicht voldoen en alle bomen in Boekel elke 3 jaar controleren.

Begroting

Voor de uitvoering van het integraal IBN onderhoudsbestek in 2019 is in totaal een bedrag van € 330.000 gereserveerd in de begroting 2019. De aanbesteding van 2018 is nog niet afgerond en op dit moment is nog niet duidelijk wat de exacte kosten in 2019 zullen zijn.

Daarnaast is er € 40.000 opgenomen in de begroting voor het uitvoeren van onderhoud aan bomen. € 30.000 hiervan wordt gebruikt voor regulier snoeiwerk en het uitvoeren van boomveiligheidscontroles. De overige € 10.000 wordt gebruikt voor het kappen en herplanten van bomen.

4.4.5 Gebouwen

Beleidskader:

De gemeente Boekel heeft een Meerjaren Onderhoudsplan (MOP) voor al haar gemeentelijke gebouwen. Het groot onderhoud waar de gemeente verantwoordelijk voor is, is hierin opgenomen.

Het onderhoud dat wordt beschouwd als gering en dagelijks onderhoud is voor rekening van de gebruikers/beheerders/huurders van de gemeentelijke gebouwen.

Het Meerjaren Onderhoudsplan wordt elk jaar herzien. Het plan is begin 2018 bijgewerkt voor de periode 2018 – 2027 met een doorkijk naar de periode 2028 – 2037. Dit plan is financieel meerjarig vertaald in de voorjaarsnota 2018.

Uitvoeringsniveau:

Per gebouw is er een contractkostenplan, een onderhoudskostenplan CAPEX (investeringen groter dan € 10.000 om de levensduur van de gebouwen te verlengen) en een onderhoudskostenplan OPEX (terugkerende kleinere kosten om het kwaliteitsniveau van de gebouwen in stand te houden) opgesteld.

De investeringenlasten (CAPEX) worden afgeschreven over een periode die aansluit bij de gebruikelijke levensduur van de betreffende investering. Daarnaast vindt er jaarlijks een dotatie plaats in een egalisatie voorziening, waaruit de incidentele kosten uit OPEX betaald worden. Verder zijn er in de begroting posten opgenomen voor de onderhoudscontracten, voor de regievoering van het gebouwenbeheer, en voor onvoorziene uitgaven.

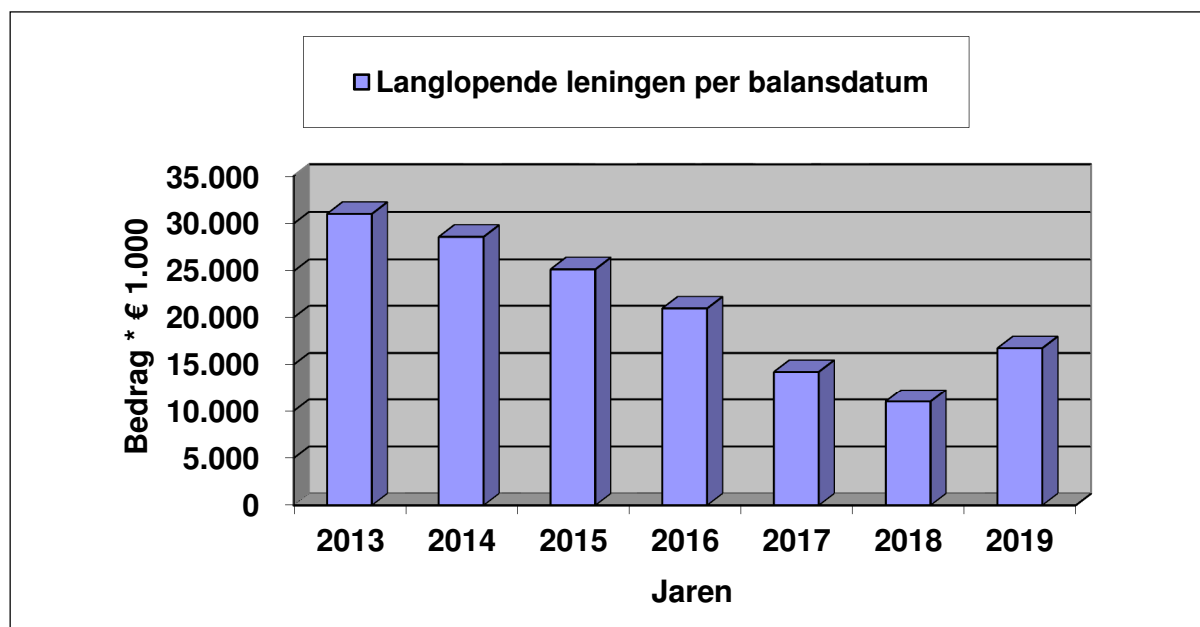
Begroting:

De voorziening onderhoud gebouwen bedraagt per 1 januari 2019 € 106.000.

4.5 Financiering

Het keuzemoment voor het aantrekken van een vaste geldlening wordt naast het benodigde inzicht in de geldstromen ook bepaald door de marktverwachtingen en het voldoen aan de wettelijke regelingen en toetsingscriteria van de provincie m.b.t. de kasgeldnorm en de renterisiconorm (wet Fido). Daardoor is het niet mogelijk/toegestaan om alles met 'kort geld' te financieren. Een instrument waar overigens zo veel als mogelijk gebruik van wordt gemaakt aangezien de rentelasten hierover over het algemeen lager zijn. Het risico van kort geld ligt in de toekomst, op het moment dat de lening afloopt en herfinanciering aan de orde is. Kan op dat moment in de toekomst voor eenzelfde rentepercentage geleend worden, of ontstaan er a.g.v. hogere rentelasten (aanzienlijke) financiële tegenvallers? Om dit risico te ondervangen dient volgens de wet Fido de financiering gestoeld te zijn op een combinatie van lang- en kort vreemd vermogen.

Uit het overzicht van opgenomen geldleningen (bijlage I) blijkt dat er in het begrotingsjaar 2019 naar verwachting één nieuwe langlopende lening zal worden afgesloten van € 8 miljoen. Randvoorwaarde hierbij is wel dat de liquiditeitsplanning zoals opgenomen in de voorjaarsnota 2018 wordt gerealiseerd. De geplande aflossing op langlopende leningen bedraagt in 2019 € 2,3 miljoen, met een bijbehorende rentelast van € 376.000. De totale langlopende schuld loopt daarmee in 2019 op met € 5,7 miljoen tot circa € 16,7 miljoen.

Daar het merendeel van de in het verleden aangetrokken geldleningen betrekking hebben op grondaankopen die binnen een termijn van 10 jaar tot voldoende omzet moeten leiden is de termijn van de geldlening teruggebracht van de reguliere 25 jaar naar 10 jaar. Deze lijn is in 2013 losgelaten en worden nieuwe langlopende leningen aangegaan met een looptijd van 20 jaar. Dit omdat de verwachte levensduur van de investeringen die met deze middelen gefinancierd zijn eerder 20 (of meer) dan 10 jaar bedragen.

Met behulp van onze liquiditeitsprognose, die met het opstellen van de voorjaarsnota jaarlijks wordt geactualiseerd, wordt getracht de bestaande en toekomstige liquiditeitsbehoefte zo goed mogelijk in beeld te brengen en het aangaan van leningen hierop af te stemmen. Het aantrekken van langlopende middelen zal echter nooit één op één kunnen worden afgestemd op de bestaande behoefte aangezien planning en realisatie van investeringen en/of projecten altijd afwijkingen zullen vertonen. Fluctuaties die hierdoor op korte termijn ontstaan worden opgevangen middels het aantrekken van kort geld (korter dan 1 jaar).

Een substantieel deel van de kosten van de langlopende geldlening heeft een directe relatie met de grondexploitatie. De toegerekende rente aan het grondbedrijf is gelijk gebleven ten opzichte van voorgaande jaren en staat op 2,0%.

4.5.1 Renterisiconorm

Renterisicobeheer omvat het beperken van de invloed van (externe-) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente. Een belangrijk uitgangspunt van de Wet fido is het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (schuld met een rentetypische looptijd vanaf één jaar). Het renterisico met betrekking tot de renterisiconorm heeft betrekking op de contractuele renteherzieningen en de aflossingen op de vaste schuld. Het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico wordt in een jaar getoetst aan de renterisiconorm.

De renterisiconorm wordt bij gemeenten berekend door een vastgesteld percentage van 20% te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal. De renterisiconorm dient jaarlijks als onderdeel van de financieringsparagraaf bij de begroting en het jaarverslag opgenomen te worden. De renterisiconorm bij de begroting wordt meerjarig neergezet.

Het renterisico kan gestuurd worden door bij het aantrekken van nieuwe langlopende financieringsmiddelen rekening te houden met de vervalkalender en renteherzieningen van de bestaande vaste schuld. Ook de keuze tussen de aflossingsvorm (lineair, annuïtair en fixe) beïnvloedt de aflossingen per jaar en dus ook het renterisico van de komende jaren. Het verlengen van de gemiddelde looptijd van de leningenportefeuille verlaagt het renterisico.

Berekening renterisico en toetsing aan norm:

	Bedragen X 1000			
Renterisiconorm 2019-2022	2019 (T)	2020 (T+1)	2021 (T+2)	2022 (T+3)
1. Renteherziening op vaste schuld	0	0	0	0
2a. Nieuw aan te trekken vaste schuld	8.000	3.500	0	0
2b. Nieuw uit te zetten langlopende lening	0	0	0	0
3. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (2a-2b)	8.000	3.500	0	0
4. Te betalen aflossingen	2.270	2.270	2.045	1.545
5. Herfinanciering (laagste van 3 en 4)	2.270	2.270	2.045	1.545
6. Renterisico op vaste schuld (1+5)	2.270	2.270	2.045	1.545
Toets renterisiconorm				
7. Stand van de vaste geldleningen o/g	16.740	17.970	15.925	14.380
8. Het bij min. Regeling vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
9. Renterisiconorm (20% van 7)	3.348	3.594	3.185	2.876
10. Renterisico op vaste schuld (6)	2.270	2.270	2.045	1.545
11. Ruimte(+)/Overschrijding (-); (9-10)	1.078	1.324	1.140	1.331

4.5.2 Kasgeldlimiet

Voor het bepalen van de liquiditeitspositie is de zogenaamde kasgeldlimiet belangrijk. Deze limiet geeft het bedrag aan dat maximaal als kasgeld mag worden opgenomen. Dit bedrag wordt berekend door middel van een door het ministerie van financiën vastgesteld percentage, vermenigvuldigd met het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. In de volgende tabel is de berekening van de kasgeldlimiet van 2019 opgenomen.

Conform artikel 1 van de wet fido en artikel 2 lid 1 van de regeling ufd0 wordt middels een ministeriële regeling een percentage vastgesteld voor de berekening van de kasgeldlimiet. Momenteel is dit percentage vastgesteld op 8,5%. Voor de kasgeldlimiet geldt een minimumbedrag van € 300 000. Dit percentage is ook opgenomen in het treasury statuut van gemeente Boekel van 2015.

Bedragen x € 1.000	
Kasgeldlimiet 2019	
Begrotingstotaal 2018, incl. grondbedrijf	27.297
Toegepaste kasgeldlimiet	8,50%
1. Kasgeldlimiet in bedrag	2.320
Opgenomen gelden < 1 jaar	0
Schuld in rekening-courant	0
Gestorte gelden derden < 1 jaar	0
Overige vlottende geldleningen	0
2. Omvang vlottende korte schuld	0
Contante gelden in kas per 1 januari 2018	0
Tegoeden in rekening courant ov. uitstaande gelden < 1 jaar	0
3. Vlottende middelen	0
Totaal netto vlottende schuld (2 – 3)	0
Toegepaste kasgeldlimiet (1)	2.320
Ruimte (+) / overschrijding (-)	2.320

4.5.3 Renteschema

In het rapport Vernieuwing BBV van de Commissie Vernieuwing BBV was het advies opgenomen om de rentekosten transparant in de begroting op te nemen. Dit advies is overgenomen in het wijzigingsbesluit zoals verwerkt in artikel 13 van het vernieuwde BBV vanaf 1 januari 2016.

Om er voor te zorgen dat in de begroting en verantwoording de totale rentelasten en de daar aan gekoppelde financieringsbehoefte inzichtelijk zijn, wordt in artikel 13 voorgeschreven dat de paragraaf financiering voortaan in ieder geval inzicht geeft in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties, en taakvelden wordt toegerekend. In onderstaand schema worden deze uiteengezet.

Renteschema 2019		
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 376.351
b.	De externe rentebaten (idem)	-/- € 0
	Saldo rentelasten en rentebaten	€ 376.351
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- € 147.288
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- € 0
c3.	De rentebaait van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+ € 0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€ 147.288
d1.	Rente over eigen vermogen	+/+ € 0
d2.	Rente over voorzieningen	+/+ € 0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 229.063
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- € 229.063
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	€ 0

4.6 Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat informatie over het tarievenbeleid voor de gemeentelijke heffingen en belastingen, de ontwikkeling van de lokale heffingen en het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente.

4.6.1 Onroerende zaakbelastingen

Doelstelling van de onroerende zaakbelastingen is het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen door heffing en inning.

Ten aanzien van de opbrengst voor de onroerende zaakbelastingen geldt dat de basisverhoging vanaf 2005 gebaseerd wordt op de consumenten prijsindex (CPI) over een gemiddelde van de afgelopen vijf jaar (2014-2018), door het Centraal Planbureau berekend op 1,16%. In de onderhavige paragraaf is de OZB opbrengst 2019 hiermee verhoogd. In de meerjarenraming (2019-2021) wordt rekening gehouden met 1% prijsindex.

Bij de voorjaarsnota 2018 vertoonde de begroting in meerjarig perspectief forse tekorten:

Saldo voorjaarsnota 2018	
Jaar	Bedrag
2018	€ -146.100
2019	€ -435.900
2020	€ -423.000
2021	€ -382.600
2022	€ -291.500

Bij de uitwerking van het Coalitieakkoord heeft het college aangegeven de begroting in meerjarig perspectief sluitend aan te willen bieden. De consequentie hiervan is dat de OZB opbrengst dient te stijgen. Tevens is bij het Coalitieakkoord opgenomen dat de opbrengstverhouding tussen woningen en niet-woningen minder groot zou moeten zijn.

Dit resulteert in een verhoging van de opbrengst OZB 2019-2022 van (exclusief CPI):

Verhoging opbrengst OZB 2019-2022				
	2019	2020	2021	2022
Woningen	6%	3%	3%	3%
Niet-Woningen (eigenaar)	1%	3%	3%	3%
Niet-Woningen (gebruiker)	1%	3%	3%	3%

De onroerende zaakbelasting wordt met ingang van 1 januari 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaken, zoals die op de voet van hoofdstuk IV van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet-WOZ) wordt vastgesteld.

Voor het jaar 2019 worden de WOZ waarden van alle onroerende zaken door de BSOB opnieuw vastgesteld naar de waardepeildatum 1 januari 2018. Tussen de waardepeildatum en het belastingjaar, waarvoor een waarde wordt vastgesteld, ligt een periode van 1 jaar. De nieuwe totale waarde van alle WOZ objecten zal worden gebruikt om de OZB tarieven voor 2019 te berekenen. Op het moment van de voorbereidingen voor de begroting 2018 zijn de definitieve waarden, zoals gebruikelijk, nog niet voorhanden. Aangezien de definitieve WOZ waarden nog niet bekend zijn kunnen de OZB tarieven dan ook nog niet definitief worden bepaald en vastgesteld. In de raadsvergadering van 13 december 2018 zullen de tarieven ter vaststelling aan de Raad worden aangeboden.

De raming van de opbrengst van de onroerende zaakbelastingen 2019 bedraagt € 2.587.000. Hierbij is rekening gehouden met de hierboven vermelde opbrengststijging van 6% (woningen) en 1% (niet-woningen) en een prijsindexering van 1,16% (zijnde de consumentenprijsindex). Meerjarig is rekening gehouden met 3% opbrengststijging (t/m 2022) en met een prijsindexering van 1%. De autonome groei in 2019 bedraagt € 17.767.

Op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten zijn de volgende opbrengsten begroot:

Opbrengsten OZB	2019	2020	2021	2022
ozb eig. woning	€ 1.621.000	€ 1.699.000	€ 1.780.000	€ 1.864.000
ozb eig. niet woning	€ 585.000	€ 611.000	€ 638.000	€ 666.000
ozb gebr. Niet woning	€ 381.000	€ 398.000	€ 416.000	€ 435.000
Totaal	€ 2.587.000	€ 2.708.000	€ 2.834.000	€ 2.965.000

Ter vergelijking is in de onderstaande tabel opgenomen wat de opbrengst zou zijn wanneer de rekestarieven / rekenpercentages, zoals gepubliceerd in de meicirculaire 2018, worden gehanteerd. De totale OZB-opbrengsten zijn in dat scenario, per saldo, € 926.496 lager.

Onroerende Zaak Belastingen	opbrengst meerjarenraming 2019	tarieven 2019 Begroting	rekestarieven (meicirculaire)	(norm)opbrengst o.b.v. rekestarieven	meer (+) minder (-) opbrengst t.o.v. norm
ozb eig. woning	€ 1.620.676	0,15731%	0,10000%	€ 1.030.251	€ 590.425
ozb eig. niet woning	€ 585.456	0,23951%	0,15690%	€ 383.517	€ 201.939
ozb gebr. niet woning	€ 380.777	0,19529%	0,12650%	€ 246.645	€ 134.132
Totaal	€ 2.586.909			€ 1.660.413	€ 926.496

Ter vergelijking zijn in onderstaande tabel de tarieven voor 2018 opgenomen zoals die in deze regio worden toegepast.

OZB-tarieven 2018					
Gemeente	Tarief woningen	Gemeente	Tarief eigenaar niet-woning	Gemeente	Tarief gebruiker niet-woning
Geldrop-Mierlo	0,0803	Son en Breugel	0,1454	Geldrop-Mierlo	0,1238
Son en Breugel	0,0897	Geldrop-Mierlo	0,1523	Son en Breugel	0,1300
Uden	0,0989	Laarbeek	0,1834	Laarbeek	0,1517
Landerd	0,1008	Meierijstad	0,1929	Someren	0,1538
Laarbeek	0,1124	Someren	0,1943	Sint-Michielsgestel	0,1547
Boxmeer	0,1162	Deurne	0,2039	Meierijstad	0,1630
Asten	0,1166	Asten	0,2105	Gemert-Bakel	0,1645
Meierijstad	0,1183	Boxmeer	0,2269	Asten	0,1671
Cuijk	0,1217	Uden	0,2319	Boxmeer	0,1779
Someren	0,1236	Nuenen c.a.	0,2320	Deurne	0,1837
Sint Anthonis	0,1251	Gemert-Bakel	0,2354	Uden	0,1851
Oss	0,1263	Helmond	0,2355	Nuenen c.a.	0,1862
Bernheze	0,1301	Sint-Michielsgestel	0,2370	Helmond	0,1884
Sint-Michielsgestel	0,1395	Boekel	0,2450	Cuijk	0,1951
Boekel	0,1463	Oss	0,2454	Oss	0,1983
Nuenen c.a.	0,1497	Grave	0,2490	Grave	0,2012
Deurne	0,1499	Cuijk	0,2609	Landerd	0,2144
Mill en Sint Hubert	0,1544	Bernheze	0,2769	Boekel	0,2146
Grave	0,1611	Sint Anthonis	0,2823	Bernheze	0,2185
Gemert-Bakel	0,1617	Landerd	0,2838	Mill en Sint Hubert	0,2297
Helmond	0,1665	Mill en Sint Hubert	0,2856	Sint Anthonis	0,2429
Gemiddelde	0,1281		0,2291		0,1831

Bron: Coelo Atlas 2018; OZB-tarieven van omliggende gemeenten 2018

4.6.2 Afvalstoffenheffing

Doelstelling: het inzamelen en verwerken van huishoudelijk en aanverwant afval. Daarbij is het streven om door middel van gescheiden ophalen het hergebruik van grondstoffen te bevorderen en verwerking van restafval te beperken tegen een kostendekkend tarief.

Het aantal objecten waarvoor op grond van de Wet milieubeheer een verplichting tot inzameling van huishoudelijk afval geldt wordt voor 2019 geschat op 4.003. Het totaal aantal objecten van 4.082 wordt gecorrigeerd met 124 objecten i.v.m. leegstand en een toename van 45 objecten. De geraamde kosten bedragen € 636.400.

Het tarief is op basis van het voorgaande berekend op € 159 (2018: € 159).

Dit betreft het vaste tarief en dat geldt zowel voor een éénpersoonshuishouden als een meerpersoonshuishouden. Het verschil tussen de huishoudens wordt tot uitdrukking gebracht via het gebruik van de opdrukkzakken.

Op basis van het gemiddeld gebruik komt het Coelo-rapport voor de gemeente Boekel voor 2018 uit op € 169 voor een éénpersoonshuishouden en € 180 voor een meerpersoonshuishouden.

De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend:

Totale kosten exclusief overhead:	€ 625.107
Overhead 16%(op sal.kosten)	€ 11.255
Totale kosten	€ 636.362

Totale Opbrengsten	€ 636.400
--------------------	-----------

Afvalstoffenheffing 2018			
Gemeente	Éénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Sint-Michielsgestel	117	Gemert-Bakel	154
Asten	121	Cuijk	164
Gemert-Bakel	130	Sint-Michielsgestel	166
Someren	131	Sint Anthonis	167
Deurne	132	Boxmeer	171
Mill en Sint Hubert	132	Asten	173
Bernheze	138	Boekel	180
Laarbeek	145	Bernheze	182
Meerijstad	145	Someren	183
Cuijk	154	Mill en Sint Hubert	184
Son en Breugel	155	Grave	191
Sint Anthonis	157	Deurne	191
Boxmeer	161	Son en Breugel	194
Landerd	161	Meerijstad	196
Nuenen c.a.	165	Helmond	200
Boekel	169	Laarbeek	204
Geldrop-Mierlo	171	Nuenen c.a.	223
Grave	181	Uden	235
Uden	194	Oss	242
Helmond	200	Geldrop-Mierlo	248
Oss	242	Landerd	251
Gemiddelde	157		195

Bron: Coelo Atlas 2018; tarieven afvalstoffen van omliggende gemeenten 2018

4.6.3 Rioolheffing

Doelstelling: de kwaliteit van het rioleringsstelsel op een maatschappelijk geaccepteerd niveau te waarborgen t.b.v. gebruikers van het gemeentelijk rioleringsstelsel, waarbij wordt uitgegaan van een gesloten financieringsstelsel.

De Raad heeft op 1 juni 2017 het vGRP (verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan) 2017-2022 vastgesteld. In dit vGRP is een overzicht opgenomen van de aanwezige voorzieningen in relatie tot de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater plus de voorgenomen maatregelen op deze terreinen.

Medio 2018 is gestart met het opstellen van een actueel kostendekkingsplan. Meerdere factoren maakten het noodzakelijk dit kostendekkingsplan opnieuw op te stellen. Aan de raad zal in oktober 2018 het nieuwe kostendekkingsplan worden aangeboden.

Op dit moment worden alle factoren doorgerekend en kan een eerste indicatie worden afgegeven. Dit is indicatief, de werkelijke tarieven worden in oktober 2018 door de raad vastgesteld.

Dit betekent dat de tarieven in 2019 eenmalig met 16,7% zullen stijgen. Om alle toekomstige investeringen mogelijk te maken is het noodzakelijk dat de rioolheffing vanaf 2020 jaarlijks met 4% moet stijgen naast de reguliere CPI.

In het kostendekkingsplan 2018-2020 zijn alle kosten en investeringen in beeld gebracht en is het tarief daarop berekend zodat jaarlijks een 100% kostendekkendheid wordt gehanteerd.

Het tarief dat in rekening wordt gebracht is gekoppeld aan de hoeveelheid afgevoerd water, gemeten in m³.

Categorie	Tarief 2016	Tarief 2017	Tarief 2018	Tarief 2019
t/m 50m ³	€ 147	€ 142	€ 144	€ 168
51 t/m 150 m ³	€ 171	€ 165	€ 167	€ 195
151 t/m 250 m ³	€ 204	€ 196	€ 199	€ 232
251 t/m 500 m ³	€ 237	€ 228	€ 231	€ 270
Indien per verbruiksperiode meer dan 500 m ³ wordt afgevoerd, is daarboven een tarief verschuldigd voor elke volle eenheid van 1m ³ afgevoerd water.				
501 t/m 5.000 m ³	€ 1,05	€ 1,01	€ 1,03	€ 1,19
5.001 t/m 10.000 m ³	€ 0,76	€ 0,73	€ 0,74	€ 0,86
10.000 t/m 25.000 m ³	€ 0,49	€ 0,47	€ 0,48	€ 0,56
25.000 t/m 50.000 m ³	n.v.t.	€ 0,15	€ 0,15	€ 0,18
> 50.000 m ³	n.v.t.	€ 0,05	€ 0,05	€ 0,06

Rioolrechten 2018			
Gemeente	Éénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Nuenen c.a.	82	Cuijk	150
Sint Anthonis	119	Son en Breugel	150
Landerd	121	Sint Anthonis	155
Sint-Michielsgestel	134	Bernheze	160
Boekel	144	Someren	162
Boxmeer	145	Sint-Michielsgestel	164
Cuijk	150	Boekel	167
Son en Breugel	150	Oss	168
Meerijstad	158	Landerd	173
Bernheze	160	Geldrop-Mierlo	175
Someren	162	Gemert-Bakel	175
Oss	168	Meerijstad	175
Mill en Sint Hubert	169	Laarbeek	178
Geldrop-Mierlo	175	Uden	194
Gemert-Bakel	175	Grave	194
Laarbeek	178	Asten	200
Deurne	181	Helmond	213
Uden	194	Boxmeer	229
Grave	194	Nuenen c.a.	241
Asten	200	Mill en Sint Hubert	262
Helmond	213	Deurne	276
Gemiddelde	161		189

Bron: Coelo Atlas 2018; tarieven rioolrechten van omliggende gemeenten 2018

4.6.4 Toeristenbelasting

Doelstelling: het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen. Het tarief voor 2018 bedraagt € 1,06 per overnachting en is afgestemd op het niveau van de tarieven van omliggende gemeenten. Overeenkomstig de meerjarenbegroting wordt het tarief voor het jaar 2019 geïndexeerd met 1,16% en komt daarmee op € 1,07 per overnachting.

4.6.5 Grafrechten, begrafenisrechten

Leges grafrechten

De kosten voor het beheer en onderhoud van de totale begraafplaats worden bekostigd uit het totaal aan reserveringen. Het aantal vestigingen van grafrecht en verlengingen loopt sterk terug. Mensen kiezen steeds vaker voor cremen. Ten opzichte van 2012 zien we een daling van aanvragen van zo'n 40%. Door die afname zal het tarief moeten stijgen om kostenneutraal te kunnen exploiteren. De verwachting is dat het tarief fors dient te stijgen. Om dat effect nu al te ondervangen verhogen we de kosten voor het vestigen van een grafrecht met 12%.

Leges begraafrechten

De kosten voor het daadwerkelijk ter aarde bestellen worden middels het begraafrecht gedekt. De tendens is dat minder begravingen plaatsvinden. Een forse stijging zoals bij het grafrecht is niet noodzakelijk. De tarieven worden voor 2019 verhoogd met de reguliere CPI, zijnde 1,16%.

	Tarief 2016	Tarief 2017	Tarief 2018	Tarief 2019
Grafrecht				
- per graf	€ 901	€ 917	€ 930	€ 1.041
- verlenging	€ 453	€ 461	€ 467	€ 523
- urnengraf	€ 901	€ 917	€ 930	€ 1.041
- verlenging urnengraf	€ 453	€ 461	€ 467	€ 523
Begraafrecht				
- volwassen (> 10 jr.)	€ 539	€ 549	€ 556	€ 563
- kinderen (< 10 jr.)	€ 373	€ 380	€ 385	€ 389
- urn	€ 317	€ 322	€ 327	€ 331
Opgraven				
Opgraven lijk/asbus	€ 325	€ 331	€ 336	€ 340
Begraven na opgraven	€ 164	€ 167	€ 170	€ 172
Verstrooien as	€ 55	€ 56	€ 57	€ 58
Gedenkwand Venhorst				
Gedenkplaatje	€ 55	€ 56	€ 57	€ 57
Herbegraven en gedenkplaatje	€ 286	€ 291	€ 297	€ 301

4.6.6 Bouwleges en overige leges en vergoedingen

Doelstelling: het door middel van het opleggen van leges en vergoedingen komen tot kostendekking van diverse door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten en producten.

In 2019 worden de tarieven verhoogd op basis van de consumenten prijsindex (CPI) van 1,16%. Een aantal leges is wettelijk gelimiteerd of vastgesteld; hiervoor wordt uiteraard geen verhoging doorgevoerd.

4.6.7 Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is een belangrijk instrument van de gemeente om de armoede te bestrijden. Hierbij worden door de gemeente de wettelijke mogelijkheden ten volle benut. Als de aanslag juist is opgelegd en men niet in staat is vanwege de financiële situatie - ook niet door middel van een betalingsregeling - deze aanslag te betalen, kan men kwijtschelding vragen. Met betrekking tot kwijtschelding van gemeentelijke belastingen wordt het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan gesteld op 100% van de normuitkering die de belastingsschuldige naar de maatstaven van het Bijstandsbesluit landelijke normering zou kunnen krijgen.

Volledige of gedeeltelijke kwijtschelding kan worden toegekend voor rioolrechten, afvalstoffenheffing en onroerend zaakbelasting. Geen kwijtschelding wordt verleend voor graf- en begrafenisrechten, marktgeden, toeristenbelasting en leges.

4.6.8 Lastenontwikkeling

Onderstaande tabel geeft over 2017 en 2018 de totale heffingen weer in euro's per inwoner van gemeenten in de omgeving van Boekel.

Totaal gemeentelijke heffingen - euro/inwoner	2017	2018
Geldrop-Mierlo	€ 364	€ 365
Laarbeek	€ 351	€ 378
Sint-Michielsgestel	€ 364	€ 379
Cuijk	€ 392	€ 403
Someren	€ 412	€ 416
Bernheze	€ 432	€ 420
Son en Breugel	€ 415	€ 423
Grave	€ 413	€ 424
Boekel	€ 443	€ 438
Landerd	€ 435	€ 444
Meierijstad	n.v.t.	€ 445
Boxmeer	€ 431	€ 447
Gemert-Bakel	€ 439	€ 447
Sint Anthonis	€ 479	€ 451
Asten	€ 446	€ 457
Oss	€ 478	€ 478
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	€ 515	€ 486
Deurne	€ 505	€ 496
Mill en Sint Hubert	€ 491	€ 505
Helmond	€ 528	€ 522
Uden	€ 568	€ 550

De totale gemeentelijke heffingen bestaan uit:

Onroerendezaakbelasting woningen, Onroerendezaakbelasting niet-woningen, Parkeerheffingen, Precariobelasting, Toeristenbelasting, Overige belastingen, Rioolheffing, Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing, Secretarieleges burgerzaken, Begraafplaatsrechten, Leges wonen en bouwen, Overige leges.

In onderstaande tabel is opgenomen hoe vanaf 2016 de lokale woonlasten zich hebben ontwikkeld. De vergelijking met de omliggende gemeenten is in zoverre te maken, dat er rekening moet worden gehouden met het verschil tussen het vastrecht en het totale bedrag aan afvalstoffenheffing dat betaald moet worden. In onderstaande lastenontwikkeling is de afvalstoffenheffing gebaseerd op het vastrecht.

Lastenontwikkeling 2016 t/m 2019				
	2016	2017	2018	2019
Gemiddelde waarde woning	€ 245.800	€ 253.200	€ 252.800	€ 261.000
Eenheid	%	%	%	%
OZB tarief woning	0,1710%	0,1619%	0,1511%	0,1573%
Gemiddelde aanslag OZB	€ 420,22	€ 409,88	€ 382,08	€ 410,58
Afvalstoffenheffing	€ 177,06	€ 159,00	€ 159,00	€ 159,00
Rioolrecht	€ 171,00	€ 165,00	€ 167,00	€ 195,00
Lasten totaal	€ 768,28	€ 733,88	€ 708,08	€ 764,58

4.6.9 Totaaloverzicht kostendekkendheid leges 2019

Met deze kostenonderbouwing wordt een inzicht gegeven in kostentoerekening van de activiteiten die een direct verband hebben met de te leveren diensten waarvoor middels de legesverordening worden gevraagd.

De vereisten voor kostendekkendheid van de leges zijn als volgt:

- Leges mogen maximaal kostendekkend zijn op ramings- c.q. begrotingsbasis (baten gedeeld door lasten maximaal 100%);
- De 3 titels uit de legesverordening worden elk afzonderlijk op kostendekkendheid beoordeeld, omdat onderlinge kruissubsidiëring tussen de titels niet is toegestaan;
- Bij Titel 3 geldt dat behalve als geheel, tevens per hoofdstuk de maximale 100% kostendekkend geldt;
- Kosten van werkzaamheden die geen verhaalbare (belastbare) dienst zijn, worden niet toegerekend waaronder;
 - Kosten van beleid;
 - Kosten van handhaving, toezicht en controle (m.u.v. 1e controle na oplevering) v.w.b. titel 2;
- De gecompenseerde BTW op kosten (BTW-compensatiefonds), wordt als kostenpost meegenomen.

Totaaloverzicht kostendekkendheid leges begroting 2019		Lasten €	Baten €	Kostendekking Percentage
Titel 1	Algemene dienstverlening			
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	€ 25.508	€ 9.500	37,24%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten			
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	€ 256.185	€ 91.300	35,64%
Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens	€ 28.725	€ 6.000	20,89%
Hoofdstuk 5	Verstrekingen uit het Kiezersregister *	-	-	
Hoofdstuk 6	Verstrekingen op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens *	-	-	
Hoofdstuk 7	Bestuursstukken	€ 493	€ 200	40,53%
Hoofdstuk 8	Vastgoedinformatie *	-	-	
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	€ 124	€ 50	40,34%
Hoofdstuk 10	Kinderopvang	€ 7.406	€ 3.000	40,51%
Hoofdstuk 11	Leegstandswet *	-	-	
Hoofdstuk 15	Winkeltijdenwet *	-	-	
Hoofdstuk 16	Wet op de Kansspelen	€ 1.976	€ 800	40,49%
Hoofdstuk 18	Kabels en leidingen	€ 26.987	€ 10.000	37,06%
Hoofdstuk 19	Verkeer en vervoer	€ 2.468	€ 1.000	40,51%
Hoofdstuk 20	Diversen	€ 370	€ 150	40,60%
	Totaal titel 1	€ 350.242	€ 122.000	34,83%
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning			
Hoofdstuk 1	Begripsomschrijvingen			
Hoofdstuk 2	Vooroverleg/beoordeling concept aanvraag			
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning			
Hoofdstuk 4	Vermindering en teruggaaf			
N.v.t.	N.v.t.	€ 521.217	€ 390.200	74,86%
Hoofdstuk 6	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project			
Hoofdstuk 7	Bestemmingsplanherzieningen en/of wijzigingen zonder activiteiten			
Hoofdstuk 8	In deze titel niet benoemde beschikking			
	Totaal titel 2	€ 521.217	€ 390.200	74,86%
Titel 3	Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn			
Hoofdstuk 1	Drank en Horecawet	€ 10.945	€ 1.000	9,14%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen	€ 43.780	€ 4.000	9,14%
Hoofdstuk 3	Gebruiksvergunning in verband met brandveiligheid *	-	-	
Hoofdstuk 4	Prostitutiebedrijven *	-	-	
	Totaal titel 3	€ 54.725	€ 5.000	9,14%
	Diversen			
	Graf- en begrafenisrecht	€ 109.938	€ 101.500	92,32%
	Totaal Diversen	€ 109.938	€ 101.500	92,32%
	Totaal totale legesverordening	€ 1.036.123	€ 618.700	59,71%

* Geen afzonderlijke kosten / opbrengsten begroot!

4.7 Verbonden partijen

In deze paragraaf wordt inzicht verschaft in, en informatie verstrekt over alle partijen waar gemeente Boekel bestuurlijke en financiële banden mee onderhoudt.

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement dan wel als financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt (art. 1 BBV). Bestuurlijk belang is aanwezig, indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie.

In het geval dat formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang zoals gedefinieerd in het BBV in de uitgave van 2016, maar er wel sprake is van:

- een structurele bekostiging in overwegende mate van (de activiteiten van) een organisatie via één of meer geldstromen (begrotingsfinanciering, subsidie en overeenkomst van opdracht);
- een bestuurlijke belang;

beveelt de Commissie BBV aan om deze organisaties gezien het maatschappelijke of algemene belang en de mogelijke risico's toch op te nemen in de paragraaf verbonden partijen.

Het criterium om deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen op te nemen in deze paragraaf als verbonden partij is gelegd bij die partijen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

De paragraaf 'Verbonden partijen' is om een tweetal redenen van belang:

- de verbonden partijen voeren beleid uit dat tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoort;
- welke risico's loopt de gemeente en wat zijn de budgettaire gevolgen.

Als gemeente blijven we wel verantwoordelijk voor de taken die we door verbonden partijen laten uitvoeren. Daarom is het van belang dat de raad in het proces van begroting en verantwoording de nodige informatie ontvangt om de bijdrage van verbonden partijen aan de realisatie van de programma's en daarmee gepaard gaande risico's te kunnen beoordelen.

In Noordoost-Brabant is gekozen om gezamenlijk regie te voeren op de gemeenschappelijke regelingen (GR'en). De gemeente Oss is de coördinerende gemeente voor het afstemmingsproces tussen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in Brabant Noordoost. Adoptieteams en Vijftallenoverleg zijn enkele instrumenten die de regio inzet om effectief verlengd lokaal te sturen. Er is afgesproken voor alle GR'en eenzelfde beleids- en begrotings- en rekeningcyclus te hanteren. De ambtelijke adoptieteams beoordelen de kadernota, begroting en de jaarrekening op alle beleids- en financiële aspecten en brengen advies uit aan de regiogemeenten. Dit advies is input voor het lokale advies aan de gemeenteraad.

De paragraaf betreffende de verbonden partijen dient volgens artikel 15 lid 1 van het BBV ten minste te bevatten:

- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - gemeenschappelijke regelingen;
 - vennootschappen en coöperaties;
 - stichtingen en verenigingen, en,
 - overige verbonden partijen;
- c. de lijst van verbonden partijen.

Per verbonden partijen moet tenminste de volgende informatie worden opgenomen in deze paragraaf:

- a. de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- b. het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;

- e. de eventuele risico's, als bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdeel b, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk de gemeente.

Bij het opstellen van de begroting kunnen de onderdelen c, d en e niet altijd worden ingevuld. Het per verbonden partij opgenomen eigen vermogen bestaat uit de reserves en het eventuele nog niet verdeelde resultaat. Het vreemd vermogen betreft de passiva minus eigen vermogen.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing nemen we de eventuele risico's op waarvoor de verbonden partijen mogelijk een beroep doen op de deelnemende gemeenten.

Hieronder volgt een toelichting per verbonden partij:

Gemeenschappelijke regelingen:

Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De samenwerkende partners streven een kwalitatief hoogwaardig stelsel van kleinschalig collectief vervoer na. Zij willen daarmee voorzien in de behoefte aan openbaar vervoer, de instandhouding en de verbetering van de bereikbaarheid van de kleine kernen en het aanbod van adequate en efficiënte vervoersvoorzieningen voor diverse doelgroepen.
Financieel belang	De bijdrage beheerskosten in 2019 is geraamd op € 7.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2019 € 871.000 / 31-12-2019 € 871.000 Er is geen balans opgenomen met begin en eindstanden in de Begroting 2019. Daarom is de beginstand gelijk aan de eindstand. de stand van het eigen vermogen is weergegeven bij berekening van het solvabiliteitsratio.
Vreemd vermogen	N.V.T. De GR-KCV maakt geen gebruik van leningen, kortlopend dan wel langlopend volgens de begroting 2019..
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De begroting 2019 sluit zonder saldo. Het jaar 2017 kende een positief resultaat van € 362.485. Dit is aan het eigen vermogen toegevoegd.
Risico's	In 2018 worden bestuurlijke keuzes gemaakt over het al dan niet verlengen van het contract met ZCN Totaalvervoer en over de toekomst van de mobiliteitsstructuur in onze regio. Dit kan leiden tot een nieuwe aanbesteding voor de nieuwe mobiliteitsstructuur. Als dat zo is moet een aanbestedingstraject worden doorlopen. Wat de kosten hiervoor zijn is nog niet bekend.

GGD Hart voor Brabant	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de openbare gezondheidszorg.
Financieel belang	De bijdrage 2019 is geraamd op € 332.000 Dit bedrag is als volgt opgebouwd: Algemene gezondheidszorg € 322.000 Lokaal gezondheidsbeleid € 10.000
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2019 € 9.276.000 / 31-12-2019 € 8.666.000 Er is geen balans opgenomen in de Begroting 2019. Tevens is er geen indicatie van het eigen vermogen gegeven. Het eigen vermogen dat hier is vermeld is een optelsom van de algemene en bestemmingsreserves Verdere cijfers over het begrotingsjaar 2019 zijn niet beschikbaar.
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2019 € €8.980.000 / 31-12-2019 € €8.980.000

	Er is geen balans opgenomen met begin en eindstanden in de Begroting 2019. Daarom is de beginstand gelijk aan de eindstand.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Voor 2019 is een sluitende begroting aangeboden. Over 2017 is een batig resultaat behaald van € 330.000 en toegevoegd aan de algemene reserve.
Risico's	De begroting van de GGD bevat een paragraaf weerstandsvermogen. De risico's zijn hierin in beeld gebracht en zijn beperkt.

Werkvoorzieningschap Noordoost Brabant	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorzieningen in deze regio. Het O.L. verzorgt de administratie en gebruikt voor plaatsing van kandidaten haar eigen uitvoeringsorganisatie, de IBN-holding B.V.
Financieel belang	De bijdrage 2019 is geraamd op € 3.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2019 € 27.047.800 / 31-12-2019 € 27.047.800
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2019 € 3.968.700 / 31-12-2019 € 3.968.700
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het geraamde EMU saldo over 2019 is €145.000 Over 2017 is een nadelig bedrijfsresultaat gerealiseerd van € 545.100 voor resultaatbestemming.
Risico's	Sinds 1 januari 2015 (Participatiewet) kunnen er geen mensen meer in de Wsw instromen. Dit geldt ook voor mensen met een Wsw-indicatie die op de wachtlijst stonden voor een Wsw-plek. Zij krijgen mogelijk bijstand. Bestaande Wsw'ers met een vast dienstverband houden hun baan en hun salaris.

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het openbaar lichaam is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van de fysieke leefomgeving en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Brabant Noord.
Financieel belang	De bijdrage 2019 is geraamd op € 308.400 Dit bedrag is als volgt opgebouwd: Kosten diensten door derden € 2.500 Kosten vergunningen agrarisch € 125.000 Kosten handhaving € 160.000 Bijdrage SSIB € 7.500 Monitoring gebiedsvisie € 5.900 Bijdrage ODBN col.taak € 7.500
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2018 € 6.052.000 / 31-12-2018 €5.425.000 Begroting 2019 nog niet ontvangen. Recentere gegevens zijn niet bekend.
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2018 € 17.950.000 / 31-12-2018 € 17.781.000 Begroting 2019 nog niet ontvangen. Recentere gegevens zijn niet bekend.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Ten tijden van het opstellen van deze paragraaf was de begroting 2019 nog niet beschikbaar.
Risico's	De accountant van de ODBN heeft nog geen goedkeurende verklaring van de jaarrekening 2017 ODBN afgegeven (per juli 2018). Inmiddels wel bekend dat het nadeel voor een groot deel ook structureel van aard is. Dit is

	geconstateerd op basis van een extern onderzoek naar de financiële gang van zaken ODBN. Op basis van dit onderzoek zal de ODBN maatregelen moeten nemen. Dit zal effect hebben op de bijdragen van de deelnemers/eigenaren. De verwachting is dat in het laatste kwartaal 2018 de uitkomsten van het onderzoek en daarmee de bijdrages voor de deelnemers zullen veranderen. De ODBN signaleert een mogelijke structurele stijging van de kosten met 15% - 20%. Deze verwachte kostenstijging is reeds in de begroting 2019 opgenomen.
--	--

Brabant Historisch Informatiecentrum	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het behouden, bewerken en benutten van de archiefbescheiden opgenomen in de rijksarchiefbewaarpplaats in de provincie Noord-Brabant en de archiefbewaarpplaatsen van de deelnemende gemeenten en waterschappen. Daarnaast in volgorde van prioriteit: verbetering van de digitale dienstverlening, het archief als informatiecentrum en verbetering van de lokale dienstverlening.
Financieel belang	De bijdrage 2019 is geraamd op € 34.200.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2019 € 514.000 / 31-12-2019 € 514.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2019 € 2.639.000 / 31-12-2019 € 2.466.000 De opgenomen bedragen vreemd vermogen zijn exclusief overlopende passiva.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Er is een sluitende begroting 2019 gepresenteerd
Risico's	Het BHIC heeft in haar paragraaf weerstandsvermogen de risico's benoemd. Deze zijn beperkt.

Veiligheidsregio Brabant-Noord	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer en Veiligheidsbureau Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio Brabant-Noord en het Gemeenschappelijk Meldcentrum Brabant-Noord. In de Veiligheidsregio werken gemeenten, de GGD en de Nationale Politie met hen samen op het gebied van brandweertzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en meldkamers. Voorts werken ook het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid in de veiligheidsregio samen.
Financieel belang	De bijdrage 2019 is geraamd op € 584.400 Dit bedrag is als volgt opgebouwd: Brandweer Brabant-Noord € 550.200 GHOR € 19.300 GMC € 14.900
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2019 € 6.555.310 / 31-12-2019 € 6.192.876
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2019 € 16.680.611 / 31-12-2019 € 15.431.749
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De uitgaven over de onderdelen brandweer, GHOR, GMC en bevolkingszorg worden verdeeld op basis van het aantal inwoners, waardoor het exploitatieresultaat in 2019 nihil is. Resultaat begroting 2019 -€ 57.000 Over 2017 is een batig resultaat behaald van € 490.000 voor resultaatbestemming
Risico's	De ontwikkelingen op het vlak van de Wet normalisering rechtspositie

	ambtenaren (hierna: Wnra) hebben gevolgen voor het personeel van de Veiligheidsregio. De Wnra kan leiden tot het (gedeeltelijke of volledig) einde van vrijwillige brandweer en een kostenstijging van 30% tot 50%.
--	---

Regionale Ambulance Voorziening (RAV)	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg die tijdig ter plaatse is
Financieel belang	Sinds 2012 wordt er geen gemeentelijke bijdrage gevraagd.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2019 € 13.036.415 / 31-12-2019 € 12.925.415
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2019 € 21.593.000 / 31-12-2019 € 30.593.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2019 is een sluitende begroting aangeboden ná beschikking over een reserve van € 111.000. In de jaarrekening 2017 is een batig saldo opgenomen van € 473.269 wat toegevoegd is aan verschillende reserves.
Risico's	De vergunning op grond van de Tijdelijke wet ambulancezorg is verlengd tot 2021. Op basis van een onderzoek door SiRM zal de minister van VWS naar verwachting in 2018 een definitief besluit nemen over de ordening en inrichting van de ambulancezorg. Het risico bestaat dat de RAV een of beide vergunningen verliest. Alle personeel zal dan overgaan naar de nieuwe vergunninghouder. Dit geldt ook voor het wagenpark en gebouwen. Mocht een opvolgende partij wagens, materieel en dergelijke niet willen overnemen, dan kunnen de reserves van de RAV deze desintegratiekosten dekken. Het risico wordt ingeschat op € 4,37 miljoen.

Leerplicht en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RBL BNO)	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het algemeen resultaat dat beoogd wordt, is een goede handhaving van de leerplichtwet en aanpak van voortijdig schoolverlaten. Dit geldt voor al het onderwijs: basisscholen, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs (ROC's). De geformuleerde ambities voor de periode 2018-2020 zijn: - Onze regio heeft het laagste percentage voortijdig schoolverlaters in Nederland; - In onze regio zit geen enkel leerplichtig kind langer dan drie maanden thuis zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg; - In onze regio komt geen kwetsbare jongere (16-23) tussen wal en schip: Alle jongeren die niet in staat zijn om een startkwalificatie te behalen zijn in beeld en hebben een duurzame werkplek, passende dagbesteding of volgen een traject naar werk of zorg.
Financieel belang	De bijdrage 2019 is geraamd op € 24.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2017 € 137.609 / 31-12-2017 € 173.367 De begroting 2019 kent géén balans of vermelding naar eigen vermogen. Recentere gegevens zijn niet bekend.
Vreemd vermogen	N.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De begroting 2019 is sluitend aangeboden.
Risico's	In 2019 worden de kosten voor verzuim 18+ en het monitoren van kwetsbare jongeren gedekt vanuit incidentele middelen uit het regionale VSV-convenant en aanpak jeugdwerkloosheid. De incidentele middelen uit het VSV-convenant zijn ook voor 2019 zeker. Over de incidentele middelen uit de aanpak jeugdwerkloosheid wordt medio 2018 een besluit genomen.

Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost Brabant 2015	
Bestuurlijk belang	De colleges geven de centrumgemeente Den Bosch mandaat en volmacht om binnen het in deze regeling vastgestelde kader de genoemde taken en opdracht uit te voeren, uiteraard begrensd door wetgeving, jurisprudentie en vooraf vastgestelde financiële kaders
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van de individuele voorzieningen en de flexibele jeugdhulp, volgens het systeem van bestuurlijk aanbesteden.
Financieel belang	De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats naar rato van het aantal jeugdigen 0 t/m 17-jarigen.
Eigen vermogen	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	n.v.t.
Risico's	Niet bekend

Centrumregeling Wmo Brabant Noordoost-oost 2015	
Bestuurlijk belang	De colleges van B&W geven de centrumgemeente Oss mandaat en volmacht om binnen het in deze regeling vastgestelde kader de genoemde taken en opdracht uit te voeren. De portefeuillehouders Wmo maakt deel uit van het reguliere overleg.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van ondersteuning in het kader van de Wmo volgens het systeem van bestuurlijk aanbesteden.
Financieel belang	De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats naar rato van het ontvangen rijksbudget Wmo.
Eigen vermogen	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	n.v.t.
Risico's	Niet bekend

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De BSOB voert voor onze gemeente taken uit op het gebied van het waarderen van onroerende zaken en het heffen en innen van belastingen.
Financieel belang	De bijdrage 2019 is geraamd op € 133.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2017 € 1.414.000 / 31-12-2017 € 1.002.000 De begroting 2019 kent géén balans of vermelding naar eigen vermogen. Recentere gegevens zijn niet bekend.
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2017 € 9.402.000 / 31-12-2017 € 11.174.000 De begroting 2019 kent géén balans of vermelding naar vreemd vermogen. Recentere gegevens zijn niet bekend.

De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het geraamde EMU saldo over 2019 is € 57.000 Het exploitatieresultaat begroting 2019 is € 1.370.250
Risico's	De kostenverdeling tussen alle deelnemers wordt jaarlijks bijgesteld. Een werkgroep is op zoek naar een andere methodiek van de kostenverdeling. Het is de bedoeling dat de nieuwe regeling per 2019 wordt ingevoerd.

Openbaar Onderwijs Oost Brabant	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Coördinatie en uitoefening bevoegd gezag openbaar onderwijs in Bernheze, Oss, St. Oedenrode, Uden, Veghel, Boekel en Landerd.
Financieel belang	Allen gezamenlijk.
Eigen vermogen	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Er worden geen kosten gemaakt
Risico's	N.v.t.

Bestuurscommissie Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Organiseren en coördineren van inzameling en verwerking van huishoudelijk afval
Financieel belang	De bijdrage 2019 is geraamd op € 378.000.
Eigen vermogen	Zie ODBN
Vreemd vermogen	Zie ODBN
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Zie ODBN
Risico's	De kosten afvalverwerking worden voor 100% doorberekend in de tarieven reinigingsrechten

Privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden:

Vennootschappen en coöperaties

Brabant Water N.V.	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Watervoorziening
Financieel belang	In verband met de solvabiliteit van Brabant Water is besloten de jaarresultaten toe te voegen aan de algemene reserve. Er vindt geen uitkering van dividend meer plaats.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2017 € 577.940.000 / 31-12-2017 € 609.107.000 Recentere gegevens zijn niet bekend.
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2017 € 399.576.000 / 31-12-2017 € 438.726.000 Recentere gegevens zijn niet bekend.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2017 is een batig resultaat gepresenteerd van € 31.167.000. Recentere gegevens zijn niet bekend. De begroting 2019 was nog niet bekend bij het opstellen van de paragraaf verbonden partijen..
Risico's	Zowel de bestuurlijke inbreng, als het financieel risico is te verwaarlozen.

Stichtingen en verenigingen

Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Deze stichting is opgericht om een betere afstemming tussen partners op het terrein van veiligheid te bereiken (politie, gemeenten, openbaar ministerie en diverse welzijnsinstellingen). De meerwaarde van de samenwerking van organisaties op een fysieke locatie ligt in de sluitende aanpak van criminaliteit en overlast en de aanpak van de achterliggende problemen bij de betrokkenen. Door het bundelen van activiteiten ontstaat een compleet zicht op de situatie van daders, overlastgevers en slachtoffers, zodat het mogelijk wordt om gezamenlijk en geïntegreerd te handelen
Financieel belang	De bijdrage 2019 is geraamd op € 7.600.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2017 € 183.856 / 31-12-2017 € 150.858 Recentere gegevens zijn niet bekend. Er is geen balans opgenomen in de Begroting 2019. Tevens is er geen indicatie van het eigen vermogen gegeven.
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2017 € 60.500 / 31-12-2017 € 101.314 Recentere gegevens zijn niet bekend. Er is geen balans opgenomen in de Begroting 2019. Tevens is er geen indicatie van het vreemd vermogen gegeven.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2017 is een positief resultaat van € 32.998 behaald. Voor 2019 is een sluitende begroting aangeboden.
Risico's	Uit de begroting 2019 blijkt niet of het aantal fte voldoende is om de procesregie uit te kunnen voeren. De verwachting is dat de komende jaren het aantal casussen toeneemt qua aantal en complexiteit.

Vereniging van eigenaren Octopus	
Bestuurlijk belang	Ambtelijk

Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het regelen van het onderhoud en alle andere gemeenschappelijke belangen van de eigenaren
Financieel belang	De bijdrage 2018 is geraamd op € 8.000.
Eigen vermogen	N.v.t. geen begroting / jaarrekening bekend
Vreemd vermogen	N.v.t. geen begroting / jaarrekening bekend
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	N.v.t. geen begroting / jaarrekening bekend
Risico's	N.v.t.

Stichting AgriFood Capital	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regio heeft ten doel het bevorderen en stimuleren van de regionale economische ontwikkeling in de regio Noordoost-Brabant. Dit doel wordt verwezenlijkt door de ontwikkeling van projecten en programma's, het stimuleren van economische samenwerking en innovatie, actieve werving van economische activiteiten en ondernemingen, het initiëren, adviseren en bemiddelen bij subsidies en ander overheidsinstrumentarium, het verstrekken van bijdragen om niet en risicodragende investeringen in (projectmatige) economische activiteiten en ondernemingen en alle andere activiteiten en werkzaamheden die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling. Daarnaast is er nog een bestuursconvenant met gemeenten en waterschappen.
Financieel belang	De bijdrage 2019 is geraamd op € 42.000. Naast de reeds bestaande 5*regio en de streeknetwerken, waarvoor we € 3 per inwoner bijdragen, leveren we voor 2019 ook een bijdrage van € 1 per inwoner voor de arbeidsmarkt.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2017 € 333.303 / 31-12-2017 € 18.833 Recentere gegevens zijn niet bekend.
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2017 € 2.409.566 / 31-12-2017 € 1.622.473 Recentere gegevens zijn niet bekend.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De begroting 2019 sluit zonder saldo.
Risico's	Niet bekend

4.8 Grondbeleid

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van programma's zoals bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening en woningbouw en investeringen op maatschappelijke terreinen. Het grondbeleid heeft daarnaast natuurlijk een grote financiële impact. De grondexploitatie, inclusief de resultaten hieruit, vormen meer en meer een belangrijk onderdeel van de totale exploitatie.

Gelet op de risico's, zeker in relatie tot de omvang van de bedragen, waarover het op dit terrein gaat, is niet voor niets een afzonderlijke paragraaf over het grondbedrijf verplicht gesteld.

4.8.1 Visie

Taak van het grondbedrijf is het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van een aantrekkelijke gemeente. De gemeente Boekel heeft de komende jaren nog een fors woningbouwprogramma te realiseren. Volgens de prognoses zullen tot 2030 nog een 900 tot 1000-tal woningen gebouwd moeten worden. Binnen onze huidige complexen inclusief plan De Run is er niet voldoende ruimte meer voor deze aantallen woningen. Wij hebben op basis van een eerste ruimtelijke verkenning gekozen voor de ontwikkeling van de omgeving De Burgt. Dit plangebied grenst aan de gerealiseerde plannen de Donk en Lage Schoense. Gevolg is dat wij ten aanzien van het passief grondbeleid een actievere aangepaste insteek gaan volgen. Deze insteek gaat ook op voor de ontwikkeling van het centrumplan aan het Sint Agathaplein, waar gedacht wordt aan een totale metamorfose van de winkelplint en een aanzienlijke toevoeging van appartementen.

Waar het strategisch gemeentelijk van belang is, zal afgewogen worden of grondpositie of ontwikkelingen door derden of in combinatie met de gemeente, noodzakelijk of gewenst is. Het spreekt voor zich dat eventueel gemaakte of te maken kosten door de gemeente bij grondexploitatie met derden verrekend zullen worden via een overeenkomst of vast te stellen exploitatieplan.

Momenteel is nog beperkt grond beschikbaar voor vestiging van bedrijven. Voor de toekomst zal worden gekeken naar een uitbreiding van het bedrijventerrein De Vlonder met een passende Boekelse maat.

De lopende en geplande projecten in exploitatie binnen de Gemeente Boekel zijn:

- De Donk fase 1 (in afronding)
- De Donk fase 2
- Peelhorst
- De Run
- Bedrijventerreinen Boekel (Vlonder West fase 3)
- Bedrijventerreinen Venhorst (Kraaiendonk)
- De Driedaagse
- De Schutboom
- Centrumplan, Sint Agathaplein

Overige projecten die nog niet in exploitatie genomen zijn binnen de Gemeente Boekel:

- De Burgt
- De uitbreiding van het bedrijventerrein in Boekel is mede afhankelijk van de aanleg van de randweg. Een locatie aan "Lage Raam" is hiervoor in beeld.

Naast projecten van de gemeente Boekel worden er ook door particulieren projecten geïnitieerd, de zogenaamde passieve complexen. Hierbij ligt het initiatief bij de particulier. In de huidige matige markt zien we dat de daadwerkelijke realisatie een proces van lange adem is.

- Buskensstraat en omgeving
- Daniël de Brouwerstraat
- Het woningbouwplan Centrum-Oost fase 1 en Centrum-Oost fase 2
- Appartementen Kerkstraat-Noord (boven Aldi)
- Bergstraat (levensloopbestendige woningen)
- Entree Lage Schoense
- Ontwikkeling bedrijventerrein Zandhoek
- Tuinstraat (1 extra woning)
- Schutboom (2 woningen)
- Sint Josephplein (commerciële ruimte)

- Sint Josephplein (9 appartementen)
- Julianastraat/Vlonder (8 appartementen)
- Dooleggen (uitkijkwoningen – Peelrand Wonen)

De gemeente Boekel sluit of heeft zogenoemde exploitatie overeenkomsten afgesloten met deze (particuliere) ontwikkelaars. Hierin wordt afgesproken onder welke voorwaarden en vergoeding van kosten de gemeente haar medewerking wil verlenen aan het initiatief.

Gronduitgifte

Het plan De Donk is nagenoeg compleet volgebouwd. Nieuwe uitgifte van kavels is voorzien in het bestemmingsplan De Run. In het plan Peelhorst te Venhorst is nog keuze aan kavels.

4.8.2 Beleid inzake reserve en risico

In de gemeente Boekel is sprake van zeer omvangrijke activiteiten in het kader van grondexploitatie. Binnen de grondbedrijf rapportage is uitsluitend sprake van actieve complexen.

Alle complexen voorzien in de geprognosticeerde behoefte aan woningen en bedrijven. De omvangrijke activiteiten leiden ook tot een flinke boekwaarde. De boekwaarde per 31 december 2017 op de actieve complexen is circa € 9.567.145. In onderstaande tabel is daarvan een detaillering gegeven.

GRONDBEDRIJF COMPLEXEN	Boekwaarde 31-12-2017
Woningbouw	
De Donk (fase 1)	138
De Donk (fase 2)	416.820
Peelhorst	1.145.297
De Run	3.431.553
Irenestraat Boekel	-/- 77.978
Bedrijventerrein	
De Vlonder West (fase 3)	801.031
Venhorst Bedrijventerrein	492.748
MIX	
Schutboom	1.657.657
De Driedaagse	1.699.869
Centrumplan	0
TOTAAL	9.567.145

Tabel 1: Boekwaarde per d.d. 31.12.2017

In de afgelopen jaren zijn forse investeringen gedaan in het kader van dorpsontwikkeling en grondexploitatie. Bij de ontwikkeling van de gebieden zijn in beperkte mate particuliere partijen betrokken. Met name plannen zoals de Donk, Peelhorst, de Run, de Driedaagse, Schutboom en de bedrijventerreinen kenmerken zich door een lange looptijd en grote investeringen. Naar aanleiding hiervan is het noodzakelijk dat jaarlijks een toets wordt uitgevoerd op het beschikbare weerstandsvermogen voor grondexploitatie.

Het nemen van risico's zal niet alleen moeten worden gezien in relatie tot het grondbedrijf, maar tevens in relatie tot andere geprioriteerde of te prioriteren plannen / projecten in Boekel. Tegen deze achtergrond achten wij het noodzakelijk dat het beschikbare weerstandsvermogen wordt getoetst en gerapporteerd, in het kader van de grondexploitatie.

Weerstandsvermogen

Er is een berekening / inschatting gemaakt van het gewenste weerstandsvermogen versus beschikbare middelen. Deze analyse laat een overschot zien op het wenselijk weerstandsvermogen van circa € 138.290.

Let wel; het bepalen van het weerstandsvermogen is een andere benadering van de cijfers dan de cijfers welke de resultaten van de jaarlijkse grondbedrijf rapportage weergeven. Het gaat hier om een wenselijk weerstandsvermogen waarbij de berekening / becijfering gestoeld is op inschattingen en aannames van toekomstige ontwikkelingen.

Risicoanalyse

De prioriteit zal liggen bij het beperken van de risico's en het afwegen van mogelijke investeringen. Het vaststellen van de jaarlijkse grondexploitatie door de raad is een belangrijk instrument voor de raad om de koers uit te zetten en adequaat te kunnen sturen op risico's. Uit de grondbedrijf rapportage blijkt dat de komende jaren een gefaseerde en beperkte uitgifte van zowel woningbouw kavels als bedrijfskavels is voorzien. De verwachting is dat de komende jaren de prognoses worden gerealiseerd. Echter verdere afboekingen en / of het vormen van voorzieningen kan toch op bepaalde projecten noodzakelijk zijn.

Overigens blijkt uit de cijfers van de Provincie dat Boekel niet te maken heeft met een krimp scenario en als een van de weinige gemeenten nog in inwonertal zal groeien tot 2042. De woningbehoefte is dus wel degelijk aanwezig.

Woningen	2019	2020	2021	2022
Rijwoning / Sociale huur	34 won	9 won	10 won	0 won
Tweekapper	4 won	4 won	2 won	0 won
Vrijstaand / vrije kavel	3 won	5 won	5 won	5 won
Particuliere ontwikkeling	18 won	1 won	27 won	25 won
TOTAAL AANTAL WONINGEN	59 won	10 won	44 won	30 won

Tabel 2 uitgifte planning woningbouw cf grondbedrijf rapportage 2018

Bedrijfskavels	2019	2020	2021	2022
De Vlonder West (fase 3)	2.644 m²	2.180 m²		
Bedrijfskavel	2.644 m ²	2.180 m ²		
Venhorst Bedrijventerrein	1.161 m²	4.358 m²		
Bedrijfskavel	1.161 m ²			
Particuliere ontwikkeling		4.358 m ²		
Neerbroek / Vlonder		3.300 m²	2.500 m²	6.000 m²
Bedrijfskavel		3.300 m ²	2.500 m ²	6.000 m ²
Schutboom			5.029 m²	2.957 m²
Bedrijfskavel			5.029 m ²	2.957 m ²
De Driedaagse	2.162 m²	2.000 m²	2.790 m²	2.092 m²
Bedrijfskavel	2.162 m ²	2.000 m ²	2.790 m ²	2.092 m ²
TOTAAL AANTAL M² BEDRIJFSKAVELS	5.967 m²	11.838 m²	10.319 m²	11.049 m²

Tabel 3 uitgifte planning m² bedrijfskavels cf grondbedrijf rapportage 2018

De Raad heeft meerdere instrumenten voor het beheersen van de grondexploitatie. Zo kennen we de jaarlijkse beoordeling van het weerstandsvermogen in combinatie met de jaarlijkse vaststelling van de geactualiseerde grondexploitaties en informatie over de actuele ontwikkelingen gedurende het jaar. We rekenen per jaar met een grondwaarde stijging van 1.5% tot 2021 en daarna jaarlijks met 1%.

Reserves

De algemene reserve van het grondbedrijf en de vaste reserve van het grondbedrijf blijven intact en kunnen eventueel worden aangewend voor de dekking van toekomstige risico's.

Bijlage A - Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder

Progr.	Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder
Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid				
A	0.	<i>Bestuur en ondersteuning</i>		
A	0.1	Bestuur	Burgemeester Bos	Jo Marcic Margie Philipse
A	0.2	Burgerzaken	Burgemeester Bos	Ton Klomp
A	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Burgemeester Bos	Hans van Zutven
A	0.4	Overhead	Burgemeester Bos	Jo Marcic Margie Philipse
A	0.5	Treasury	Burgemeester Bos	Ton Klomp
A	0.61	OZB woningen	Burgemeester Bos	Ton Klomp
A	0.62	OZB niet-woningen	Burgemeester Bos	Ton Klomp
A	0.63	Parkeerbelasting	Burgemeester Bos	Ton Klomp
A	0.64	Belastingen overig	Burgemeester Bos	Ton Klomp
A	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Burgemeester Bos	Ton Klomp
A	0.8	Overige baten en lasten	Burgemeester Bos	Ton Klomp
A	0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	Burgemeester Bos	Ton Klomp
A	0.10	Mutaties reserves	Burgemeester Bos	Ton Klomp
A	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	Burgemeester Bos	Ton Klomp
A	1.	<i>Veiligheid</i>		
A	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Burgemeester Bos	Jo Marcic
A	1.2	Openbare orde en veiligheid	Burgemeester Bos	Jo Marcic
Programma B - Verkeer en vervoer				
B	2.	<i>Verkeer, vervoer en waterstaat</i>		
B	2.1	Verkeer en vervoer	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven
B	2.2	Parkeren	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven
B	2.3	Recreatieve havens	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven
B	2.4	Economische havens en waterwegen	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven
B	2.5	Openbaar vervoer	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven
Programma C - Economie & VHROSV				
C	3.	<i>Economie</i>		
C	3.1	Economische ontwikkeling	Wethouder Buijsse	Hans van Zutven
C	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Wethouder Buijsse	Hans van Zutven
C	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Wethouder Buijsse	Hans van Zutven
C	3.4	Economische promotie	Wethouder Buijsse	Hans van Zutven
C	8.	<i>Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing</i>		
C	8.1	Ruimtelijke ordening	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven
C	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven
C	8.3	Wonen en bouwen	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven
Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie				
D	4.	<i>Onderwijs</i>		
D	4.1	Openbaar basisonderwijs	Wethouder Willems	Hans van Zutven
D	4.2	Onderwijshuisvesting	Wethouder Willems	Hans van Zutven
D	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Wethouder Willems	Hans van Zutven
D	5.	<i>Sport, cultuur en recreatie</i>		
D	5.1	Sportbeleid en activering	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven
D	5.2	Sportaccommodaties	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven
D	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven
D	5.4	Musea	Wethouder Willems	Hans van Zutven
D	5.5	Cultureel erfgoed	Wethouder Willems	Hans van Zutven
D	5.6	Media	Wethouder Willems	Hans van Zutven
D	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven

Bijlage A - Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder

Progr.	Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder
Programma E - Sociaal domein				
<i>E</i>	<i>6.</i>	<i>Sociaal domein</i>		
E	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven
E	6.2	Wijkteams	Wethouder Willems	Hans van Zutven
E	6.3	Inkomensregelingen	Wethouder Willems	Hans van Zutven
E	6.4	Begeleide participatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven
E	6.5	Arbeidsparticipatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven
E	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Wethouder Willems	Hans van Zutven
E	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Wethouder Willems	Hans van Zutven
E	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Wethouder Willems	Hans van Zutven
E	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Wethouder Willems	Hans van Zutven
E	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Wethouder Willems	Hans van Zutven
Programma F - Volksgezondheid en milieu				
<i>F</i>	<i>7.</i>	<i>Volksgezondheid en milieu</i>		
F	7.1	Volksgezondheid	Wethouder Willems	Hans van Zutven
F	7.2	Riolering	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven
F	7.3	Afval	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven
F	7.4	Milieubeheer	Wethouder Buijsse	Hans van Zutven
F	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Wethouder Tielemans	Hans van Zutven

Bijlage B - Overzicht van reserves & voorzieningen

Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023

Nummer	SALDO VAN REKENING						
980310	Saldo van de rekening algemene dienst	3.351.000	0	0	0	0	0
	TOTAAL SALDO VAN REKENING	3.351.000	0	0	0	0	0

	ALGEMENE RESERVES						
980010	Vaste reserve	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
980011	Algemene reserve	4.971.240	2.310.750	2.310.750	2.310.750	2.310.750	2.310.750
980060	Vaste reserve grondbedrijf	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261
980061	Algemene reserve grondbedrijf	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110
	TOTAAL ALGEMENE RESERVES	8.045.611	5.385.121	5.385.121	5.385.121	5.385.121	5.385.121

	OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES						
980230	BoeCult	45.397	50.397	55.397	60.397	65.397	70.397
980231	Monumentenbeleid	37.500	37.500	37.500	37.500	37.500	37.500
980233	Fonds kunst & cultuur	145.831	135.831	125.831	115.831	110.831	105.831
980234	Fonds bovenwijkse voorzieningen	17.627	17.627	17.627	17.627	17.627	17.627
980235	Fonds groen voor rood	30.404	20.404	15.404	15.404	15.404	15.404
980236	Pensioen gewezen wethouder	157.861	144.685	126.404	104.708	83.012	61.316
980237	Vitaal buitengebied Boekel	131.427	121.427	121.427	121.427	121.427	121.427
980238	Risicoafdekking BoekelNet	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
980239	Egalisatiereserve Stg. Speeltrein	60.879	60.879	60.879	60.879	60.879	60.879
	TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES	726.927	688.751	660.470	633.774	612.078	590.382

	VOORZIENINGEN						
980410	Wegbeheer	425.848	353.869	333.057	549.946	648.349	746.752
980411	Onderhoud gebouwen	193.210	106.199	152.913	151.180	131.593	152.988
980412	Pensioenverplichtingen	527.516	569.016	629.016	689.016	749.016	809.016
980413	Verliesgevende complexen	2.273.000	6.373.000	6.373.000	6.373.000	6.373.000	6.373.000
980414	Gemeentelijk rioleringsplan	0	0	0	0	0	0
980415	Afvalstoffenheffing	259.880	259.880	259.880	259.880	259.880	259.880
980416	Nog te maken kosten afgesloten complexen	52.784	52.784	52.784	52.784	52.784	52.784
980510	Dubieuze debiteuren	196.577	196.577	196.577	196.577	196.577	196.577
	TOTAAL VOORZIENINGEN	3.928.816	7.911.326	7.997.228	8.272.383	8.411.199	8.590.997

	RECAPITULATIE						
	SALDO VAN REKENING	3.351.000	0	0	0	0	0
	ALGEMENE RESERVES	8.045.611	5.385.121	5.385.121	5.385.121	5.385.121	5.385.121
	OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES	726.927	688.751	660.470	633.774	612.078	590.382
	VOORZIENINGEN	3.928.816	7.911.326	7.997.228	8.272.383	8.411.199	8.590.997
	TOTAAL GENERAAL	16.052.353	13.985.197	14.042.818	14.291.278	14.408.398	14.566.500

Bijlage C - Specificatie mutaties reserves en voorzieningen		Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	
S=structureel / I=incidenteel		S/I	01-01-'18	2018	01-01-'19	2019	01-01-'20	2020	01-01-'21	2021	01-01-'22	2022	01-01-'23
980310: Saldo van de rekening algemene dienst			3.351.000	-3.351.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo Algemene Dienst 2017			3.351.000	-3.351.000									
980010: Vaste reserve			1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000
Geen mutaties													
980011: Algemene reserve			4.971.240	-2.660.490	2.310.750	0	2.310.750	0	2.310.750	0	2.310.750	0	2.310.750
Centrum ontwikkeling		I		-59.490		0		0		0		0	
Overhevelen voorziening ivm Centrum ontwikkeling		I		-4.100.000		0		0		0		0	
Voordelig saldo rekening 2017		I		3.351.000		0		0		0		0	
Afkopen overeenkomst - IV Langstraat		I		-1.852.000		0		0		0		0	
980060: Vaste reserve grondbedrijf			401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261
Geen mutaties													
980061: Algemene reserve grondbedrijf			1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110
Geen mutaties													
980230: BoeCult			45.397	5.000	50.397	5.000	55.397	5.000	60.397	5.000	65.397	5.000	70.397
Van reserve Fonds kunst en cultuur		S		5.000		5.000		5.000		5.000		5.000	
980231: Monumentenbeleid			37.500	0	37.500	0	37.500	0	37.500	0	37.500	0	37.500
Geen Mutaties													
980233: Fonds kunst en cultuur			145.831	-10.000	135.831	-10.000	125.831	-10.000	115.831	-5.000	110.831	-5.000	105.831
Naar reserve Boecult		S		-5.000		-5.000		-5.000		-5.000		-5.000	
Deelname de Cultuurloper 2017-2020		I		-5.000		-5.000		-5.000		0		0	
980234: Fonds bovenwijkse voorziening			17.627	0	17.627	0	17.627	0	17.627	0	17.627	0	17.627
Geen mutaties													
980235: Fonds groen voor rood			30.404	-10.000	20.404	-5.000	15.404	0	15.404	0	15.404	0	15.404
Plan van aanpak stimuleringskader Groen-Blauwe diensten		I		-10.000		-5.000		0		0		0	
980236: Pensioen gewezen wethouder			157.861	-13.176	144.685	-18.281	126.404	-21.696	104.708	-21.696	83.012	-21.696	61.316
Uitbetaling pensioen gewezen wethouder		S		-13.176		-18.281		-21.696		-21.696		-21.696	

Bijlage C - Specificatie mutaties reserves en voorzieningen		Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	
S=structureel / I=incidenteel		S/I	01-01-'18	2018	01-01-'19	2019	01-01-'20	2020	01-01-'21	2021	01-01-'22	2022	01-01-'23
980237: Vitaal buitengebied Boekel			131.427	-10.000	121.427	0	121.427	0	121.427	0	121.427	0	121.427
Bijdrage Peelrandbreuk		I		-10.000		0		0		0		0	
980238: Risicoafdekking BoekelNet			100.000	0	100.000	0	100.000	0	100.000	0	100.000	0	100.000
Geen mutaties													
980239: Egalisatiereserve Stg. Speeltrein			60.879	0	60.879	0	60.879	0	60.879	0	60.879	0	60.879
Geen mutaties													
980410: Wegbeheer			425.848	-71.979	353.869	-20.812	333.057	216.889	549.946	98.403	648.349	98.403	746.752
<small>De stortingen en ontrekkingen in de voorziening (2017 - 2021) zijn gebaseerd op het wegbeheerplan 2017-2021, Rb. 15.12.2016</small>													
Storting wegbeheer				263.000		313.000		313.000		303.000		303.000	
Uitvoering wegbeheerplan - Planbegleiding				-12.932		-15.896		-4.005		-9.743		-9.743	
Uitvoering wegbeheerplan - Groot onderhoud				-258.647		-317.916		-80.106		-194.854		-194.854	
Actualisatie wegbeheerplan				-12.000		0		-12.000		0		0	
Actualisatie beleid en beheer kabels en leidingen				-7.400		0		0		0		0	
Asfaltonderhoud 2017				-44.000		0		0		0		0	
980411: Onderhoud gebouwen			193.210	-87.011	106.199	46.714	152.913	-1.734	151.180	-19.587	131.593	21.395	152.988
Storting voorziening technisch onderhoud				80.000		80.000		80.000		80.000		80.000	
Groot onderhoud				-167.011		-33.286		-81.734		-99.587		-58.605	
980412: Pensioenverplichting			527.516	41.500	569.016	60.000	629.016	60.000	689.016	60.000	749.016	60.000	809.016
Storting pensioenverplichting				41.500		60.000		60.000		60.000		60.000	
980413: Verliesgevende complexen			2.273.000	4.100.000	6.373.000	0	6.373.000	0	6.373.000	0	6.373.000	0	6.373.000
Storting Centrum ontwikkeling (van Alg.Res.)				4.100.000		0		0		0		0	
980414: Gemeentelijk rioleringsplan			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Geen mutaties													
980415: Afvalstoffenheffing			259.880	0	259.880	0	259.880	0	259.880	0	259.880	0	259.880
Geen mutaties													
980416: Nog te maken kosten afgesloten complexen			52.784	0	52.784	0	52.784	0	52.784	0	52.784	0	52.784
Geen mutaties													
980510: Voorziening dubieuze debiteuren			196.577	0	196.577	0	196.577	0	196.577	0	196.577	0	196.577
Geen mutaties													
Totaal mutaties reserves (exclusief voorzieningen)			8.772.538	-6.069.666	6.073.872	-28.281	6.045.591	-26.696	6.018.895	-21.696	5.997.199	-21.696	5.975.503

Bijlage D - Toelichting aard en reden van reserve en voorziening

ALGEMENE RESERVES

980010 Vaste reserve

De vaste algemene reserve is bestemd voor opvang van tekorten en buffer voor risico's, waarvoor geen voorziening is getroffen. Cf. Nota financieel beleid 2015 (Raadsbesluit 11 december 2014) is de minimale omvang van deze reserve € 100 per inwoner.

980011 Algemene reserve

Deze reserve is vrij aanwendbaar. In de begroting 2019 zijn alle claims tot 2022, voor zover deze per 1 juli 2018 bekend waren, geactualiseerd.

980060 Vaste reserve grondbedrijf

Het doel van deze reserve is om risico's in de grondexploitatie, die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen, op te vangen. Jaarlijks wordt een analyse van de weerstandscapaciteit in relatie tot de hoogte van de vaste reserve grondbedrijf gemaakt.

980061 Algemene reserve grondbedrijf

Deze reserve is vrij aanwendbaar in het kader van de grondexploitatie. In de begroting 2019 zijn alle claims tot 2022, voor zover deze per 1 juli 2018 bekend waren, geactualiseerd.

OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES

980230 Boecult

Dit betreft een egaliseringsreserve, jaarlijks wordt € 5.000 gestort vanuit fonds Kunst en Cultuur. Het exploitatieresultaat wordt jaarlijks via deze reserve afgewikkeld.

980231 Monumentenbeleid

In de vergadering van 20 mei 2008 heeft de raad besloten de reserve Monumentenbeleid te handhaven met een maximum van € 40.000. Doel van deze reserve is het kunnen verstrekken van bijdragen voor behoud van cultuurhistorisch waardevolle panden. Het verlenen van subsidies voor restauratie- en onderhoudswerkzaamheden aan gemeentelijke monumenten valt hieronder.

980233 Fonds kunst & cultuur

De doelstelling van dit fonds is investeringen in andersoortige inrichtingselementen, die een extra kwalitatieve impuls betekenen voor het openbaar gebied: Beeldende Kunst en Cultuur te kunnen bekostigen. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980234 Fonds bovenwijkse voorzieningen

Voor infrastructurele voorzieningen, die méér gebieden omvatten dan alleen het exploitatiegebied van het grondbedrijf en waarbij de uitvoering veelal niet in directe relatie staat met deze grondexploitatie, is dit fonds grote werken gevormd. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980235 Fonds groen voor rood

Voor infrastructurele voorzieningen, die méér gebieden omvatten dan alleen het exploitatiegebied van het grondbedrijf en waarbij de uitvoering veelal niet in directe relatie staat met deze grondexploitatie, is dit fonds grote werken gevormd. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980236 Pensioen gewezen wethouder

Het doel is de dekking van toekomstige pensioenverplichtingen van gewezen wethouder.

980237 Vitaal buitengebied Boekel

Het fonds Vitaal Buitengebied Boekel moet worden besteed aan de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteitsverbetering van het Boekelse buitengebied. Dit kan fysieke kwaliteitsverbetering zijn die voortvloeit uit de Structuurvisie Boekel, uit de Verordening Ruimte of eventuele projecten die voortvloeien uit het uitvoeringsprogramma Vitaal landelijk Boekel.

980238 Risicoafdekking BoekelNet

De garantstelling kent een premieafdracht van € 38.000 per jaar. Deze premie wordt in deze reserve gestort tot een maximaal bedrag van € 100.000, cf. Raadsbesluit 20 november 2012.

980239 Egalisatiereserve Stg. Speeltrein

Dit betreft een egalisatiereserve, jaarlijks wordt een bedrag begroot in de exploitatie van € 15.000. Hiervan zullen de kosten voor onderhoud en vervangingsinvesteringen worden gedekt. De over- en onderschrijdingen zullen worden geëgaliseerd middels deze reserve, Cf. Raadsbesluit 15 december 2016.

VOORZIENINGEN**980410 Voorziening wegbeheer**

Doel van deze voorziening is grote fluctuaties in onderhoudskosten op te vangen (egalisatie). Beleid inzake wegbeheer is verwoord in het wegbeheerplan, Cf. Raadsbesluit 15 december 2016. In deze laatste bijstelling is het onderhoud tot en met 2021 beschreven.

980411 Voorziening onderhoud gebouwen

De gemeente beschikt over financiële beheersplannen voor de gebouwen in eigendom van de gemeente. Om de kwaliteit van de gebouwen op het gewenste niveau te houden is het van belang dat het planmatig onderhoud wordt uitgevoerd in overeenstemming met de onderliggende financiële beheersplannen. In het voorjaar 2018 is het gebouwenbeheersplan opnieuw geactualiseerd en vertaald in de voorjaarsnota 2018.

980412 Voorziening pensioenverplichtingen

Pensioenvoorziening voor de zittende wethouders op basis van actuariële waarde berekeningen.

980413 Voorziening verliesgevende complexen

De voorziening is gevormd voor het af te dekken van verliesgevende grondbedrijfcomplexen, deze wordt jaarlijks geactualiseerd. Bij het vormen van de hoogte van de voorziening is uitgegaan van de notitie grondexploitatie 2016 van de commissie BBV.

980414 Voorziening gemeentelijk rioleringsplan

Uitgangspunt voor deze voorziening is dat de kosten en opbrengsten voor de riolering begrotingstechnisch budgettair neutraal, met uitzondering van de BTW-component, worden opgenomen. Daarop wordt het tarief rioolrecht gebaseerd. Om grote (ongewenste) schommelingen in het tarief van rioolrechten te voorkomen is dit egalisatievoorziening ingesteld.

980415 Voorziening afvalstoffenheffing

Uitgangspunt voor deze voorziening is dat de kosten en opbrengsten voor het inzamelen van afval begrotingstechnisch budgettair neutraal zijn, met uitzondering van de BTW-component. Daarop wordt het tarief afvalstoffenheffing gebaseerd. Om grote (ongewenste) schommelingen in het tarief van afvalstoffenheffing te voorkomen is dit egalisatievoorziening ingesteld.

980416 Voorziening nog te maken kosten afgesloten complexen grondbedrijf

Voor afgesloten grondbedrijf complexen zijn nog te maken kosten geraamd.

980510 Voorziening dubieuze debiteuren

Betreft een voorziening voor dubieuze debiteuren. Met name debiteuren inzake leenbijstand en BSOB, daar waar er een risico is dat men niet aan de betaalverplichtingen (aflossing) kan voldoen.

Bijlage E - Overzicht incidentele lasten en baten

Programma	Omschrijving	2019	2020	2021	2022
SPECIFICATIE Lasten					
A	Bestuur en ondersteuning & Veiligheid -	0	0	0	0
B	Verkeer en vervoer -	0	0	0	0
C	Economie & VHROSV -	0	0	0	0
D	Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie Tijdelijke onderwijs huisvesting	40.000 40.000	0	0	0
E	Sociaal domein -	0	0	0	0
F	Volksgezondheid en milieu -	0	0	0	0
Totaal incidentele lasten		<u>40.000</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

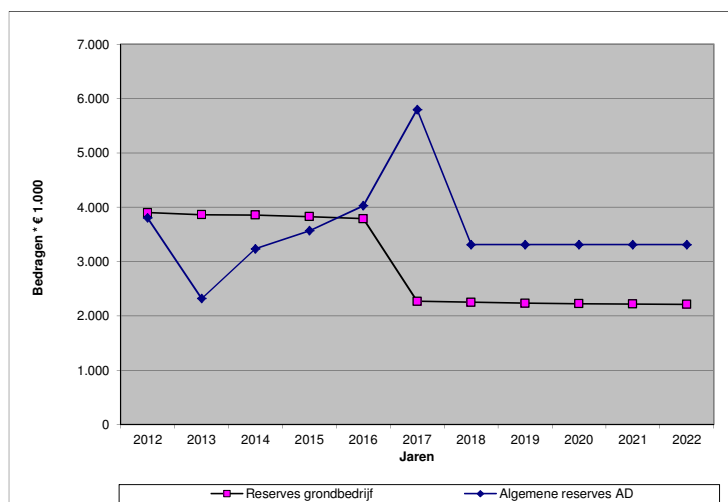
Programma Omschrijving	2019	2020	2021	2022
------------------------	------	------	------	------

SPECIFICATIE Baten

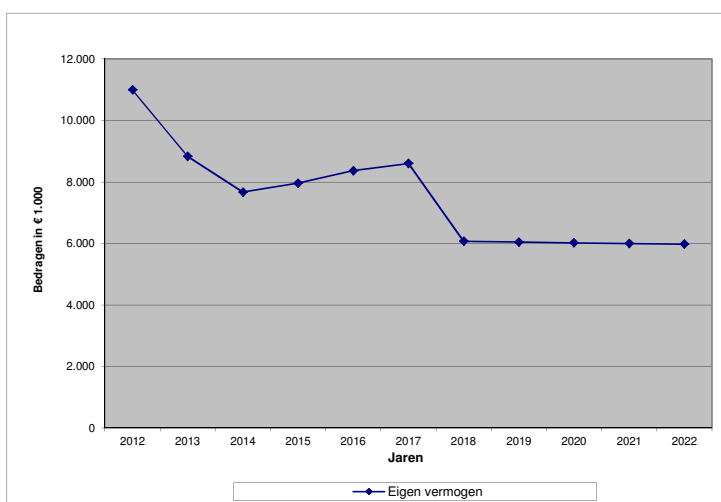
A	Bestuur en ondersteuning & Veiligheid -	0	0	0	0
B	Verkeer en vervoer -	0	0	0	0
C	Economie & VHROSV	250.000	170.000	0	0
	Inbreng gemeentegrond - de Run	200.000	150.000	0	0
	Anterieure en exploitatie overeenkomst(en)	50.000	20.000	0	0
D	Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie -	0	0	0	0
E	Sociaal domein -	0	0	0	0
F	Volksgezondheid en milieu -	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten	250.000	170.000	0	0
	Totaal incidentele baten	250.000	170.000	0	0
	Totaal incidentele lasten	-40.000	0	0	0
	Saldo incidentele baten/lasten	210.000	170.000	0	0

Bijlage F - Ontwikkeling resultaat en Eigen Vermogen

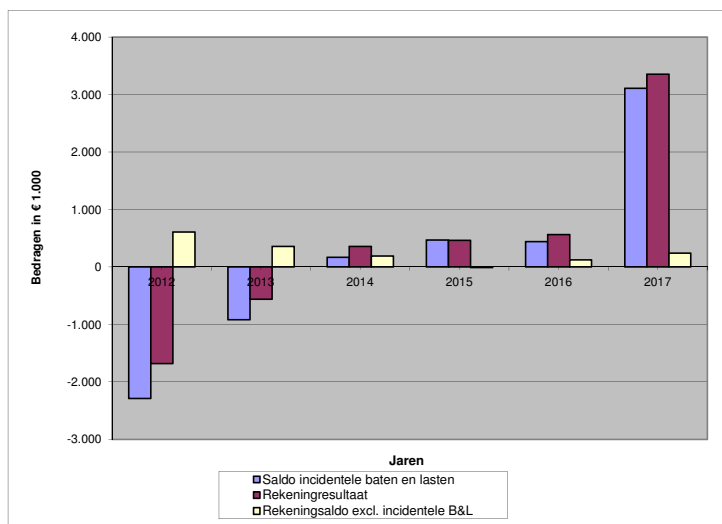
	2012 31-dec	2013 31-dec	2014 31-dec	2015 31-dec	2016 31-dec	2017 31-dec	2018 31-dec	2019 31-dec	2020 31-dec	2021 31-dec	2022 31-dec
Algemene reserve vast	1.413.081	617.647	617.647	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Algemene reserve vrij	2.389.495	1.702.003	2.618.308	2.567.751	3.028.432	4.797.241	2.310.750	2.310.750	2.310.750	2.310.750	2.310.750
SUBTOTAAL	3.802.576	2.319.650	3.235.955	3.567.751	4.028.432	5.797.241	3.310.750	3.310.750	3.310.750	3.310.750	3.310.750
Bestemmingsreserves	3.290.675	2.647.738	579.139	564.609	548.304	533.065	511.888	501.607	484.911	468.215	451.519
Grondbedrijf vast	401.000	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261
Grondbedrijf vrij	1.675.997	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110
Grondbedrijf fondsvorming	1.823.562	1.787.350	1.780.764	1.753.666	1.713.816	193.863	176.863	158.863	148.863	143.863	138.863
SUBTOTAAL	3.900.559	3.861.721	3.855.135	3.828.037	3.788.187	2.268.234	2.251.234	2.233.234	2.223.234	2.218.234	2.213.234
Reserves / EV TOTAAL (excl. rekeningresultaat)	10.993.810	8.829.109	7.670.229	7.960.397	8.364.923	8.598.540	6.073.872	6.045.591	6.018.895	5.997.199	5.975.503
Rekeningresultaat	-1.681.000	-562.000	356.000	461.000	563.000	3.351.000					
Reserves / EV TOTAAL (incl. rekeningresultaat)	9.312.810	8.267.109	8.026.229	8.421.397	8.927.923	11.949.540					
Incidentele baten	835.300	359.100	752.000	1.124.600	1.428.600	3.158.500					
Incidentele lasten	3.123.600	1.277.800	585.000	654.100	986.000	49.600					
SALDO	-2.288.300	-918.700	167.000	470.500	442.600	3.108.900					
Rekeningresultaat (excl. incidentele B&L)	607.300	356.700	189.000	-9.500	120.400	242.100					
SALDO mutatie eigen vermogen	-4.324.279	-1.045.701	-240.880	395.168	506.526	3.021.617					

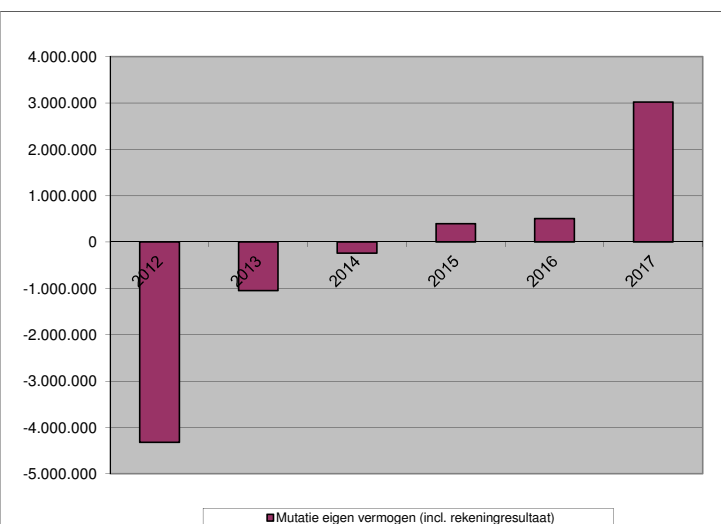
Figuur 1: ontwikkeling van de algemene reserve en reserves grondbedrijf

Figuur 2: ontwikkeling van de reserves / eigen vermogen

Figuur 3: incidentele baten versus rekeningresultaat

Figuur 4: mutatie eigen vermogen

Bijlage G - Begrotingsgegevens EMU 2019

Gemeenten zijn met ingang van de begroting 2006 verplicht om het EMU-saldo over jaar T-1, T en T+1 in de begroting op te nemen, zodat de gemeenteraad inzicht heeft in het EMU-saldo.

Onderstaande standaardtabel is hiertoe uitgeleverd. Conform artikel 71 van het BBV (informatie voor derden) dienen de EMU-gegevens vóór 15 november voorafgaand aan het begrotingsjaar aan het CBS en de toezichthouder te worden gezonden.

Bedragen x € 1.000		2018 (T-1)	2019 (T)	2020 (T+1)
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves zie BBV, art 17c)	-164	-5	-19
+ 2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	773	898	979
+ 3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	385	453	453
- 4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	3.506	4.353	2.661
+ 5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
+ 6	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
- 7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
+ 8	Baten bouwgrondexploitatie, voorzover transacties niet op de exploitatie verantwoord			
- 9	Betalingen ten laste van de voorzieningen, voorzover deze transacties met derden betreffen	497	367	178
- 10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten			
- 11	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen			
Berekend EMU-saldo		-3.010	-3.373	-1.426

Bijlage H - Geprognosticeerde begin- en eindbalans 2019-2022

(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	1-1-2019	31-12-2019	1-1-2020	31-12-2020	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2022	31-12-2022
Vaste activa								
Immateriële vaste activa	19	19	19	19	19	19	19	19
Materiële vaste activa	21.607	23.962	23.962	25.714	25.714	26.277	26.277	25.419
Financiële vaste activa	1.642	1.634	1.634	1.626	1.626	1.619	1.619	1.611
Totaal vaste activa	23.268	25.615	25.615	27.359	27.359	27.915	27.915	27.049
Vlottende activa								
Voorraden	7.357	8.721	8.721	9.615	9.615	7.518	7.518	6.190
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	943	943	943	943	943	943	943	943
Liquide middelen	2	2	2	2	2	2	2	2
Overlopende activa	128	128	128	128	128	128	128	128
Totaal vlottende activa	8.431	9.795	9.795	10.688	10.688	8.592	8.592	7.263
TOTAAL ACTIVA	31.699	35.410	35.410	38.047	38.047	36.506	36.506	34.312

PASSIVA	1-1-2019	31-12-2019	1-1-2020	31-12-2020	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2022	31-12-2022
Vaste passiva								
Eigen vermogen	6.074	6.064	6.046	6.027	6.019	6.012	5.997	5.982
Voorzieningen	7.911	7.997	7.997	8.272	8.272	8.411	8.411	8.591
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	11.125	16.855	16.855	18.085	18.085	16.040	16.040	14.495
Totaal vaste passiva	25.110	30.916	30.898	32.384	32.376	30.463	30.448	29.068
Vlottende passiva								
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	5.119	3.025	3.043	4.194	4.202	4.574	4.589	3.775
Overlopende passiva	1.469	1.469	1.469	1.469	1.469	1.469	1.469	1.469
Totaal vlottende passiva	6.588	4.494	4.512	5.663	5.671	6.043	6.058	5.244
TOTAAL PASSIVA	31.698	35.410	35.410	38.047	38.047	36.506	36.506	34.312

Bijlage I - Overzicht van geldleningen

Oorspronkelijk bedrag	Jaar aflossing	Rente %	Stand 01-01-2019	Opname lopend jaar	Rente	Aflossing	Stand 31-12-2019
€ 1.000.000	2028	4,350%	€ 400.000	€ 0	€ 16.470	€ 40.000	€ 360.000
€ 4.500.000	2030	3,735%	€ 2.160.000	€ 0	€ 76.624	€ 180.000	€ 1.980.000
€ 4.000.000	2019	3,600%	€ 400.000	€ 0	€ 8.324	€ 400.000	€ 0
€ 4.000.000	2020	2,330%	€ 800.000	€ 0	€ 15.525	€ 400.000	€ 400.000
€ 5.000.000	2021	2,700%	€ 1.500.000	€ 0	€ 40.056	€ 500.000	€ 1.000.000
€ 5.000.000	2022	1,740%	€ 2.000.000	€ 0	€ 33.680	€ 500.000	€ 1.500.000
€ 5.000.000	2033	2,835%	€ 3.750.000	€ 0	€ 105.672	€ 250.000	€ 3.500.000
€ 8.000.000	2039	2,000%	€ 0	€ 8.000.000	€ 80.000	€ 0	€ 8.000.000
			€ 11.010.000	€ 8.000.000	€ 376.351	€ 2.270.000	€ 16.740.000

Bijlage J - Basisset (beleids)indicatoren

Beleidsveld (Taakveld)	Naam Indicator	Eenheid	Boekel	Nederland	Jaar 2019
0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	5,2	onbekend	2019
0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	5,2	onbekend	2019
0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	526	onbekend	2018
0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	13,66	onbekend	2018
0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	%	13	onbekend	2019
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	124	131	2017
1. Veiligheid	Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	0,0	1,3	2014
1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,5	2,2	2017
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,4	5,0	2017
1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,5	2,9	2017
1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2	4,8	2017
2. Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	%	8	8	2015
2. Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met fietser	%	13	9	2015
3. Economie	Functiemenging	%	48,8	52,4	2017
3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	131,5	139,7	2017
4. Onderwijs	Absoluut verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	0	1,82	2017
4. Onderwijs	Relatief verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	4,02	26,58	2017
4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	0,5	1,7	2016
5. Sport, cultuur en recreatie	% Niet-wekelijkse sporters	%	42,3	48,7	2016
6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	568,9	758,2	2017
6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1,47	1,45	2015
6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezinnen / Kinderen in armoede	%	2,19	6,58	2015
6. Sociaal domein	Netto Participatiegraad	% mensen tussen 15 en 67 jaar dat een baan heeft	70,6	66,7	2017
6. Sociaal domein	Werkloze jongeren / Jeugdwerkloosheid	% 16 t/m 22 jarigen	0,32	1,52	2015
6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	per 1.000 inw 18jr eo	17,1	41,1	2017
6. Sociaal domein	Personen met een lopend re-integratietraject	per 1.000 inw 15-65jr	11,8	29	2017
6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp	%	8,7	9,7	2017
6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	%	0,7	1	2017
6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	%	-	0,4	2017
6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	41	57	2017
7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	44	189	2016
7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	4,3	12,6	2016
8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	254	216	2017
8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	18,4	7,2	2016
8. Vhrosv	Demografische druk	%	73,3	69,6	2018
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Euro	698	649	2018
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	732	721	2018

Bron: <http://www.waarstaatjegemeente.nl> - d.d. 01.08.2018